

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Meldgaard, Anders Jensen.; af Sigurd Lind.

Titel | Title:

Brydninger eller Ivar og Sigrid

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Skanderborg : D. Davidsens Forlag, 1891

Fysiske størrelse | Physical extent:

317 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

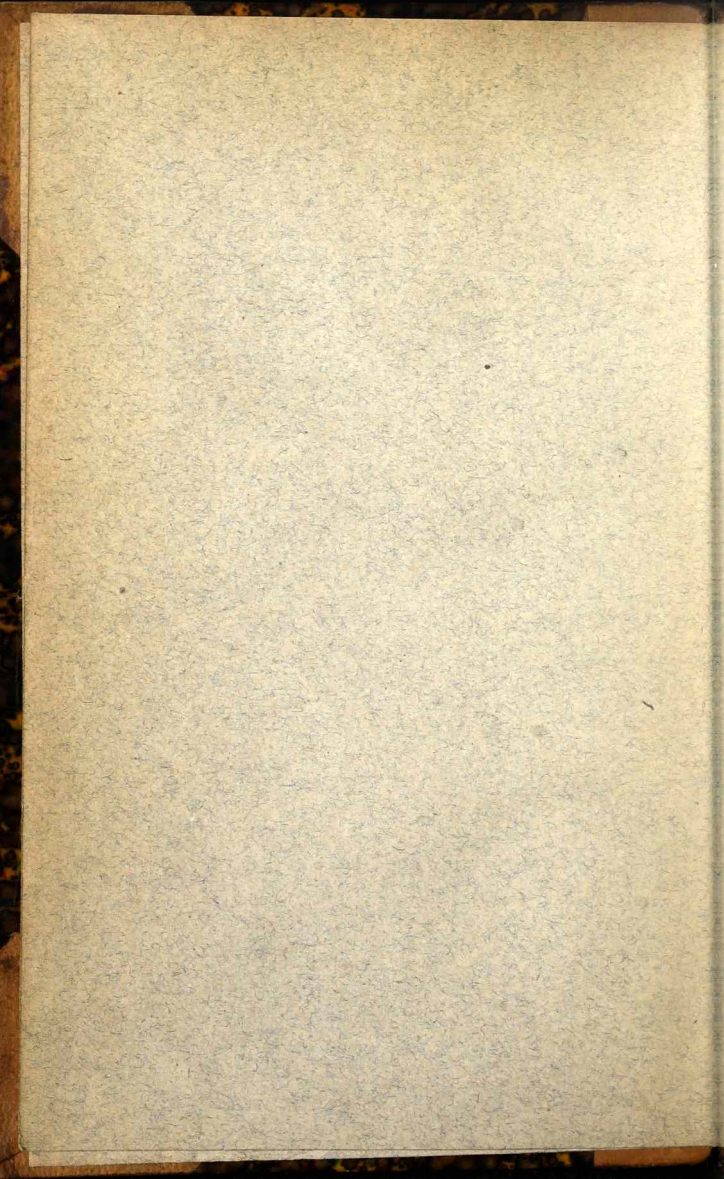
57. - 206

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130022059948

BRYDNINGER.

BRYDNINGER

1711

BRYDNINGER.

1711

BRYDNINGER

ELLER

IVAR OG SIGRID.

AF

SIGURD LIND.

SKANDERBORG.
D. DAVIDSENS FORLAG.
1891.

BRYDNINGER

LYAR OG SIGRID

„Skanderborg Amts Avis“s Bogtrykkeri.

I.

I Heden.

„Min Fødestavn er Lyngens brune Land,
min Barndoms Sol har smilt paa mørke Hede,
min spæde Fod har traadt det gule Sand,
blandt vore Høje bor min Ungdomsglæde.“

St. St. Blicher.

Solen brændte, de smaa Hedebloomster hang med Hovederne, og Lærken smuttede ind under Lyngtoppene for at bjerge sig mod Solens Glød; Fugleunger, der endnu maatte blive i Reden, aabnede de brede Gab, om Moderen ikke snart vilde komme og made dem; men foreløbig var hun træt og holdt sig i Afstand. Haren listede sig ind i Vaarsæden og vilde fjæle sig der, medens Ræven for længe siden havde skjult sig i sin Hule

for at undgaa Middagsheden. Faarene lagde sig dvaske ned, svirrende med Ørene for at holde næsvise Fluere og Myg borte, eller de stode i smaa Flokke, medens det ene Faar søgte Skygge og Svale hos det andet, uden at det vilde lykkes. En Dvaledøs gjorde alt dødt og stille i Heden, kun Græshoppen gned paa sit Skinneben, nu kunde den spille første Violin.

Hyrdedrengen Ivar sad paa Hug og saa til, medens Tjenestekarlen Rasmus drev Lyngjærnet ind under Lyngen. Store Flager af tørveagtig Jord, dækket med Mos og hundreaarige Aflejringer af hendøet Planteliv reves løse; men Anstrængelsen kostede Sved, og store Draaber randt ned ad Ansigtet. Nu og da forvildede en Draabe sig ind i Øjet og voldte Svie; saa maatte Arbejdet standse et Øjeblik, mens Trøjeærmet brugtes som Tørklæde.

»Ja, du har det godt, Ivar, for du kan sidde og lanke dig, mens jeg maa svede Tran; naar du bliver stor, faar du noget andet at bestille end at hænge i en Faarehale,« sagde Rasmus og standse Lyngjærnet.

»Jeg vil ikke være Tjenestekarl, naar jeg bliver stor.«

»Hvad mon saadan en Hvalp vil være andet!«

»Det véd jeg ikke.«

»Saa skal du heller ingen fortælle det,« lo Rasmus. »Men hvad siger din Solring, Dreng, er det snart Middag?«

»Ja, om en Time staar Solen lige over Graahøj, og saa véd du jo, at Kl. er 12.«

»Har du hørt, at Bjergmanden i Graahøj vil flytte?«

»Nej, og det har du vist heller ikke hørt, Rasmus.«

»Jo, Katten rive mig, har jeg. Der var nemlig to slemme Dreng, der havde tændt Ild oppe paa Højen, og det blev Bjergmanden vred for, saa nu flytter han med alle sine Penge.«

»Nej, det er ikke sandt! Vi gjorde Ild ved Siden af Højen, og vi har aldrig fornærmet Bjergmanden en eneste Gang.«

»Naa, saa du var en af de slemme Dreng, der kunde have brændt hele Heden af, hvis Vinden blot havde staaet i Nord. Hvis din Fader faar det at vide, saa vanker der Stryg.«

Ivar tav; han følte sin Brøde, thi Faderen havde strængt forbudt at tænde Baal i Heden, og dog var det Hyrdedrengens kjæreste Tidkort i kolde og regnfulde Dage.

»Vil du fortælle det hjemme, Rasmus?«

»Nej, saa var jeg jo en Rendekærling; men derfor kan du godt komme til at ruge et Kuld røde Grise ud, hvis jeg kjender din Fader ret.«

Rasmus tav og drev atter Jærnet ind under de gamle Lyngrødder, medens Ivar tænkte paa den vrede Fader, hvis Strænghed han kjendte.

Ivar havde Mad med for hele Dagen, thi i Middagstimerne skulde han rejse Tørv i en Mose i Nærheden; han drev derfor Faarene ind i Folden, spiste sin Mad og søgte sit Arbejde. — I den store, milevide Hede, hvor Tavsheden og Tungsindet bor, og hvor det daglige Selskab er Faarene, Lærken og Rylen, leves ofte et rigt, indadvendt Liv i Syner og Drømme. Enhver Høj, ethvert Bækløb, Dalstrøg og Engdrag er befolket med hemmelighedsfulde Væsener, som kunne gribe ind i Menneskenes Skjæbne, naar de ville. Naturlydene ere disse Væseners Røster, der lokke og drage mod det gaadefulde Liv, som rører sig i det skjulte. — Naar Morgentaagen ligger over Land, naar Middagssolens Glød lægger alt Liv i Dvale, da pusler det ved Højene og ved Bækkene; men i Aftenens Dunkelhed, i Sommernattens Stilhed, naar Mosekonen brygger, og Elvepigernes hvide, lette Slør bredes ud over Omgivelserne, da faa de hemmelighedsfulde Væsener legemlige Skik-

kelser, saa det opladte Øje kan se dem. Onde og gode Magter kæmpe da om at besidde Mennesket; men har man Gud til Ven, kan intet skade. — Hyrdedrengens Liv er ensformigt; men han føler sig ikke ensom, skjønt han længes efter at blive voksen og komme ud i den store, vidunderlige Verden, som han har hørt fortælle om, men ikke set uden i Fantasien.

En af Ivars værste Fjender var Hugormen, der nu og da bed et Lam eller fortærede en Lærkemoders Unger; han kunde ikke fordrage det væmmelige Kryb med de onde Øjne og den fæle »Braad«, som spillede i dets Mund, og det var jo ogsaa forhadet af alt levende i Verden. Han knuste altid Hovedet paa enhver Hugorm, som viste sig paa hans Vej, skjøndt den gamle Abelone mente, at Hugormekongen en Gang vilde hævne det, som var øvet mod hans Yngel, og i Dag skulde han netop komme til at sande, at det ikke var Mundsvejr.

Da han var færdig med at rejse Tørv, gik han hen over Heden for at lukke Faarene ud af Folden, nu og da stak en næsvis Lyngpind de blottede Fødder, saa de blødte, men han var vant til sligt og brød sig lidet om det. Pludselig hørte han en kjendt Hvislen, som Hugormen udstøder,

idet den angriber, og i samme Nu følte han Ormens Tænder i sin højre Læg. Han gjorde et højt Spring, snurrede rundt og fik Øje paa sin Fjende, der rullede sig sammen og saa paa ham med onde Øjne, medens den kløftede Tunge spillede i Gabet. Der var ikke en Sten at finde i Lyngen, og Ormen reddede Livet den Gang. — Saaret var kjendeligt paa to røde Prikker, hvoraf der sivede en liden Draabe Blod; men Hugormebid kan blive farligt, hvis der ikke kommer Raad i Tide. Ivar vidste, at en lille Hyrdepige var død af sligt et Bid, og han begyndte at blive hed om Ørene. Han kjendte imidlertid et sikkert Middel, naar det strax blev brugt; men der krævedes mere Mod til at bruge det, end en tolvaars Dreng i Almindelighed er i Besiddelse af. Dog maatte det forsøges, thi alle Haande skrækkelige Tanker løb ham rundt i Hovedet. Rask tog han sin Kniv, og med fast Haand skares det saarede Kjød bort, og saa forbandt han det blødende Saar med sit Hals-tørklæde.

Ivar satte sig ved Graahøj for at hvile sig, men der var Uro i Blodet, snart følte Smerter i Benet, og han begyndte at ængstes for, at der var skaaret for lidt Kjød bort. Abelones Udsagn om Hugormekongen, der vilde hævne sig, og hvis

Blik kunde dræbe et Menneske, stod lyslevende for ham, og da han i det samme saa et Par tindrende Øjne, som stirrede ham i Møde fra Kanten af en stor Sten i Nærheden, sprang han op med et højt Udraab og troede, at han havde set Hugormekongen. At det var en Væselunge, der tittede frem for at betragte den ubudne Gjæst, gav han sig ikke Tid til at undersøge, men ilede mod Bækken, der brød sig Vej gennem Heden. Saaret vadskedes omhyggeligt i det rindende Vand, og det kolde Bad fortog Smerten og gjød Ro i Blodet.

Saa lagde han sig ned og faldt snart hen i en søvnliggende Tilstand, hvori han saa alle Haande Syner. — Hundreder af Hugorme lejrede sig om ham; Hugormekongen, der var saa tyk som en voxen Mand om Livet og flere Favne lang, snoede sig hvæsende gennem Lyngen hen imod ham. Den bar en Krone paa Hovedet, og Øjnene sprudede Ild, mens Tungen firmede ud af Munden som en kløftet Fangearm, der vilde drage alt ind i Ormens Svælg. Han forsøgte at rejse sig, men kunde ikke; han vilde raabe om Hjælp, men formaaede ikke at faa en Lyd over sine Læber, og han stivnede af Rædsel. Men da Nøden var størst, kom hans Ven, Bjergmanden fra Graahøj, til

Hjælp; han optog Kampen med den lede Orm, der spyede Edder og Forgift, mens dens hæslige Brøl fyldte Luften. Tilsidst stak Bjergmanden sit Sværd, en gloende Jærnstang, ind i Udyrets Svælg, og da var Sejren vunden. — — — Og Synet skiftede. Et tykt Mørke hvilede over Eggen; men pludselig blev det lyst, og Tusinder af smaa Ildtunger kom hoppende hen over Heden; tilsidst forenede de sig i store Flammer, der bredte sig mere og mere, saa Heden stod i et eneste Ildhav. Men oppe paa Højen stod hans Fader med en Hasselkjæp i Haanden og kaldte paa Ivar med streng Røst. — — — Saa døde Flammerne hen, og et forunderlig mildt og klart Lys bredte sig ud over Omgivelserne, saa man kunde se det mindste Kryb mellem Hedelyngens Mos. Skjønne Elvepiger dansede og spandt deres flagrende, hvide Taageslør i kunstige Slynngninger om ham; liflige Toner lode i hans Øren, og han følte sig uendelig lykkelig og glad.

Da han vaagnede og saa sig forundret omkring, vare Synerne forsvundne; Benet var ophovnet og stift, saa det voldte Smertes at røre det, og et Forsøg paa at forlade Stedet mislykkedes. Desuden tog Feberen fat, og atter grebes han af Angst, thi Solen var nær sin Nedgang, Hjemmet

laa over en Mil borte, og intet Hus fandtes i Nærheden. Ingen fandt paa at søge ham ved Bækken, der laa længere borte end Mosen, hvor han havde arbejdet om Middagen. Ene og hjælpeløs skulde han ligge her i Nat, stivne Tomme for Tomme, indtil Giften trængte gjennem alle hans Aarer og bragte Døden. Han græd og bad til Gud om Redning, at han maatte se sin Moder endnu en Gang, se Bedstefaders milde Blik og høre et kjærligt Ord af sin strænge Fader; men Solen gik ned, og alt var stille, kun den rislende Bæk, Hedelærkens sidste Godnat og Urhanens Skogren mindede om, at Livet endnu drog Aande om ham. Skumringens mørke Skygger bredte sig mere og mere over Landskabet, til det hele blev et trøstesløst Øde. Nu var Ivar vis paa, at Døden lurede paa ham og vilde komme i Nattens ensomme, halvmørke Timer. — Den store Spænding og udstandne Angst i Forbindelse med Feberen, der rasede i hans Blod, forvirrede tilsidst hans Sanser, saa han raabte højt i Vildelse; og det blev hans Frelse. Hurtige Fodtrin nærmede sig, et Par stærke Arme lagde sig om hans Skuldre, og hans Faders Stemme kaldte.

»Slaa mig ikke, fordi Faarene ere inde endnu, jeg skal jo snart dø.«

»Min stakkels Dreng! Hvad er der hændet?»

»Jeg er bleven bidt af en Hugorm og har set Kongen.«

»Gud hjælpe os, er det saadan fat!»

»Er du vred over Ilden, for jeg vilde ikke gjøre noget slemt?»

»Bryd dig ikke om saadanne Ting, min Dreng! Blot vi havde dig hjemme!»

Saa tog han Ivar paa sine stærke Arme og bar ham et langt Stykke Vej ind over Heden; men tilsidst maatte han lægge sin Byrde ned og overveje, hvad der var at gjøre. Begge Karle vare ogsaa ude at lede efter Ivar, de søgte i Tørvemosen og ventede at finde ham som Lig i en Tørvegrav. Med sine Lungers fulde Kraft raabte Faderen, og snart fik han Svar nede fra Bakkerne. Saa blev Ivar bragt hjem.

Hans Bedstefader var en dygtig Kvaksalver og behandlede den syge saa godt, som Datidens Kunst krævede det; men Feberen og Vildelsen vilde ikke vige. Ormekongen, Bjergmanden i Graahøj og Elvepigerne spillede bestandig ind i hans Tale, og Bedstefaderens Besværgelser hjalp intet.

»Herre Gud! Drengen er saamænd elveskudt og bliver aldrig til Menneske mere. Det var

bedst, om Vorherre vilde tage ham«, mente »Gamle Abelone«; men Ivar kom sig dog alligevel.

Aldrig glemte han de omtalte Hændelser, og han var overbevist om, at de hemmelighedsfulde Magter havde staaet ham bi i Nødens Stund og frelst ham fra Ormekongen.

Bedstemoder sagde senere: »Ja, min Dreng, giftigt Kryb er farligt nok; men onde Tunger kunne gjøre mere Fortræd.«

Og hun fik Ret; thi giftige Tunger saarede ham dybere end Ormens Gifttand.

Solen var nær sin Nedgang; alt var stille derude paa Heden, kun Fuglesangen og et Lams Kalden paa Moderen afbrød Stilheden. Ivar laa i Lyngen og stirrede drømmende op mod den blaa Himmel, der af og til fordunkledes af drivende Skyer, hvori de forunderligste Skikkelser tegnede sig. Nylig havde han læst Ingemanns Romaner, »Prins Otto af Danmark« og »Valdemar Sejr«, der ganske opfyldte hans Tanker. Intet Under, at Skyerne formede sig til Riddere og Svende, der droge paa Hærtog. Eller han

kunde se Kongeborge med Taarne og Spir, der knejsede mod Himlen. Inde i Borgen sad Prinsessen, som ventede paa sin Ridder; men en Hyrdedreng kunde godt vinde en Kongedatter, fortalte Eventyret, thi ved mægtige Feers Bistand var intet uopnaaeligt i denne Verden. Og Drømmene kom i myldrende Flok og fyldte Drengens Bryst med stærke Længsler efter at blive noget stort, noget udmærket, som alle hans kjære kunde glædes ved, og han selv have Ære og Berømmelse af.

Da Solen skjulte sig bag Bakkekammene, rejste Ivar sig, kaldte paa sin Yndling, Beden Mads, der svarede med en kjælen Brægen og kom hen til sin Herre, og snart samlede Faareflokken for at drives til Folds, indtil den næste Morgen tidlig skulde ud paa de magre Græsgange igjen.

Da Ivar gik mod Hjemmet i den milde, stille Sommeraften, opfangede hans Øre, som sædvanligt, de mange Naturløde, der tale et hemmelighedsfuldt Sprog til Mennesker, som kjende Heds mørke Alvor og ere vante til at sysle med egne Tanker i Ensomheden. Over Mosedraget, som han skulde forbi, begyndte florlette Taager at lejre sig; Bekkasinens »tikke, takke« paa dens Flugt og det paafølgende Brum i dens Slag mod

Jorden lød som en Trolddomsrøst, der manede Aander frem i Natten. Han kunde grant se Elvepigerne danse om Elletruntene ved Lillebæk, se Smaafolk med røde Huer kredse om Langbjerg og høre Bjergmanden lukke sin Pengekiste i. — Som lille Dreng var han bange, naar han ved Aftentide skulde gaa den Vej, som førte forbi Langbjerg; men saa slog han Kors for sig efter Bedstemoders Anvisning, og de rappe Fødder gik som Trommestikker forbi de berygtede Steder, mens han nu og da spejdede tilbage for at være vis paa, at de underjordiske ikke forfulgte ham. Men nu var Ivar ikke bange for dem, de vare jo hans Venner; han grebes derimod af en højtidstidfuld Stemning, naar han mærkede deres Nærværelse, thi de raadede jo i den gaadefulde Verden, som han ikke kjendte, men gjerne vilde se ind i. Og skulde der være en eller anden ond Trolld mellem de underjordiske, saa troede han klippefast paa Ordet: »Hvem Gud vil bevare, han er uden Fare.«

Bedstemoder sagde, at Gud havde forstødt de underjordiske, og derfor maatte man ikke kalde paa dem med lydelige Ord, thi da blev man elveskudt og bundet i saa stærke Lænker, at man aldrig kunde frigjøre sig. Hendes egen

Søster havde som ung Pige gaaet ud til Bjergmanden en sildig Aftenstund for at spørge om Raad, da hendes Kjæreste havde slaaet hende af Tanker; men hun duede aldrig siden den Nat. — Nu i Aften havde Ivar en brændende Lyst til at se Højen staa paa gloende Pæle, se Bjergmandens Skatte og det gaadefulde Liv, som rørte sig i Højens Indre. Som dreven af en uimodstaaelig Magt sagde han Ordene: Bjergmand, luk op! Da han hørte sin egen Røst udtale Trylleordene, som skulde aabne Adgang til det hemmelighedsfulde, grebes han af Angst og rystede paa alle Lemmer, og i hans Øren lød en Brusen som Storbækkens i Langdal, naar et Regnskyl fik den til at svulme over Bredderne. Han vilde løbe derfra, men følte sig som fastholdt af en usynlig Haand; da sank han sammen og satte sig paa Stien, følelende sig ene ag forladt, vis paa, at Bjergmanden havde ham i sin Vold. — Paa den vestlige Himmel trak det op til Uvejrr; de sorte Tordenskyer væltede sig frem i et Nu som paa et Trolddomsbud, Lynene begyndte at krydses, Tordenen at buldre, og et Flammelyn oplyste Højen, som Ivar stirrede imod. Da saa han Tusinder af Sole for sine Øjne, Højen stod paa gloende Pæle, et buldrende Tordenbrag fulgte — og han hverken saa

eller hørte mere. Et Lyn var fulgt efter det første, slaaet ned i hans umiddelbare Nærhed og berøvet ham Bevidstheden.

Da Ivar kom til sig selv igjen, var han drivende vaad; Ildsolene glimtede endnu for hans Øjne, og han maatte besinde sig paa, hvor han var, og hvad der var hændet. Ned ad Stien snoede sig en klar Bæk, som Regnskyllet havde dannet; men gjennem den plaskende Lyd og Tordenbulderet, som endnu var hørligt fra Øst og Nord, mærkede han Fodtrin nærme sig. Han rejste sig og gik hjemefter; men snart mødte han sin Fader, der var bleven ængstelig ved Ivars Udebliven i det strænge Vejr.

»Hvor bliver du af, Dreng?« spurgte han haardt.

»Jeg blev saa underlig nede ved Højen.«

»Naa, saa har du vel atter siddet i Drømmes-
rier, som du plejer, indtil Tordenvejret er kommet
bag paa dig?«

»Jeg saa Bjergfolk i Aften, og Højen stod
paa gloende Pæle.«

»Sludder Dreng! Der er hverken Bjergfolk
eller saadan noget Tøjeri til; men jeg tror minsæl,
at din Bedstemoder og Abelone gjør dig helt tos-
set med deres Historier.«

»Ja, men det er virkelig sandt, Fader! Jeg saa mange Smaafolk ved Højen, og endnu flimre Sole og Flammer for mine Øjne, ligesom da Højen aabnede sig.«

»Saa har Lynet vel slaaet ned og blændet dig, men du kan da nok forstaa, at ingen kan bo i Højen, thi der er jo ikke et eneste Hul, ikke en Gang en Rævegrav at se.«

»Ja, men det er jo ikke enhver, der kan se Bjergfolkene, siger Bedstemoder.«

»Aa, hun er ikke andet nu end et stort Barn, der tror paa enhver Krønnike, hun hører eller læser; men du er jo allerede en stor Dreng og skulde være klogere.«

At Faderen kunde tiltro ham større Klogskab, end Bedstemoderen havde, var saa stor en Ros i Ivars Øjne, at han nødig vilde miste den ved at sige imod, og han tav derfor stille. Snart naaede de Hjemmet, hvor Moderen ventede dem i stor Angst; thi hun begyndte at tro, at Drengen var bleven ramt af Lynet.

Om Vinteren i de lange Aftener var det Ivars bedste Fornøjelse at samtale med Bedstemoderen

om Ingemanns Romaner og høre hende fortælle gamle Eventyr og Historier. Men det var sande Festaftener, naar den gamle Kartekone, Abelone, opholdt sig nogen Tid i Hjemmet og om Aftenen sang de gamle Kæmpeviser. Og det samme var Tilfældet, naar Skorstensfejeren Axel kom til Byen. Han var en høj, rank, sortsmudset Mand med ublandet Taterblod i Aarene; bedre Eventyrfortæller, end han var, findes næppe. Om Aftenen, naar Rokken og Kartene kom i Gang, fortalte han, saa Haarene rejste sig paa Tilhørernes Hoveder, og de mindre Børn søgte angstfulde et Skjul mellem Kakkelovnen og de spindende Kvinder, for at Uhyrerne, som manedes frem, ikke skulde faa fat i dem.

Axel regnedes som Høvding af sit Folk; men han talte sjælden om sin Stammes Fortid, og skete det, var det med en forunderlig Vemod i Stemmen. Han var som en gammel Høvding, der ensom og forladt sidder paa Ruinerne af sin fordums prægtige Borg og tænker paa en svunden Glanstid. Hans Stamme var nu arm og elendig; ildsete og frygtede af Hedens Befolkning droge Taterne hjemløse omkring. Ingen ærlig Mand ønskede at have med dem at gjøre; men Livet

skulde dog opholdes, og saa rapsedes baade hist og her, indtil Øvrigheden greb ind.

Ofte handlede man uretfærdigt og hensynsløst mod Østens brune, hjemløse Børn, tillagde dem Forbrydelser, som de ikke havde øvet og kastede dem i Viborghuset uden Lov og Dom. Naar et eller andet Træk af den Art omtaltes, kom der et haardt og bittert Udtryk i Axels Aasyn, og hans Øjne kunde lyne i Vrede. Mod dem, som viste ham Venlighed, var han trofast og kunde vise en rørende Hengivenhed mod enhver, der regnede ham lig med andre Mennesker; men han var meget fintfølende og kunde let saares.

Ivar havde stor Tillid til Axel og vilde gjerne sove hos ham om Natten, hvad Moderen dog ikke syntes om; men Drengen satte ofte sit Ønske igjennem og blev derfor Axels gode Ven. Saa gik den halve Nat med Eventyr og Fortællinger; men dette Samliv med Tateren havde en vidtrækkende Indflydelse paa Drengens Fatasiliv; thi at Fortælleren stod i Forbindelse med de hemmelighedsfulde Magter, som han fortalte om, var uden for al Tvivl. En Aften fortalte han følgende:

Min Stamme boede en Gang i Ungarn, den var rig og mægtig. Høvdingen levede som en Fyrste,

der krævede blind Lydighed, ellers gjaldt det Livet. Hans Datter, Isabelle, var skjøn som en Prinsesse fra Østerland, og et Blik af hendes Øjne var nok til at troldbinde en Mand. Hun kastede sin Kjærlighed paa en Greve og lod sig bortføre til hans Borg. Da samlede Høvdingen nogle af Stammens kjækkeste Mænd, drog op til Borgen og forlangte at inlades. Det blev nægtet; men man trængte ind med Magt, og Isabelle førtes frem for den harmfulde Fader, der sagde:

»Du var mine Øjnes Lyst og mit Hjertes Stolthed; men nu har du min Foragt.«

»Jeg er Grevens Hustru med Ære og viet af Præst, jeg beder for min Ægtefælles Liv og mit eget.«

»Der skal ikke krummes et Haar paa Grevens Hoved; men du har krænket vor Stammes Lov og viet dig selv til Døden.«

Derpaa greb han sin Dolk og gjennemborede Isabelle, der sank sammen uden at give en Lyd fra sig.

»Fører hende bort og begraver hende paa Bjergene!« befalede Høvdingen, idet han forlod Borgen.

»Kjendte I hende?« spurgte Ivar.

»Hun var min Søster!« svarede Axel og ved-

blev: »Saaledes døde den skjønnne Isabelle; men siden den Tid sygnede vor Stamme hen, tilligemed dens Rigdom, og den forlod Ungarn.«

»Hvor er den nu?«

»Her og der og i Viborghuset. Hvem véd det!« svarede han haardt.

II.

Ved Teglværket.

„Arbejde er Velsignelse og Ære,
ej Trællens usle Lod.“

C. Ploug.

„Hør nu, min gode Skovgaard! De skulde gjøre Alvor af at lade deres Søn studere; thi han har gode Evner«, sagde Lærer Hastrup en Dag, da han besøgte Ivars Hjem og vilde lægge et godt Ord ind for sin gamle Elev.

»Og hvad skulde han saa studere til?«

»Han kunde jo f. Eks. studere til Præst.«

»Nej, minsæl skal han ikke, for jeg kan ikke se, at Præster ere til nogen Nytte.«

»Nu taler De mere skarp, end De mener; thi De vil vel indrømme, at vi ikke kunne und-

være Præsterne, og at mange af dem virke til Velsignelse.«

»Det har jeg ikke mærket noget til. Der var nu f. Eks. vor forrige Præst, han skrabede Penge sammen som Smul; men kom et fattigt Menneske til ham og bad om Hjælp, jog han det ofte bort med Skjældsord. Kan De huske den Søndag, da et Par unge Folk kom ind i Kirken, efter at Prædikenen var begyndt, og, da de glemte at lukke Døren, fik det Tilraab: »Saa luk da Døren for Fanden!« Det var en rar Velsignelse.«

»Ja, gamle Hansen var heftig og havde sine Fejl; men han var villig til at indrømme det og søgte bagefter at gjøre alt godt igjen, saavidt han kunde; men hvad synes De saa om vor nye Præst, for han er da baade dygtig og nidkjær?«

»Aa, han rejser jo Landet rundt med Satan og Helvede, og alle hans Prækener handle kun om Angst og Pine for dem, der ikke have samme Mening som han selv. I den første Tid, efter at han var bleven vor Præst, havde min Karen nær taget Skade paa Forstanden af at høre paa ham. Hun gik og grubliserede og var halv sær i Hovedet; men omsider kom hun da til Besindelse. Nej, en Præst, der forsømmer sin Menighed og glemmer at drive sin egen Gaard for at

flakke omkring til Møder, ham kan jeg ikke synes om.«

»Ja, jeg véd nok, at De ikke ynder Præsterne og har Deres egne Meninger om mange Ting; men derfor kunde det dog nok glæde Dem, om Deres Søn blev en dygtig og nidkjær Præst.«

»Nej, minsæl, om det kunde! Jeg maatte skamme mig for mig selv, hvis jeg hjalp min Søn til en Bestilling, jeg ingen Agtelse har for, og jeg kunde ikke udholde at se ham staa paa en Prækestol og fortælle Krøniker, som han maaske ikke selv troede paa.«

»Nu, saa kan han jo blive Læge; men det er Synd at lade ham gaa længer her hjemme for Lud og koldt Vand.«

»Jeg har aldrig brugt Doktor, og jeg haaber, at jeg aldrig faar Brug for én, thi man kan vel nok dø uden en saadan Herres Hjælp; men hvad nu Knægten angaar, saa skal han heller ikke blive hjemme længer, for saa bliver han en Drivert. Han maa lære Handelen, om han vil, og derfor har han jo nu et Par Aar gaaet til Kjøbstaden for at lære Sprog; men vil han ikke den Vej, saa skal han minsæl til at tage fat med Kroppen.«

»Men da hans Lyst staar til Bogen, er det

urigtigt at tvinge ham; thi det er dog Lysten, som driver Værket«, indvendte Hastrup.

»Lyst! Det spørger jeg ikke en saadan Fyr om, for min Fader spurgte ikke, hvad der smagte mig, nej, jeg havde blot at lystre og dermed Punktum.«

Hastrup forsøgte at omstemme Skovgaard med andre vægtige Grunde, men det hjalp ikke, han tilføjede kun:

»Tingen er, at Knægten er forkjælet af sin Moder, der ser et stort Lys i ham, fordi han har Lyst til at sidde og kigge i en Bog; men det skal nu have en Ende. Jeg har da heller ingen Lyst til at se min Søn som en fin Hr. Abekat, der maaske vilde skamme sig ved sine egne Forældre.«

»Der er ingen Grund til at tro saa slet om Ivar; thi han er en sund og god Natur.«

»De fine Nykker kunne godt spolere ham alligevel. Saadan var det med Jens Larsens Søn, Hans, som De maaske har hørt Tale om; han kostede Faderen svære Penge, men blev da ogsaa Doktor i Kjøbenhavn og gift med en fin Dame. Saa vilde Jens og hans Kone en Gang besøge Sønnen; men den Tur fik de minsæl snart Ende paa; thi de maatte bo paa et Hotel, for de simple

Bønder kunde jo let smitte de fine Stuer. Men en Dag, da Doktoren havde fremmede, maatte Jens og hans Kone spise i en Stue for sig selv uden at blive budt ind til Selskabet bagefter. Svigerdatteren mente, det var bedst saadan, og Konen fandt det evig godt altsammen, naar hun blot kunde gotte sig ved den lækre Mad; men Jens blev vred og skjældte Sønnen Huden fuld, tøflede af til Hotellet og rejste straks hjem. Se, min gode Hastrup! Naar Bønder blive fine Folk, glemme de let, af hvad Rod de ere rundne og se deres egne over Hovedet; derfor skal Ivar blive ved det, han er født til, hvis han da ikke vil være Kjøbmand eller Hestetranger.«

»Jeg synes, at Kjøbmænd og Hestetrangere ofte ere hovne nok, saa Ivar kan godt blive en »fin Karl« ad den Vej.«

»Aa, Faren er ikke saa stor endda, for det er minsæl Bøndernes Penge, de skulle leve af, og derfor ere de nødte til at være saadan, at vi kunne komme dem nær.«

Ivar græd over sit skuffede Haab og klagede sin Nød for Moderen, der dog intet kunde udrette. Hun var en varmhjærtet Kvinde, men i Samlivet med sin Mand savnede hun Livets foryngende Ydunsæble, Kjærligheden. Kvinden kan vanske-

ligere end Manden bevare Sjælens Friskhed og Ungdom uden at leve et Liv, hvori Hjærtet faar sin Ret, og derfor kaster hun sin hele Kjærlighed paa Børnene, der ofte ligesom drage Aande gennem hende. — Ivars Moder trøstede ham med, at der nok kom lysere Tider, da hans Haab skulde opfyldes.

Et dadlende Ord kunde bore sig ind i Ivars Tanke og svie for lange Tider; men det æggede Handlekraften til at vise det grundløse i Dadelen. Faderen havde kaldt ham en Drivert, der ikke gad bestille noget; men Ivar vilde vise, at denne Dom var uretfærdig. — Hans gamle Ven, Rasmus, arbejdede ved et Teglværk, som tilhørte en nærliggende Herregaard, og, skjønt det var et meget strængt Arbejde, vilde Ivar dog forsøge at udfylde Pladsen som Stryger. Han fik endelig Tilladelse af Faderen og kom til Teglværket.

Ivar blev snart sytten Aar og havde et sundt og stærkt Legeme. Nu gik hver Dag hen med at forme det bløde Ler til vordende Mursten; Loret og det plumrede Vand sprøjtede rundt om-

kring, naar Formen fyldtes, og snart lignede Strygeren en Lemand fra Isse til Fod. Men Ivar brød sig ikke om det, han nynnede en munter Vise, mens Arbejdet skred rask fremad og trøstede sig ved, at man skal ligne sit Arbejde.

»Det var sgu da morsomt, at vi to kom til at trække i Sele sammen igjen,« sagde Rasmus, som trillede Leret op paa Strygebordet.

»Ja, og jeg er jo paa en Maade din Herre, det havde du vist ikke drømt om, da jeg var Dreng og passede Faarene.«

»Da du var Dreng!« lo Rasmus. »Du vil maaske gaa og gjælde for en hel Karl; men saa længe du ikke kan drikke din Dram, skraa Tobak, ikke har en Kjæreste og ikke kan bande en firskaflet Ed, saalænge er du ... fløjte mig kun en Dreng, skjønt du ikke hænger i en Faarehale, som da du pattede din Mo'r.«

»Du kan maaske lære mig det, jeg mangler, Rasmus?«

»Ja, for gammelt Venskabs Skyld skal jeg nok se at faa et Menneske ud af dig, naar du vil tage ved Lære. Først og fremmest maa du tjene Penge, for det er sgu om dem, Jordkloden drejer sig.«

»Ja, desværre!«

»Nej, der er ikke noget ondt i det, for en

simpel Karl kan ogsaa blive æstimeret, naar han har Klinker. »Er du lam, er du stam, har du Penge, kommer du fram«, sagde min Oldefader altid.«

»Gid jeg havde haft 500 Specier, saa vilde jeg bruge dem til noget godt og ikke gjemme dem hen i et gammelt Strømpeskaf, som min Farbroder gjør.«

»Aa, véd du hvad, Ivar; saadan en gammel Hose, struttende fuld af blanke Specier, er sgu en rar lille Ting at have, og derfor behøvede man jo ikke at blive en Kristen Smed.«

»Hvem var det?«

»Ja, han var død, længe før du havde lært at sutte; men han sultede sig selv for at skrabe Penge sammen, syede sig Skjorter af gamle Sække og brugte et Reb om Livet i Stedet for Knapper. Ja, han stjal endog Hundenes Mad, naar han kunde se sit Snit, og da saa den gamle Gjerrigpig døde, fandt man 600 Specier under hans Seng.«

»Det er grimt at være saa gjerrig; men det var rart nok at have Pengene.«

»Ja, saa stod du ikke her. — Og dog er det maaske din Lykke, at du blev Lerprinds; thi ellers havde du ikke lært den bitte Sigrid at kjende.«

»Hvad mener du med det?«

»At hun er en sød bitte Trolde, som du bandsat godt kan lide, og derfor har du altid saa travlt med at komme ned i Engen ved Aftentid, naar hun vil ud at sejle.«

»Aa, hun er jo kun en Skoletøs.«

»Ja, men hun er alligevel af Arten, og du kan forbandet godt lide hende.«

»Aa, du er et Vrøvlehoved!« sagde Ivar lidt vred og klaskede Formen fuld, saa det sprøjtede Rasmus i Ansigtet.

»Naa, du bliver gal! Ja, saa maa der være noget i det, som Manden sagde, han tarsk om igjen. Det havde jeg dog alligevel ikke troet«, sagde Rasmus med et lunt Smil og trillede væk med Bøen.

Herremandens Datter, Sigrid, var endnu et Barn paa tretten Aar; men hun tegnede til at blive en smuk Pige. De lange, kastaniebrune Haar-fletninger bølgede ned ad Ryggen i rig Fylde, og, naar de vare frigjorte fra Fletningens Baand, kunde hun kaldes den haarfagre. Af de livfulde, brune Øjne, der fremhævedes af et Par mørke Øjenvipper, straaledede Glæde og Skjælmeri, og en Gang i Tiden, naar den svulmende Blomsterknop udfoldede sig, var det at vente, at unge Sind vilde fængsles af den.

Faderen kaldte hende Vildkatten og syntes vel om, at hun tumlede sig som en kaad Dreng; men Moderen rystede misbilligende paa Hovedet ad Datterens vilde Streger. Derved blev det ogsaa, thi hun havde ingen Magt over Faderens Øjsten.

En Dag, før Sol gik ned, stod Sigrig ved Søen; Baaden var trukken saa højt op paa Land, at hun ikke havde Kræfter nok til at skubbe den ud. Og ud maatte den for enhver Pris, thi det var ret hendes Lyst at sidde i en Baad mellem de høje, tætte Siv, høre Rørsangerens Kvidder, Fiskenes Plasken i Vandet, Vildandrikkens Skræppen i Sivene og andre Naturrøster, som høres en stille, mild Sommerdag ved Aftentide.

Hun ruskede i Baaden, men den rørte sig ikke; ligegyldig og tvær viste den sig overfor alle hendes Anstrængelser. Da fik hun pludselig en lys Tanke, et Smil lagde sig om hendes Mund, og over hele Ansigtet bredte sig Solskinsvejr. Hun satte i Løb over Engene, indtil hun naaede Teglværket, hvor Ivar stod og formede Sten, og uden at ænse de Stænk af Lervand, der sprøjtede om Strygebordet, gik hun lige hen til ham og sagde:

»Aa, Ivar! Hjælp mig min Baad ud!«

»Kan du ikke selv magte den?« spurgte han, idet han holdt op med sit Arbejde og saa paa det smukke Barn.

»Nej, Baaden er helt stædig i Dag, den er kravlet højt op paa Land og vil ikke ud.«

»Jeg skal strax komme, thi nu har jeg Ende paa mit Arbejde for i Dag; men jeg maa først vadske mig.«

»Du kan vadske dig i Søen, for der er Vand nok. Kom blot strax« sagde hun utaalmodig.

»Ja, ja, lille Sigrid! Alt skal have sin Tid, og jeg maa først have mig rensset for Lerklatte, thi jeg har nok Lyst til en længere Tur i denne dejlige Aften.«

»Vil du virkelig sejle med mig langt, langt ud i Søen! Det er mageløst, men saa maa du skynde dig at komme«, sagde det ivrige Barn og ilede ned til Baaden.

»Aa ja, saamænd! Saadan en kjøn, lille Ting kan immervæk have Krammet paa én. Jeg er vis paa, at min Ven Ivar kunde staa i Vand til Halsen en hel Nat for hendes Skyld, naar han kunde vinde hendes Bifald. Ja, hvad ere vi Mennesker!« sagde Rasmus som hen for sig, mens et

lunt Smil krydsede hans Læber, og en lystig Skjælm tittede ud af hver Øjenkrog.

Det blev en lang Sejlur, thi Ivar vilde gjerne føje Sigrid, og Tiden blev aldrig lang for hende ude paa Søen; han følte sig glad i det livlige Barns Selskab, og der var noget beslægtet i deres Natur. Kjendte Tanker og Stemninger fra Heden slog ham i Møde i hendes Person; milde, bløde Toner fra hans Barndom klang i hans Indre, og, naar han saa paa hende, blev hun til den Rigmorskikkelse, som hans Indbildningskraft havde dannet efter Ingemanns Digtning. Glad og lykkelig følte han sig i Samværet med hende uden at gjøre sig Rede for den Magt, hun havde over hans Tanker.

Og Sigrid vilde gjerne smaasnakke med Ivar, der var en villig Tilhører, kunde følge med til hendes Barneverdens Trylleslotte og evnede selv at bygge adskillige for det undrende Øje. Hun fandt, at den unge Karl, der havde læst adskilligt mere end hun, ikke alene var en god Kammerat men tillige en fornøjeligere Læremester end den gamle Lærerinde derhjemme, som hersede i tysk Sproglære, Aarstal, Lærebogsramser og andre kjedsommelige Ting. Ivars Fortællinger førte hende ind i en Eventyrverden, fuld af straalende Syner, der tog hendes Sans fangen; da stirrede hun

drømmende ud over Søen, som om hun i det fjerne skimtede Eventyrets dejlige Land, og Ivar holdt da paa Aarerne for ikke at forstyrre hende, medens hans egne Drømme førte ham langt bort, ud i den vide, vide Verden.

Nu i den stille Sommeraften gled Baaden hen over Vandspejlet, der kun rørtes, naar en Fisk snappede efter et Insekt, mens Naturens svulmende Liv aandede i dybe Drag som en Ungmø, der drømmer sin dejligste Drøm, og Barmen hæver sig, ude af Stand til at rumme sin Lykke.

De sejlede en Stund i Tavshed, indtil Sigrid sagde:

»Aa, fortæl et Eventyr!«

»Vi behøve kun at bruge Øjne og Øren, saa opleve vi det dejligste Eventyr, som kan tænkes.«

»Ja, men det er meget morsommere, naar du fortæller en rigtig lang Historie.«

»Saa vil jeg fortælle en virkelig Historie, men den bliver kort.«

Ivar lod Aarene hvile og fortalte:

»Det var en Gang, at Kong Kristian den ottende og Dronning Karoline Amalie besøgte Jyderne og droge i et langt Vogntog gennem Landet. Turen gik ogsaa gennem en lille Landsby, hvor man havde rejst en Æreport med smukke

Indskrifter som Velkomsthilsen. Da Kongeparrets Vogn standsede, fik Dronningen Øje paa en lille, lyslokket Dreng, der sad paa sin Moders Arm. Lad mig se denne dejlige Dreng! sagde Dronningen. Hun fik ham ind i Vognen til sig, kysede ham flere Gange og strøg sin Haand kjærtegnende over hans Hoved. Idet hun gav ham tilbage til Moderen, lagde hun en Guldsilling i hans Haand og sagde: Bliv ædel og god, naar du bliver stor!«

»Hvad saa?«

»Historien er ikke længere.«

»Saa er det heller ingen rigtig Historie. Nej, Dronningen skulde have antaget ham som sin Søn, giftet ham med en Prinsesse og sørget for et Kongerige til ham.«

»Det gjorde hun i Grunden ogsaa; thi da Drengen blev stor og havde faaet Lykkesillingen af sin Moder, følte han, at der var Kongeblood i hans Aarer. De Tanker havde Dronningen kysset ind i ham, hendes Hænder havde indviet ham til at udføre ædel Daad i Verden, og det rene og sande blev hans Adelsmærke.«

»Ja, men han var jo alligevel ikke andet end bondefødt.«

»Der kan banke stort og ædelt Hjerte under Vadmelskofte«, siger Ingemann.

»Blev den Dreng saa virkelig til noget stort?«

»Ja, han blev Stryger, og af og til var han Styrmand for Sigrid Holst.«

»Aa, det er dig selv! Nej, det var da morsomt; det skal jeg fortælle Moder og Lærerinden, for de sige, at jeg har alt for meget at gjøre med dig, da du kun er en Bondeknold; men det bryder jeg mig slet ikke om.«

»Nej ikke nu, men naar du er konfirmeret og bliver en fin Frøken, saa vil du nok ikke sejle med Bondeknolden«, sagde Ivar med bitter Tonefald i Stemmen.

»Jeg skulde vist ikke have fortalt dig, hvad Moder og Lærerinden have sagt; men det faldt mig saadan ud af Munden, og nu er du vred.«

»Nej, hvordan kan det falde dig ind, lille Sigrid, vi ville altid være gode Venner.«

»Ja, det ville vi«, svarede hun glad.

Snart efter blev Baaden lagt i Land; Sigrid takkede mange Gange for Turen, og enhver gik til sit.

Ivar boede i et Kammer med Lergulv, Væggene vare behængte med lerede Bluser og Benklæder, og Bohavet bestod af et Træbord, nogle

Bænke og to Senge af uhøvlede Brædder. Han »holdt sin egen Kost« og boede sammen med tre andre Arbejdere, der syntes godt om den livsglade Ungersvend, som ofte opmuntrede dem med Sange og Historier og derved gjorde det mere udholdeligt at slide i den hverdagslige Trædemølle.

I Aften var Ivar ordknap og grublende. Sigrids Ord om Bondeknolden havde efterladt en Braad, som sved, lig en forgiftet Pil. Hidtil havde han ikke tænkt over, hvor ringe og uanset hans Stand var, havde ikke følt noget Tryk ved at være simpel Arbejder eller mærket nogen Afstand mellem sig og bedrestillede, der aldrig havde vist ham andet end Venlighed. Ældre »fornemme Folk« viste han uskrømtet Ærbødighed, men det samme var Tilfældet overfor gamle af hans egen Stand, saa deri var intet særegent, det laa i hele Opdragelsen og Tidens Tankesæt; men fra det Øjeblik, at Ordet Bondeknoid som Mærke paa simpel Stand blev kastet ham i Aasynet, følte han sig som en fattig Orm, der maatte kravle hen ad Jorden hele Livet igjennem. Men denne Følelse varede kun en kort Stund, det unge Blod rullede atter rask igjennem Aarerne, det frejdige Haab om at vinde fremad og udrette no-

get nævneværdigt, som man maatte anerkjende, skjød atter friske Skud, skjønt det hele kun stod for ham i Fantasiens uklare Skikkelser.

I de første Dage efter Sejlturen var Ivar stille og ordknap, og Rasmus spurgte:

»Har du set Elvepigen? Thi du er forbandet højtidelig, saa man ikke kan slaa et Smil af dig med en Vognkæp.«

»Nej, jeg har bare set en lille Flig af hendes Slør; men det skal jo være nok til at blive halvtosset af.«

»Spis saa tre Hvidløg paa fastende Hjærte, eller bind et Stykke Hugormeskind under det venstre Armhul, saa faar det onde ingen Magt.«

»Aa, den Trolddom, jeg lider under, gaar nok over af sig selv.«

»Ja, hvis du sejler dig en Tur med den kjønne Sigrid, saa gaar det nok over igjen, thi jeg kan forstaa, at du har Skaden i den venstre Side. Et Jomfruhaar drager sgu mere end ti Par Stude, og jeg kan godt huske fra min egen grønne Ungdom, at Dikkehuset ofte kom i Uorden, naar jeg havde set et Par kjønne Pigeøjne. Naar det kommer paa den Maade, er man immervæk rundtosset og gjør dumme Streger; men det er en Skæb-

nens Tilskikkelse, og der er sgu ikke noget ved den Ting at gjøre.«

»Lad mig nu være fri for dine Flovser!« sagde Ivar gnavent og fik saa Fred. — — —

Naar Stenene bleve brændte, var der livligt ved Teglovnene. Karle og Piger samledes, naar der skulde »brændes klart«, og alle Hænder vare rede til at hjælpe ved Fyringen. Siden lejrede man sig i Tørvene, og Tiden gik, mens Historier om Skytten Bryde, Holger Danske, Trolde og Bjergfolk vexlede med de gamle Kæmpeviser. Og naar de rødglødende Ovnsluger kastede deres flimrende Skin over Omgivelserne, medens Kæmpe-skygger dannede sig hist og her i Rummet, da var det for Tilhørerne, som om de gamle Helte og overnaturlige Væsener, der skildredes, holdt Stævne paany.

Efterhaanden som Ilden sagtnede, bleve de lysende Luger mindre glødende, Halvmørket bredte sig, Skyggerne bleve længere, og Ansigterne saas kun i utydelige Omrids. Da puslede Trolde, Nisser og Elvefolk omkring i Skuret, Pigerne bleve ængstelige og flyttede sig nærmere til hverandre for at skjærmes mod de skrækkelige Uhyrer, som fremmanedes af Fortællerne. Maaske en eller anden Pigehaand listede sig ind i Vennens; thi saa kunde man være helt tryk for Overrumpling. Et

eller andet Udraab eller en Vittighed løste til sidst Fortryllesen og gav de ængstelige Piger Modet tilbage. Saa maatte den nyeste Markeds-
 vise frem, indtil Teglbrænderen kaldte til Fyring.

Men en og anden Karl søgte ogsaa at fængsle ved slibrige Viser og uanstændige Historier. Da kunde det vel hænde, at Giften virkede i det unge Blod, og at Sanselighedens Fangenæt ikke udspændtes forgjæves. Ofte afbrød Teglbrænderen en slig Fortæller og anslog en sømmelig Tone; men skete det ikke, forsvandt Pigerne lidt efter lidt, og Karlene fulgte efter; thi Blufærdighedens Engel, Kvindens stærke Vagt, bredte sine Vinger skjærmende over Renheden i de unge Pigesind. Og der var dejligt udenfor i den milde Skjærsommeraften, hvor alt drømte om Morgendagens Herlighed, dejligst dog, naar Ven og Veninde vare sammen, forenede i Haab om Fremtidens Lykke. — — — Herlige Dage er det i Ungdomstiden, naar det fyrige Blod ruller raskt gennem Aarerne! Da er Haabet lyst og stærkt, Modet er ubøjet og Skuffelser lette at bære, Sønnen finder strax det trætte Øje, udestænger vaagne Nætters Ve og gjengiver det unge, svulmende Legeme ny Kraft til Dagens Idræt.

III. Sejlture.

Han gynged i Drømmen,
lys og prud.
men saa kom Strømmen
og bar ham ud.

C. Hostrup.

Næste Foraar mødte Ivar igjen ved Teglværket; naar Efteraaret kom, skulde han til Kjøbenhavn for at studere, det havde Farmoder sat igjennem, da hun selv lovede at betale for det første. — Sigrid, der var konfirmeret, var endnu det viltre, store Barn som før; hun levede i den lykkelige Tid, da Ungmøens Drøm og Længsel laa i Svøb og ingen Uro voldte.

En Eftermiddag ved Aftentide blev Ivar anmodet om at sejle Sigrid og nogle andre unge

Piger over Søen; hun vilde følge sine Veninder paa Vej gjennem Skoven, og Ivar skulde vente med Baaden, til hun kom tilbage. Men det varede længe, før hun kom; Solen var allerede gaaet ned, og en skarp Vind satte Søen i Bevægelse. Bølgerne viste sine hvide Kamme, og en indestængt Brusen, som bebudede Uvejr, gik over Vandet.

»Tør vi sejle over?« spurgte Sigrid, »det brummer saa fælt derude.«

»Der er intet i Vejen endnu, og du er vel ikke bange for nogle Bølgestænk«, svarede Ivar og de satte sig i Baaden.

Vinden var imod, Bølgerne gik højere og højere, en og anden af deres hvide Kamme brød sig over Baadens Ræling og overstænkede Sigrid; men hun saa tillidsfuld paa Ivar, som sad støt og roligt, drivende Baaden fremad med sine senestærke Arme. Et Bølgeskvulp slog ind i Baaden og gjorde ham drivvaad, da sagde hun:

»Gid, vi snart vare ovre;«

»Er du maaske bange for at sejle med en Bondeknold«, spurgte han spidst.

»Hvad mener du med det?«

»Husker du, Sigrid, at vi i Fjor sejlede paa

Søen en dejlig Sommeraften, og da kaldte du mig en Bondeknold.«

Jeg fandt ikke selv paa det, véd du nok, og jeg mente intet ondt med det, jeg var jo ogsaa den Gang kun et Barn.«

»Og nu er du en voksen Pige«, lo Ivar.

»Det skal du slet ikke le ad, for alle kalde mig nu Frøken Holst.«

»Og saa skal jeg vel ogsaa kalde dig saaledes.«

»Ja, naar Lærerinden hører det, men ellers skal du kalde mig Sigrid.«

»Du kommer til at øse, ellers maa vi snart sidde i Vand til Anklerne, og jeg kan ikke slippe Aarerne.«

Hun nølede og saa ud over Søen, der blev mere og mere vred; men Ivar nikkede til hende paa en egen bestemt Maade, og hun adlød, øsende Vand, til hendes Arm mattedes, saa hun maatte holde op.

»Bare du kan holde det ud!« sagde hun.

»Jeg klarer mig nok, vær kun ved godt Mod«, gav han til Svar; men hans Hænder laa saa fast om Aarerne, at Knoerne bleve hvide, og Sveddraaberne haglede ned ad hans Kinder.

De hævedes højt op paa et Bølgebjerg, saa

Forstævnen manglede Støttepunkt, og da det atter gik ned i Bølgedalen, borede Baaden sig ned i næste Bølge og blev halv fuld af Vand.

»O, Gud, vi drukne!« udbrød Sigrid.

»Øs kun af alle Kræfter og bøj dig langt ned i Baaden, at Vinden ikke fanger dine Klæder, saa klare vi den nok.«

»Ja, men du kan ikke holde det ud.«

»Stol kun paa mig! Snart naa vi til Midtstrømmen, og da ere vi over det værste.«

Nu øste hun med Kraft og blev atter tryg; det varede heller ikke længe, før de kom i Læ af et Skovhoved, der strakte sig ud i Soen; men de havde taget fejlt Kjende paa Landingsstedet, Baaden stødte flere Favne fra Land og stod fast.

»Skulle vi ikke raabe om Hjælp?« spurgte Sigrid.

»Nej, det behøves ikke, for jeg kan bære dig i Land og bag efter hente Baaden«, og før hun vidste af det, laa hun i hans Arme, og det gik mod Land.

»Jeg er vist alfor tung at bære«, mente hun.

»Ja, du tynger svært; men jeg holder det nok ud«, lo Ivar og lagde sine Arme fastere om hende.

Han følte hendes varme Aande paa sin Kind,

hendes Haand lagde sig om hans Nakke, en hed Blodstrøm rislede gjennem hans Aarer, og han ønskede blot, at der havde været ti Gange længere til Land, end der var. -- Da Baaden stødte, var han træt, og det smertede i alle Ledemod; men nu følte han ikke Spor af Træthed, noget betagende dejligt troldbandt hans Sanser og ligesom dirrede gjennem alle Nerver. Hvad det var, tænkte han ikke over, mens han bar sin skønne Byrde op i den blomstersmykkede Eng, længere op end nødvendigt var, saa Sigrid maatte minde ham om, at hun godt selv kunde gaa.

Saa underlig til Mode, behersket af uforklarlige Stemninger, havde Ivar aldrig været, og hans klare Omdømme forvirredes; thi, idet hans Arme løsnede sig om Sigrid, fór det ud af ham:

»Lille, kjære Sigrid! Giv mig et Kys!«

»Nej nej!« svarede hun og rev sig løs. »Du maa ikke sige saadan noget til mig.«

Ivar saa paa Sigrid, der pludselig syntes at blive til en voksen Pige, og han sagde:

»Du skulde give Bøde, fordi du kaldte mig en Bondeknold.«

»Du er let at saare og sen til at glemme.«

»Ja, det har pint mig, siden du sagde det.«

»Men nu bliver jeg ogsaa vred, Mester Ivar.«

»Hvordan ser du saa ud?«

»Saadan!« sagde hun og søgte at sætte et strængt Ansigt op, men brast ud i Latter.

»Er det ikke værre, saa bliver jeg ikke bange.«

»Ja, men det er virkelig mit Alvor, at du ikke maa spørge paa den Maade. Ser du, jeg kysser ikke andre Mænd end Fader, og jeg vil heller aldrig kysse andre.«

»Ordet fløj mig ud af Munden, ligesom det om Bondeknold, jeg mente intet ondt med det.«

»Du er en slem Drillepind, Ivar; men nu skal du alligevel have mange Tak for i Dag, og kom saa snart op i Haven at spille Kroket.«

»Gaar du nu, Sigrid?«

»Ja, men jeg vil ikke fortælle hjemme, hvor slemt det var paa Søen i Dag, for saa faar jeg ikke Lov at sejle, naar det blæser lidt.«

Hun gav ham Haanden, saa ham glad og frejdig ind i Øjnene, tog Afsked og gik. — —

Ivar trak Baaden i Land og satte sig paa Rælingen, søgende at hitte Rede i sine egne Tanker og Stemninger. Hvad var det dog, som tog ham i Vold, da Sigrid hvilede i hans Arme? Hvorfra stammede denne glade Fornemmelse, da han følte hendes Aande paa sin Kind? Elskede

han Sigrid? Nej, hun var jo endnu kun et Barn, men rigtignok et dejligt Barn, hvis søde Aasyn og milde, livfulde Øjne tog ham fangen.

I Samværet med hende følte han noget af en Vaaraftens Fred og Jubel; men til andre Tider var der Uro og Brydning ligesom nu derude paa Søen, hvor Bølgerne skummede og fraadede, naar de med vild Kraft kastede sig mod Sandrevlen. Og nu, som han grublende sad paa Baadens Ræling, følte han en knugende nedtrykkende Fornemmelse; thi det var alligevel Kjærlighed til Sigrid, som boede i hans Hjærte, han kom ikke uden om det ved at kalde hende et Barn. Men det var topmaalt Galskab af en simpel Bondekarl at tænke paa Herremandens Datter uden som et dejligt, blændende Syn, der kom og svandt som et Stjærneskud.

Hun vilde aldrig mere komme til at hvile i hans Arme, aldrig give ham det Kys, som han havde forlangt af hende, af Barnet. — — — Hun voxede sig snart stor, blev smukkere Dag for Dag, blev en fin Frøken, der maaske kunde lære at knejse med Hovedet ligesom Moderen og se ned paa Barndomsvennen. — — — Ja, hvem vidste, om han dog ikke kunde blive til noget stort i Verden, naar han brugte sine Evner, altid blev i

Sandhed og Renhed, saa Gud kunde velsigne hans Id. — —

Men Vejen var lang, Maalet fjærnt, og det var dog vidst bedst alligevel, at han slog alle disse Tanker af Hovedet, for ellers blev han en maanesyg Nar, en vanmægtig Drømmer, som aldrig drev det til noget. — — — Han rejste sig brat fra sit Sæde, rettede sig som i Vrede, saa udfordrende frem for sig, som om han saa en Fjende og sagde: Nu væk med Grubleri og marvløse Tanker! — Saa gik han rask henad Stien hjemefter. — —

Dagene kom og gik, og Ivar kastede sig ind i Arbejdet; men Tankerne om Sigrid lode sig ikke afvise, og det blev tilsidst en Livsbetingelse for ham at se hende. Saa søgte han ad alle mulige Veje at komme sammen med hende, skjøndt han ofte maatte nøjes med at stirre ind over Havemuren for at faa et Glimt af hende at se.

En Dag, da Ivar stod ved Strygebordet, sagde Rasmus!

»Hvor har du forputtet dit gode Humør, Ivar Skovgaard? Du gaar immervæk hele Dagen, som om du nylig havde gravet din Oldemoder op af Jorden. Du siger ikke et Kvæk, men stirrer ud i Luften, som om dine Bier vare fløjne hen. Eller

maaske du har Bierne, men savner Dronningen.«

»Ja, der flyve mine Bier!« lo Ivar og klaskede Formen fuld af blødt Ler, saa det sprøjtede Rasmus i Ansigtet.

»Naa, du bliver vred, fordi jeg siger dig Sandheden«, sagde Rasmus helt sagtmodig og tørrede Ansigtet med sit Trøjeærme, hvorefter han fortsatte med et lunt Smil:

»Ere Frugterne modne der ovre i Herregaards-haven, da du saa ofte staar paa Kig ved Muren? Ja, ja, bitte Ivar, de ere dejlige at se til; men den bedste Frugt hænger vel højt og hører til de forbudne.«

»Pas du dine egne Sager!« svarede Ivar i en gnaven Tone.

»Ja, bliv bare rigtig gal, og skjæld mig Huden fuld; thi saa kan man da mærke, at der er Liv i dig. Jeg vilde forbandet nødig, at du skulde blive et Hængehoved for et Pigebarns Skyld.«

»Jeg forstaar ikke et Muk af al din Snak.«

»Naa, ikke det! Ja, saa maa jeg forklare Tingen lidt nøjere, det kunde sgu dog hænde, at det linnede lidt i de indvendige Dele.«

Rasmus tog sig en forsvarlig Skraa og vedblev:

»Ser du, jeg har ogsaa et Par Gange haft

slige Tilfælde og gik og tossede omkring ligesom du, og jeg syntes, at jeg var det ulykkeligste Menneske paa Guds grønne Jord, ja, jeg var rent ud sagt lige ved at gaa i Hundene af Hjærtetine. Men saa fik jeg Øjnene op for, at det ikke kunde blive ved at gaa paa den Maade, og jeg sagde Tak for mig. — Naa, det viste sig da ogsaa snart, at Maren var en skidt Tøs, der laa i baade med den ene og den anden, saa hun var ikke mange sure Sild værd. Nu er jo rigtignok den bitte Sigrid der ovre af en finere Brænding end min Maren, men Kvindfolk ligne immervæk hinanden deri, at de forskrue Hovedet paa de unge Karle, og naar saa Skaden er sket, synes de, det er evig dejligt, at de have haft dem til Trekant.«

»Hold nu op, og sæt Stigboret for Sluseværket, for jeg vil ikke høre mere!« afbrød Ivar. »Sigrid skal ikke nævnes sammen med et troløst Kvindemenneske som din Maren; thi hun er kun et Barn, og kan aldrig blive andet end en god og trofast Pige.«

»Tag den med Ro, og skriv ikke for tidligt i hendes Skudsmaalsbog, at du ikke skal blive snydt inden Fardag. Ser du, Kjæresteri er sgu den bare Søllehed, thi naar Elskov gaar ind, smutter Forstanden ud. Det kan man mærke paa

dig, for naar du ser en Flig af Sigrids Skjørt, saa er du væk som en gammel Rotte i en sød Ost. Og vel er der meget, som den unge kan forvinde, som Gale Ane sagde om sin Kat; men den megen Grubliseren over Kvindfolk kan let gjøre skjør i Hovedet. Slaa derfor Sigrid af Tanker, mens du har en lille Smule Forstand tilbage, ellers bliver du aldrig andet end Lerprins.«

»Du er god til at digte, thi der er ikke ret mange sande Ord i det, du fortæller om mig og Sigrid. Man kan vel ogsaa nok tale med en ung Pige, der næsten er et Barn, uden at gaa fra Sans og Samling.«

»Nej, det er sgu netop det, du ikke kan, naar du er sammen med Sigrid.«

»Aa, lad os nu være fri for din Prat, at vi kunne faa noget bestilt«, sagde Ivar og begyndte ivrigt at stryge.

»Ja, Arbejde er en dejlig Ting til at fordrive Elskovsnykker og anden Beklemmelse, thi naar alle Lemmer værke af Træthed, ere Tankerne nemmest at styre.«

En Søndag Eftermiddag sidst i September sejlede Ivar atter paa Søen med Sigrid og hendes

Forældre samt en Frøken Ida Bruun fra Kjøbenhavn. Den store Sejlbaad var i Brug, og det gik for en mild Brise op ad Søen; Ivar sad ved Roret, thi Hr. Holst vilde ikke selv have Ulejligheden.

»Kan man nu ogsaa være sikker paa, at denne Bondekarl ikke kuldsejler med os?« spurgte Ida Bruun.

»Ja, Pinedød kan De saa, for han er den dygtigste Kaptejn her paa Søen«, svarede Holst. »De kan jo spørge min Datter.«

»Jeg turde betro Hr. Skovgaard at sejle til Verdens Ende med mig«, udbrød Sigrid.«

»En Sømands Brud har Bølgen kjær«, begyndte Ida og hviskede til Sigrid: »Han er i Grunden en kjøn Karl, og din Smag er ikke ilde.«

»Ja, jeg holder meget af at sejle med ham, for han styrer sikkert, og saa er han saa rar og god.«

»Han maa jo være et rent Under efter din Beskrivelse at dømme, og jeg maa se at lære ham nøjere at kjende.«

»Det kan du let, thi han rejser snart til Kjøbenhavn for at studere.«

»Hvad vil en saadan simpel Bonde studere til?«

»Han er slet ikke simpel, men meget klog og kan vist blive, hvad det skal være.«

»I maa Pinedød ikke hviske, for saa tror jeg, at I skumle over Mutter og mig, og vi ere dog nødvendige som Ballast«, sagde Holst.

»Du skal nu altid tale saa simpel«, indskjød Fruen. »Du maa huske paa, at vi ikke ere hjemme.«

»Vi sidde paa vort eget, lille Mutter.«

»Syng os en Opsang, Ivar Skovgaard, saa Kjøbenhavnserinden kan høre, at vi ogsaa have Mæle i Jylland, for man tror Pinedød derovre, at vi Jyder ere nogle Bæster allesammen.«

»Du maa ikke bande saa stygt, Holst! Husk paa, at Frøken Ida er en dannet Pige«, hviskede Fruen.

Ivar begyndte at synge og hans Sang lød smukt ud over Søen. Ida gav sit Bifald til Kjende ved at klappe i Hænderne, da Sangen forstummede, og Sigrid sendte sin Ven et opmuntrende Nik.

»Det var kjønt«, sagde Holst; »men nu maa I Piger synge lidt, for Mutter og jeg er blevne for rustne i Stemmen.«

»Jeg kan ikke synge uden Noder«, indvendte Ida.

»Se der have vi det nymodens Væsen! Nu kan man ikke synge uden en Sangbog i Haanden og et Fortepiano i Ryggen; men i min Ungdom havde vi det i Hovedet, og derfor var der Liv og Kraft i vore Sange. Ikke sandt, Mutter! Du husker nok den Dag i Lysthuset, da — —«

»Aa, lad os nu være fri for den Historie!«
atbrød Fruen.

»Ja, saa ville vi Pinedød have fat i Flaskefoderet, for Søen tærer.«

Efter en længere Sejltur gik Selskabet i Land paa den anden Side Søen og spiste til Aften i Skoven. Paa Hjemvejen var Holst i Perlehumør og vilde selv føre Baaden.

»Sæt Dem nu ned til Damerne, Ivar Skovgaard, og mor Dem godt, jeg skal nok klare Skuden.«

»Pas nu paa at holde den rette Kurs« advarede Fruen.

»Det kan jeg sagtens, Mutter, naar jeg ser dit milde Aasyn, for det er mit Kompas og har reddet mig mangen god Gang fra at løbe paa Grund.«

»Du bliver dig selv lig, Holst.«

»Ja, netop; men du er heller ikke dig selv

ulig, lille Mutter, naar du vender den kjønne Side til.«

»Men Holst dog! Nedsæt ikke din egen Kone i de unge Menneskers Nærværelse.«

»Nedsætte dig, min egen Mutter! Nej, du er Pinedød den bedste Madam i syv Kirkesogne.«

Holst blev ved med sin godmodige Snakken og glemte den rette Kurs. Paa en Gang hørte man en skurende Lyd, under Baadens Kjøl, derpaa gav det et Stød, og Baaden stod fast, medens Fruen nær var falden ned fra Toften.

»Men hvad gjør du dog Holst!« udbrød hun.

»Jeg gjør slet ingen Ting og Baaden heller ikke, for nu ligger vi fast, og vi ere skibbrudne Folk.«

»Er der Fare?« spurgte Ida.

»Fare! Ja, min Frøken; hvis Baaden slaas i Stykker af Bølgerne, da kunne vi alle ynkelig omkomme, thi der er Vand nok til at drukne i, hvis vi da ikke foretrække at vade i Land.«

»Min Gud! Det er da vel ikke Deres Mening, at vi skulle vade i Land«, udbrød Ida.

»Jo, det er netop det, jeg mener, først kaste vi Ballasten over Bord, nemlig mig og Mutter, og saa kommer Turen til Dem og Sigrid. Ivar maa

da se at faa Baaden flot og atter optage de skibbrudne.«

Ivar smed Strømper og Sko og forsøgte at bringe Baaden flot; men det var umuligt, og han tilbød nu at bære Selskabet i Land, en for en.

»Saa tager De Ballasten først; men de maa Pinedød ikke tabe Mutter i Vandet.«

Holst og Frøken Ida blev dog først baarne i Land; men Fruen var godt ved Magt og Byrden svær nok for Ivar. Sveddraaberne perlede paa hans Pande, og Brystet arbejdede stærkt; men han trøstede sig ved, at han skulde bære Sigrid tilsidst. Hun skulde hvile i hans Arme endnu en Gang, og han turde maaske hviske et ømt Ord i hendes Øre nu til Afsked, ja, det kunde jo være, at hun ogsaa havde et kjærligt Ord til ham som Tærepengge i Adskillelsen, thi hun havde set saa mildt til ham i Dag. Saa gik han frejdig gjennem Vandet med sin Byrde og satte den tunge Frue varlig ned paa tørt Land.

Men det uberegnelige Pigesind spillede ham et slemt Puds; thi da han atter vilde gaa ud til Baaden, sprang Sigrid i Vandet og vadede kjækt i Land, idet hun lo ret hjærteligt ad sit Paafund.

Ivar følte sig skuffet. Sveddraaberne, han havde ofret med Udsigt til en herlig Løn, vare

spildte. Naar han nu rejste bort, voksede Sigrid vel snart fra ham og glemte Barndomsvennen, skjøndt hun rigtignok havde sagt i Dag, at hun vilde længes efter ham og Sejlturene. Haab og Tvivl brødes med hinanden i hans Sind, og det var ikke nemt at vide, hvad der blev Herre. Kort Tid efter Sejlturen rejste Ivar til Kjøbenhavn.

VI.

Stemninger og Meninger.

Hvorfor trætte Sjælen med evige Planer,
som du ikke er voxen.

Horats.

Det brogede og rigt pulserende Liv i Hovedstaden tog Ivar helt fangen; et Mylr af nye Tanker og Forestillinger gjorde ham ganske fortumlet, saa det forekom ham, at han først nu skulde til at begynde paa Livet. Med Kraft kastede han sig over sin Læsning og mærkede snart, hvor grumme lidet af Kundskab han sad inde med; men han lod sig ikke forknytte, thi for enhver Pris vilde han være Student og tog derfor alle sine Evner i Brug; han mærkede snart,

at Synskredsen udvidedes og havde en glad Fornemmelse af, at det skred fremad.

En Aften gik han paa Nationaltheatret for at se »Elverhøj«. Det var første Gang han saa et Skuespil, og Indtrykket var derfor overvældende. Kuhlaus herlige Musik, det romantiske og let tilgængelige Skuespil henrev ham ganske, og han følte sig gjennemstrømmet af en Henrykkelse og Livslyst, som han ikke kunde forklare. Hans Sjæls Sangbund var i dette Øjeblik saa modtagelig for Tonernes og Digtningens Skjønhedsindtryk, at han troede sig hensat i en oversanselig Verden, hvori hans Barndoms skjønneste Syner og Drømme var blevne til Virkelighed. Sigrids Skikkelse kom frem i Tanken, og havde hun været nærværende for at dele hans Henrykkelse og set de Syner, hans indre Øje saa, da havde Lykken været fuldkommen.

Tæppet gik ned for sidste Gang, og Tilskuerne søgte ud, men Ivar blev siddende som naglet til Stolen, indtil en Kammerat slog ham paa Skulderen og sagde:

»Du drømmer, Skovgaard!«

»Aa, det var dejligt!« udbrød han. — — —

Ivar kom ofte hos Agent Bruuns, hvor Datteren Ida havde skaffet ham Adgang. Hun

var jævnaldrende med Ivar, en Samtale med hende var altid livlig, og han følte sig snart hjemme i det gjæstfrie Hus. Ida var en ægte Kjøbenhavnerinde med adskillige Erfaringer paa det erotiske Omraade, og hun betragtede det som en let Sag og behagelig Tidkort at fordreje Hovedet paa et ungt Menneske fra Landet. Naar hendes straalende, mørke Øjne fæstede sig paa Ivar, mens et indtagende Smil lagde sig om hendes Mund, var han under en Indflydelse, hvis Rækkevidde han ingen Anelse havde om; men han befandt sig vel i hendes Selskab og længtes efter det.

Det friske, oprindelige i hans Natur var noget nyt for Kjøbenhavnerinden, som var vant til at omgaas Modeherrer, der intet havde med dybere Aandsliv at gjøre. De talte kun om de Døgnfluetanker, som det var paa Moden at vide Besked om, mens deres Tid ødtes i ustandselig Jag efter Nydelse. Og Nydelsens Bæger var tømt til Bunden saa ofte, at Øjets livfulde Glans var slukt, Trækkene slappede, hele Personen udvisket.

En Aften spillede Ida Forspillet til »Elverhøj«, og Ivar følte sig hensat til den dejlige Aften, da han første Gang saa Skuespillet. Tonedigtet tog

ham atter fangen, bløde Stemninger fyldte hans Sind, og Tanken søgte hjem til den jydsk Herregaard, hvor Sigrid gik ved den stille Sø og drømte. Mon hun tænkte paa ham? — — —

Ida holdt op at spille, og da hun saa Ivars aandsfraværende Blik, sagde hun :

»De drømmer!«

»Ja, og det var endda en dejlig Drøm.«

»Aa! fortæl mig den!«

»Jeg drømte om Prinsessen og det halve Kongerige; men jeg vandt ingen af Delene, thi Drømmen kom ikke til Ende.«

»Og hvor findes saa deres Prinsesse? Er det maaske en jydsk Elverpige, som har forhekset Dem, saaledes, at De er ufølsom for min Musik?«

»Det var netop den, der ganske fortryllede mig.«

»Skam Dem, Hr. Skovgaard! De har allerede lært at smigre ligesom de andre, men det ynder jeg ikke.«

»Jeg lider gjerne, at man roser mig, siger Holberg, og Kvinder ere vel ikke helt ufølsomme for Ros; men det er virkelig sandt, at Kuhlaus Tonedigt førte mig ind i en dejlig Verden, der fyldte min Sjæl med Henrykkelse, og De var jo Feen, som svang Tryllestaven.«

Hun lagde sin Haand let paa hans Arm og sagde alvorlig:

»De er lykkelig, at De saa let og saa helt kan henrives af det skjønne; thi det er sjældent at mærke sand og ukunstlet Glæde blandt vor Tids Mennesker. Hvordan kan det være?«

»Jeg tænker, at Nydelsessyge og Forfinelse har udtørret deres Indre, og da er Glædens friske Kilde tilstoppet; men jeg tør ikke sætte mig til Dommer over nogen.«

»Heller ikke over mig, der saa gjerne vil nyde Livet og yder saa lidet til andre.«

»Mindst af alt turde jeg fælde Dom over Dem; thi de har mange aandelige Interesser og staar højt over de kjøbenhavnske Kvinder, jeg hidtil har lært at kjende.«

Hun sendte ham et varmt Blik, og hans Øjne hvilte med Velbehag paa det smukke Aasyn. Rige, poesifyldte Følelser bævede gjennem ham i denne Kvindes Nærhed, han følte sig i Slægt med den vingelette Sanger, der svinger sig jublende op mod Skyen. Hvad der drog ham til hende, vidste han ikke og tænkte ikke derover; men han længtes altid efter de Dage, da han skulde gjæste Agentens.

Naar han derimod kom hjem paa sit Kam-
S. Lind: Brydninger.

mer, stod Sigrid paany i hans Tanke som den skjønne Ungdomsdrøm, han ikke kunde glemme.

Ivar blev Student, og da hans Farmoder, som var stærk paavirket af Pietismen, skjænkede ham 3000 Rdl. paa den Betingelse, at han skulde studere til Præst, gav Faderen sin Tilladelse. Han boede sammen med Præstesønnen Rømer, der ogsaa skulde gaa den theologiske Vej og allerede i et Par Aar havde læst til Embedeksamen. Rømer var imidlertid kommen i Berøring med en fremragende Videnskabsmand, der gjorde ham kjendt med den nyere Tids kritiske Behandling af Skriften, og han begyndte at blive en Tvivler. Som ærlig Natur, der søgte efter Sandheden, havde han mange Anfægtelser og meddelte ofte sine Tanker til Ivar.

»Kristendommen«, sagde han, »ejer den Sandhedskjærne, hvoraf et smukt og kjærligt Menneskeliv kan fremblomstre; men Kjærnen er næsten skjult af vilkaarlige Fortolkninger og mange Læresætninger, der ikke kunne bestaa, naar de prøves paa Tankens Guldvægt.«

»Tanken kan ikke paa egen Haand finde

Sandheden; thi Kristendommen er jo væsentlig et Hjærteliv.«

»Det er sandt, men Følelsen maa dog tage Forstanden paa Raad med; thi ellers bliver det hele kun til bløde Stemninger. Et Menneske med klar Forstand kan ikke bøje sig for Selvmodsigelser, men vil søge efter den rette Sammenhæng, og hvis man ikke maa bruge Tanken til at finde den, da er Kristendommen kun til for Børn og Idioter.«

»Barnlig Tro er jo den Betingelse, som Gud kræver af et Menneske, der ønsker at faa Del i hans Naadegaver. Dersom vi kunne tro, skulle vi se Guds Herlighed.«

»Ja, der raabes med Tro paa Gader og Stræder, ligesom Sælgekonerne skrige op om Torsk og Sild. Præster og Degne, Missionærer og saakaldte opvakte forlange Tro og atter Tro, og dermed er alt i Orden; men Troens Frugter mærkes der intet til. Man tildækker Sandhedens Aasyn med uvedkommende Ting, og derfor er der i vor Tid Skrig nok, men lidt Uld.

»Se nu til, naar du faar Præstekjolen paa, at du selv bliver et paalideligt Sandhedsvidne.«

»Jeg tænker netop paa at vælge Jura i Stedet for Theologi; thi jeg har tabt Ærbødigheden

for den sidste og har ikke Lyst til at sælge min Sjæl for et Embedes Skyld. Jeg vil ogsaa advare dig i Tide, at du ikke ved at studere til Præst kommer i Vilderede med dit inderste Jeg.«

»Det sidste er der ingen Fare for, thi jeg er overbevist om Kristendommens Sandhed. I Bønnen har jeg altid fundet til min Gud, og skulde der komme Tvivl og Anfægtelser i min Sjæl, da vil han atter hjælpe mig til at overvinde dem. Du er derimod stedt i en stor Fare ved din hensynsløse Bibelkritik, der grumme let berører Grundvolden for al Tro, og du skal se, at du ender som Fritænker.«

»Vel talt, Hr. Pastor! Skulde det hælde, da vil du nok forsøge at omvende mig, men jeg vil hellere være en frigjort Mand med liden Tro end en lænkebunden Slave af Avtoritetstro, thi da lever man paa anden Haand og sletter sig selv ud. Den theologiske Landevej befærdes af en hel Del udglattede Personligheder, som trøstig gaa i de gamle udtraadte Slæber og maa ende i aandelig Goldhed eller Hykleri. Sligt vil jeg ikke finde mig i for eget Vedkommende. Dig selv vil jeg raade til at tænke paa Ordet: Den, som tykkes at staa, se vel til, at han ikke falder.«

Rømer rejste sig brat og gik hen til Vin-

duet, men idet han saa ud paa Gaden, udbrød han:

»Nu faa vi min Sandten Besøg!«

»Af hvem?« spurgte Ivar.

»Af gamle Hr. Magnus og Thema Hansen. Den første er en af vore lærdeste Theologer og kunde været Biskop paa sin Fødeø, Island, hvis han ikke havde haft meget afvigende Meninger om vigtige, religiøse Spørgmaal. Jeg træffer ofte sammen med ham hos en Familie, vi begge kjende, og han lovede at besøge mig. Thema Hansen er en nybagt theologisk Kandidat og kulsort Pietist, der altid behandler Themaet Djævel og Helvede, og du skal se, at han kommer for at omvende mig fra min Vejs Vildfarelse. Naa, lad gaa da.«

Hr. Magnus havde et mildt og aandfuldt Aasyn, og de lange, hvide Haar gav ham et ærværdigt Udseende; Sygdom og Modgang havde bøjet ham, men hans Aand var stærk og karsk endnu. Kand. theol. Hansen gjorde det samme Indtryk, som man i Almindelighed faar af unge, vordende Præster, der ere uforsøgte i den alvorlige Gjerning, de skulle røgte.

»Jeg maa forestille min gode Ven og Kammerat, Ivar Skovgaard, der vil gaa Præstevejen«, sagde Rømer.

»Det er en meget smuk Gjerning, De har valgt, hvis De føler et indre Kald til den og ikke lader Dem lokke af Ære eller Fordel«, sagde Hr. Magnus.

»Jeg haaber at kunne blive en oprigtig og brugbar Ordets Forkynder uden Hensyn til uvedkommende Ting.«

»Da hilser jeg Dem som en Medstrider for Guds Riges Sag og som en Modstander af Satan, der ogsaa bruger fede Embeder til at fange Præster med, saa de for timeligt Velvære glemme Hjorden, naar Ulven kommer«, sagde Hansen.

»De lader Dem naturligvis ikke selv lokke ind i et fedt Præstekald, men tager Eksempel af den store Læremester, der ikke havde det, hvortil han kunde hælde sit Hoved. Hans Lærlinge forlode jo ogsaa alting og fulgte ham«, sagde Rømer med et lunt Smil.

»Det vil jeg dog ikke sige«, svarede Hansen. »En Arbejder er sin Føde værd, og en Præst kan bedre ofre sig for Menighedens aandelige Vel, naar han ikke behøver at have Bekymring for Næring. Heller ikke skulle vi kaste Vrag paa Guds gode Gaver, thi Satan bruger ogsaa Armod og trange Kaar som Fristelse, idet han bilder

Menneskene ind, at de kunne tjene Himmerige ved at give Atkald paa jordisk Gods«.

»Den sidste Fristelse synes Nutidens Præster ikke at være udsatte for«, tog Magnus til Orde; »men deres gode Embeder ere ofte en Hindring for den hellige Gjerning, hvortil de have viet deres Liv. Hvis de brugte deres Gods til at gjøre vel imod alle arme, forkomne Mennesker, som de traf paa deres Vej, da brugtes det betroede efter Herrens Vilje; men nu gaa Præsterne i bløde Klæder, sidde i polstrede Stole og pleje Mageligheden. Deres Hustruer og Børn gaa i Silke og Fløjl og ere paa Moden, mens de veldækkede Borde vidne om et nydelsessygt Liv. De fattige føle sig fremmede i sligt et Hjem, og den største Del af Menigheden stænges ude fra det Sted, som i Nutiden skulde gjøre Klostrenes hjælpende Gjerning i al Slags Nød. Præsten, der skulde være alles bedste Ven og Trøster, er en fremmed, man ikke tør nærme sig uden i Forretningsanliggender, og da bliver Gjerningen let til et Levebrød alene. Maaske den største Hindring for sand Kristendoms Fremgang i vor Tid netop er Præsterne, fordi de mangle Jævnhed og Selvfornægtelse.«

»Det er et hadsk Angreb paa os, der tjene Herren«, udbrod Hansen. »De samme Vaaben

bruge Fritænkerne og vantro Mennesker, som gaa Satans Ærende for at vinde Sejr for Helvede; men vi have Ordets og Bønnens Skjold, saa vi ikke lade os forvirre, men kunne modstaa Djævelens snedige Anløb.«

»Deri har De Ret, at Bønnen er et Skjold mod det onde; men den er endnu mere. Gjennem Bøn daler Gudslivet ned til Menneskene, og det trodsige Hjærte lærer at bøje sig mod Gud. Et inderligt Bønnens Liv udretter mere end Tusende Prædikener, og De vil i det lære, at Djævel og Helvede ikke ere de rette Fiskergarn til at fange Mennesker for Sandheden, thi man kan ikke ved Skræmmebilleder tvinge et Menneske til at elske Gud«, sagde Magnus.

»Naar man gyder Angst og Rædsel for det onde ind i Sjælen, da tvinges den til at søge Raad hos Synderes Ven. Uden Forkyndelsen om evig Pine blive Folk trygge og gaa med tilbundne Øjne lige lukt ind i Helvede.«

»Om Djævel og Helvede ere mere end billedlige Betegnelser for det onde, kan omtvistes; men Læren om et evigt Pinested er kun en Forvrængning af Skriftens Udsagn, opstaaet i Kirken i Tider, da Præsterne dannede Systemer efter eget Tykke og tyranniserede Sjælene.«

»Jeg kan mærke, at De har et vantro Hjærte, thi De udtaler fritænkernes Meninger, hvorved Satan kan fordærve Dem selv og andre; men jeg vil ikke være deres Lærning.«

»Deres haarde Dom er uværdig for en vorrende Præst, der skal gaa Kjærlighedens Ærende til lidende og forkomne Mennesker, som trænge til Trøst. Nej, Grundloven i Guds Aabenbaring er denne: Elsk Gud og din Næste. Udfører De denne Lov i Gjærning, er De en ret Discipel af den største Læremester, Verden har set, og da dømmer De ikke Deres Broder til Helvedes Ild, fordi han har alvige Meninger fra Deres egne.«

»Skriften aflægger dog bestemte Vidnesbyrd om, at der er evig Straf for den uomvendte og vantro«, sagde Ivar. »Fromme, troende Præster og Lægfolk vidne det samme, og det er utænkeligt, at det skulde være falsk Lære igjennem Aarhundreder, thi Aanden maatte have oplyst Menigheden om en saa stor Vildfarelse.«

»Skriften vidner ikke om et Pinestød, der aldrig i Evighed ophører, og de frommes Forestillinger, som indpodes i Slægt efter Slægt gjennem Hjem, Kirke og Skole gaa til sidst over i Blodet og lade sig ikke drive ud ved Aandens

Vidnesbyrd uden i Gjennembrudstider, da den maa have Redskaber til at forny Aandslivet og gyde nyt Blod i Aarerne.«

»Men nu er det jo netop en Gjennembrudstid i Danmark, hvor nye Tanker ville bane sig Vej, og dog hører man intet til, at Læren om et evigt Helvede undervurderes.«

»Hvad Nutidens kirkelige Røre vil føre til, kan ingen sige; thi det hele er uklart, og maaske man endnu en god Stund har Brug for Helvedes Ild, men Sandheden kan ikke dølges og maa til sidst sejre. Guds Kjærlighed er saa rig og uendelig, at vi kun have et ufuldkomment Begreb om den; selv i Bønnens Timer, naar Hjærtet ligesom aander i Gud, og vi ere ham nær, ane vi kun svagt, hvor dyb hans evige Kjærlighedsvæld er. Hvordan kan da nogen have saa slet en Tro om ham, at han, lig en haardhjærtet Bøddel, kunde nænne at lade stakkels forvildede Menneskesjæle brænde i en evig Pinens og Rædslens Ild. Nej, det er Gudsbespottelse! Maatte saadanne Mennesker ikke spørge: Hvorfor dannede du mig i Moders Liv, naar jeg skulde blive en evig, ulykkelig Skabning?« svarede Hr. Magnus.

»Paa den Maade flyder ondt og godt ud i hinanden, og det bliver ligegyldigt, om et Menneske

tjener Gud eller Satan, thi der er intet Ansvar«, atbrød Hansen.

»Nu taler De med større Uforstand end godt er for en Vejleder. Hvorfor elske vi vor Moder? Fordi hun viste os selvopofrende Kjærlighed. Hvorfor bliver en Forbryders Hjærte blødt og aabner sig for Trøst, naar et kjærligt Menneske tager sig af den forskudte og faldne Broder? Fordi han trænger til Medfølelse og Kjærlighed. Hvorfor elske vi Gud? Fordi han elsker os og viser det i Gjerning. Kjærlighed er Almagtsordet i Himlen og paa Jorden, Livets Moder, Dødens Overvinder og kun ved den kunne vi sejre. Den skal være Pulssløget i vor Tanke, Ord og Gjerning, da nærme vi os til Gud og ligne ham; men i Helvedeslæren gjemmes Forbandelsens Ord, og den, som udslynger det mod en Broder, gaar sit eget Ærende og ikke Guds.«

Samtalen fortsattes endnu en god Stund, indtil de fremmede brød op og tog Afsked.

Siden kom Ivar ofte i Samtale med Hr. Magnus. Tanker sattes i Bevægelse men de skabte Uro og Tvivl, og til sine Tider følte han sig ligesom løsreven fra sin Barndomstro. — Han gik meget til Gudstjeneste i St. Johannes Kirken, hvor en nidkjær og troende Præst aflagde

Vidnesbyrd for en meget stor Menighed; men den strænge Prædiker brugte ofte saa skarpe Ord, at det bortstødte Ivar og han fandt ingen Næring for sit indre Liv, intet af det, han trængte til.

Saa søgte han hen til Vartov, hvor en gammel, hvidhaaret Gubbe forkyndte Ordet paa en poetisk og særegen Maade. I Førstningen gik den indflydelsesrige Høvding's Vidnesbyrd spørløst hen over Ivars Hoved; men han grebes af den fuldttonende Menighedssang, hvortil han aldrig havde hørt Magen. Som med én Mund udsang Menigheden sin Fryd og Glæde over Guds Naade og Kjærlighed til Mennesker. Tonebølgen hævede sig opad og højnede den lave Kirke til en mægtig Lovsangshal, under hvis Hvælvinger Englene legede. Sangen og de mange milde Ansigter, hvori Fred og Kjærlighed prægede sig, drog og bandt ham til Menigheden, og der kom Fred over ham selv. Tvivlen meldte sig vel nu og da, naar den gamle Høvding fremkom med ensidige og nye Tanker, men det rystede ikke Grundvolden for Barndommens Tro, før andre, mægtige Strømninger tog fat i hans Livsbaad for at bringe den ud af Kurs.

V.

Hjemme.

Hvor Hjærtet elsker, ene der
det føler, det har hjemme.

H. C. Andersen.

Sigrid gik der hjemme paa Herregaarden og førte samme Idrætsliv, som da hun var Barn. En Skjærsommerdag sad hun i sin Baad paa Søen, stirrende ned i Vandet, det uudgrundelige Dyb, som gjemmer de mange tilslørede Gaader. Hist og her saas et Insekt svømme paa den stille, spejlblanke Vandflade, arbejdende af alle Kræfter for at redde Livet. De kaade Flyvere havde overvurderet Kræfterne og kunde ikke naa fra Engbredden til den grønne Bøgeskov paa den

anden Side Søen, og saa maatte de lade sig falde. De florlette Vinger gjennemblødtes snart af Vandet, Kræfterne toge mere og mere af, Ævret maatte til sidst opgives; der var ikke andet at gjøre end at blive liggende, ventende paa det, som vilde komme — paa Døden.

Lidt fra Baaden faldt en Bille i Vandet, den kæmpede for Livet, saa godt den kunde. Først svømmede den et Stykke fremad, indtil Kræfterne vare opbrugte, og saa gik det rundt, bestandig rundt; men til sidst laa den ganske stille, bevægende Dækvingerne, som frembragte smaa Ringe i Vandet. Sigrid skjød Baaden saa nær til den druknende, at hun kunde redde den. Solen tørrede snart de vaade Vinger, Flyvedriften vaagnede paany, med en fornøjet Summen forlod den Baaden og satte Kurs efter Skoven. Der var noget stolt, frejdigt og viljestærkt i dens Flugt, som om den nu vidste, at den skulde tage sig sammen, fordi Døden lurede paa sit Bytte derude paa Søen.

Sigrid tænkte paa, om det nogen Sinde kunde hænde hende, at hun skulde kæmpe en Fortvivlelsens Kamp for at redde Livet, hvis ikke en hjælpende Haand i rette Tid udstraktes for at frelse hende. Billen blev reddet, men omkring paa Søen var der i samme Øjeblik Tusender og atter Tu-

sender af Liv, som gik til Grunde, fordi ingen Redningsmand var ved Haanden. Hvilken uløselig Gaade, at det skulde være saaledes! — — —

Mon Ivar tænkte paa hende derovre i den store, fremmede By? Havde han blot været med paa Sejlturen, at hun kunde meddele sine Tanker til én, som forstod hende. I Grunden var det kjedeligt, siden han rejste, og hun længtes efter sin gode Kammerat og Barndomsven. Ja, havde hun været en liden Fugl, saa vilde hun flyve Nat og Dag, til hun naaede ham; men Farten gik jo over det vildene Hav, og sæt saa, at Vingerne mattedes, og at hun, som Billen, maatte kæmpe for Livet. Hvilken gruelig Tanke! — — —

Sigrid skjød Baaden i Land og gik hen til Bækken, som snoede sig gennem Ellekrattet ned over Engen. Der satte hun sig og hørte paa dens Nyn, som kaldte Drøm og Længsel frem i hendes Sjæl. Hun tænkte paa Ivar og paa den Dag, da han bar hende i Land. Nu var han vel en fin Student, der kom sammen med lærde og fornemme Folk, mens hun gik her hjemme som Faders Kjæledægge og Moders Syndebuk. Lærerinden sagde, at hun var en stor, uopdragen Pige, som slet ikke havde Begreb om det, der passede sig for en Dame. Mon Ivar tænkte det

samme og vilde se ned paa Barndomsveninden? Aa, han var da kun en Bondekarl! Men alligevel! Han var saa klog, var Student og voxede fra hende, der holdt saa meget af ham. Det vilde krænke hende dybt, hvis han var bleven en anden, en fremmed, der ikke brød sig om hende. Gid han vilde komme hjem i Ferien, saa hun kunde faa en Sejltur med ham som i gamle Dage! Hvor dejligt! — — —

Sigrid drømmer, og Bækken nynner videre paa sine Sange, der snart tolke Længsel og Vemod, snart Glæde og Haab. De lokke og drage, mens Tonerne slaa an paa Sjælens Sangbund. — Et ungt, ufordærvet Hjærte føler, at Verden er skjøn og herlig, og Haabet har stærke Vinger til at bære mod det forjættede Land, hvor Drømmene opfyldes. — — — Hun tog fire Græsstraa og bandt dem sammen, to og to, mens hun lukkede Øjnene. Hvis de dannede et sammenhængende Hele, skulde hendes Ønske gaa i Opfyldelse, ellers ikke. Brystet hævede og sænkede sig, Aandedraget blev hurtigere, Rødmen kom og svandt paa hendes Kinder i Forventning om det, som skulde aabenbares. Da det viste sig, at Straaene hængte sammen i en Krans, sprang hun

op med et glad Udraab; men hvad hun ønskede, bliver hendes egen Hemmelighed.

»Goddag, Frøken Sigrid! Kan De se, nu fangede jeg sgu Gutten Karl, og han har endda drillet mig længe«, sagde Rasmus, idet han kom til Syne bag nogle Elletræer og havde en Ørred paa sin Medekrog.

»Ja, det er en dejlig Fisk; men jeg fangede dog en i Gaar, som var større«, svarede Sigrid.

»Det var sgu godt gjort af dem, lille Frøken; men hvis De nu gaar hjem, kan De gjøre større Fangst.«

»Hvad mener De, Rasmus?«

»Ja, ser De, jeg havde Besøg af min gamle Slof, og han gik et lille Vend om i Herregaarden, for han havde et Ærende til Hr. Holst og maaske ogsaa til Dem.«

»Saa kan Fader godt besørge det alene.«

»Det kan være daarligt nok, Frøken Sigrid, for det er ham, Studenten, og han vil sagtens snakke et Vers med Dem ogsaa.«

»Er Ivar — er Hr. Skovgaard kommen hjem?« spurgte hun rødmende.

»Ja, akkurat sgu«, og han er bleven en fin Fyr med »Krøs« i Brystet og Snor om Kaskjetten ligesom alle Storhanser.«

»Er han meget forandret?«

»Ja, det kan De bande paa; men han kan alligevel kjende gamle Venner, og Hjærtet sidder i den venstre Side endnu. Han kunde ogsaa godt huske Dem.«

»Ellers maatte han have en svag Hukommelse«, lo hun.

»Aa ja; men der er sgu mange, som faa den Svaghed, naar de komme noget til Vejrs, for gamle Bekjendte passe ikke altid ind i Krammet. Pil De kun nu af hjem, thi Studenten venter begribeligvis.«

Hjemme sad Ivar og Holst i livlig Samtale om Livet i Kjøbenhavn, medens Fruen nu og da gjorde et Spørgsmaal, som Ivar besvarede.

»Men hør nu, min Hr. Student!« sagde Holst. »Jeg kan Pinedød ikke forstaa, at De vil være Præst, thi det er ikke noget for et ungt, livligt Blod, som De er. Naar de trækker den sorte Mondur paa, kan De sige Farvel til Liv og Lystighed for at begræde Verdens Daarskab.«

»Det beror paa en Misforstaaelse, Hr. Holst! En Præst kan leve et sundt og naturligt Menneskeliv ligesaa godt som nogen anden. Og gjør han det ikke, bliver han let et Hængehoved eller en

Nar paa Jorden; men ingen af Delene er mit Ideal.«

»Hvor en Præst er tilstede, mærker man altid en sær klam og muggen Luft, og al munter Livsglæde er som husvild; det kan jeg Pinedød ikke lide, for hvad skal de sure Miner og hellige Lader til.«

»Alt udvortes Mummespil i Ord og Lader, som ikke er Udtryk for et indre Liv, er Hykleri og tjener kun til at nedsætte sand Fromhed og Kristendom i vantro Menneskers Øjne. Der er heller ingen, som har Grund til at være mere livlige end dem, som have med Gud at bestille; men der er jo rigtignok et Slags lystigt Liv, de ikke kunne deltage i.«

»Jeg forlanger Pinedød heller ikke, at en Præst skal være lystig som en Komediantspiller; han skal blot være Menneske, for det er vi sgu allesammen for Vorherre. — Men hør, Mutter! Hvor bliver Pigebarnet af?«

»Hun er naturligvis enten nede ved Søen eller ude i Skoven ved Høgereden, som hun truer med at ville kravle op til; thi hun er jo, som Du vil have hende.«

»Sigrid er et Naturbarn og skal have Lov til at være det, saa længe hun kan; men vidste hun,

at hendes gamle Ven, Ivar, sad her, saa skulde hun snart forlade baade Sø og Høgerede og komme hjem. De er rigtig i hendes Kridthus, Hr. Student, og jeg tror Pinedød, at hun er forelsket i Dem, saa ung hun er.«

»Men Holst døg! Hvordan kan du da være saa taktløs og ufin, at du kalder Hr. Skovgaard slet og ret Ivar og nedsætter din egen Datter i den unge Mands Øjne ved at fortælle Ting, som du ingen Besked véd om«, sagde Fruen.

»Studenten kan vel nok taale at høre sit eget Døbenavn, ellers er han ikke af mine Folk, og hvad nu Sigrig angaar, saa taler hun jo om Ivar hver evige Dag, og mener, at ingen er som han. Det maa da være en Ros, at hun ikke glemmer gamle Venner; og har hun forset sig paa en dygtig, ung Mand, netop som du gjorde, lille Mutter, i et vist Lysthus, hvad du nok husker, saa er der Pinedød intet ved den Sag at gjøre.«

Ivar sad som paa Naale og rødmede som en ung Pige; men ind gennem Dørsprækken iagttoges han af et Par tindrende Øjne, og lydhøre Øren opfangede hvert Ord af Samtalen. Det var Sigrig, som lyttede. Hun hørte, at Faderen rev Sløret bort fra hendes Hjertes dybeste Hemmelighed i Ivars Paahør, og hun var nær ved at synke i Jor-

den af Undseelse. Lydløst listede hun sig ud igjen og pilede afsted ind i Skoven som en opskræmmet Hind.

Inde i Skovens Tykning ved Møllebækkens Udspring satte hun sig ned og drog et Befrielsens Suk, som om hun var frelst fra en stor Fare. Ak, nu var Glæden over Vennens Hjemkomst ødelagt! Hun kunde ikke tale med ham, ikke se ham i Øjnene eller vise ham Venlighed, thi han kunde læse alle hendes Tanker. Hun vilde blive i Skoven til Aften, saa maatte han vel gaa, og ingen skulde faa at vide, at hun havde lyttet til Samtalen. — — — En milevid Afstand aabnede sig mellem hende og Ivar, og den blev større og større, eftersom Tankerne arbejdede; tilsidst var hun næsten harmfuld paa ham, fordi han kunde sidde rolig uden at mæle et eneste Ord til hendes Forsvar. — Hun brød sig for Resten slet ikke om den forhenværende Teglbrænder, han kunde sejle sin egen Sø for hende, hun skulde nok vise, at hun var kold, isnende kold og slet ikke ønskede at forny det gamle Bekjendtskab. — — — Aa, det var dog altsammen til at blive tosset over! Saa glad, som hun var før, og nu! — — Saa lagde hun sig ned i Græsset med Ansigtet i sine Hænder og hulkgræd. — — —

Holst og Ivar fortsatte deres Samtale. Da kom Postbudet med et Brev, som Holst straks aabnede, han blegnede og uåbrød:

»Det var da en Fandens Historie!«

»Var dog din Mund, Holst med den skrækkelige Banden! Du husker ikke paa, at vi have fremmede;« mindede Fruen.

»Banden! Jeg mener Pinedød hverken ondt eller godt med den; men det er en Fandens Historie, som fortælles i dette Brev. Din Broder, Grossererén, er gaaet fallit, og jeg hefter for 20,000 Rdl.

»Min Gud! Er det sandt du siger?

»Ja, desværre!«

»Du er nu altid ubesindig og blander dig ind i for meget.«

»Man skal hjælpe sine Venner, naar de trænge og ikke vente, til det er for sent.«

»Du taber da vel ikke alle de Penge?«

»Jo, Pinedød gjør jeg saa, og jeg skal laane hver Skilling.«

Han gik heftig op og ned ad Gulvet, og Ivar rejste sig for at gaa.

»Bliv blot siddende, min kjære Ivar! Vi ville have vor Aftensmad, for at der kan være noget at staa imod med, og jeg kan vel ordne mine

Sager, naar jeg faar tænkt mig om og beraadt mig med Mutter.«

Hun græd; men Holst strøg hende kjærtegnende over det sølvglinsende Haar og sagde:

»Tag den med Ro, lille Mutter, for nu maa vi to Pinedød holde sammen, og vi kunne ikke græde Pengene tilbage, Giv os kun noget at spise, saa ville vi tale nærmere om det, mens Ivar søger efter Sigrid.«

Man spiste i nogenlunde glad Stemning, og bagefter gik Ivar ud for at finde den forsvundne Ungmø. Da sagde Holst til sin Hustru: »Det Tab, som jeg maa bære ved Grossererens Fallit, komme vi nok over, skjøndt der jo er stor Gjæld paa Gaarden i Forvejen; men jeg er bange for, at din anden Broder, Fabrikanten, staar paa svage Fødder; thi jeg véd, at han hefter for en stor Veksel, som han har underskrevet for Grossereren. Blot ikke det hele gaar i Skudderudder, for saa er det Pinedød ude med os.«

»Har du noget med Fabrikantens Sager at gjøre?«

»Ja, netop! For fem Aar siden gik jeg i Kavtion for 25,000 Rdl., da hans agde, at det kun var en ren Formsag. Det var vistnok en Usandhed fra hans Side, og tager Grossereren ham med

i Faldet, da er jeg en ruineret Mand og maa sælge Gaarden, hvis jeg selv faar Lov dertil.«

»Det overlever jeg ikke!« udbrød hun.

»Vi maa tage os sammen, hvis Ulykken sker. Maaske vi kunne redde os et tarveligt Udkomme, og vi have da den Trøst, at vi gaa herfra som ærlige Folk.«

»Aa, min Gud! Det er skrækkeligt, at du kan sige det saa roligt; thi saa galt gaar det da vel ikke.«

»Det kan Pinedød ikke hjælpe andet end at belave sig paa det værste; men derfor kunne vi godt haabe det bedste.«

Holst gik ind i sit Værelse for at gennemse nogle Papirer, der vedkom Sagen; men kort Tid efter hørte han et Skrig, og da han kom ind i Stuen, laa hans Hustru bevidstløs paa Gulvet. Han lagde hende paa Sofaen og søgte at kalde hende til Live; thi det forekom ham, at hun aandede svagt. En Vogn blev hurtig sendt efter Lægen; men før han kom, var Livet udslukt. Hun døde af et Hjerteslag. Paa Gulvet laa et Telegram, som et lejet Bud havde bragt, det lød saaledes:

»Fabrikant Römer er fallit, han er død for

sin egen Haand ved et Revolverskud. Kom snart!« — — —

Ivar fandt Sigrid ved Møllebækken; men hun svarede ham kun med Enstavelsesord, og saa fulgtes de tavse ad til det forstyrrede Hjem.

Fru Holsts pludselige Død og Sigrids dybe Sorg gjorde et dybt Intryk paa Ivar, og han talte derom med sin Moder, som sagde: »Ja, vi maa bøje os for Guds Vilje; thi den er altid kjærlig og god, selv om vi ikke kunne se det. Du havde vel ogsaa en saadan Trøst at give de stakkels Mennesker?«

»Nej, Moder! Jeg havde slet ingen Trøst at give dem, thi det var som min Tunge var lammet, og skjønt jeg havde inderlig Medfølelse, forekom mine Ord mig tomme og indholdsløse. Det har pint mig siden, thi hvis jeg nu havde været Præst, og man forlangte Trøst, uden at jeg kunde give den, da var jeg ikke Kaldet voksen.«

»Det kommer nok, naar Du faar studeret noget mere.«

»Man kan ikke studere sig til andet end Tanker og Ordrigdom, thi Hjærtets Liv er jo et

Aandedrag i Gud og ikke et Studium. Jo mere min Kammerat studerede, des længere kom han bort fra Troen, nu er han Fritænker.«

»Men Barn dog! Du har da vel ikke sat din Barnetro overstyr derinde i den fremmede By, hvor man siger, at mange unge Mennesker blive ødelagte af Fritænkeri og andre Forførelser.«

»Nej, Gud ske Lov, den er endnu frisk i sin inderste Grund; men jeg har andre Meninger om mange Ting, end da jeg var hjemme, og jeg er bange for, at jeg ikke duer til at være Præst.«

»Herregud, er det saadan fat med dig! Det var endda din salig Farmoders og min største Glæde at tænke paa, at du en Gang skulde blive en viet Herrens Tjener, der kaldte Folk op af Søvne. Det har trøstet mig mangen Gang, naar din Faders Vantro gjorde mig forknyt og sorgfuld.«

»Det er ogsaa mit Ønske endnu at blive Præst, hvis Gud giver Naade dertil; men det er en alvorlig Sag at være andres Vejleder og Trøster, og skulde der komme Tvivl i mit Sind om Kaldet fra oven, saa bær over med mig, kjære Moder, naar jeg vælger en anden Vej, thi jeg vil ikke være en Hykler.«

»Jeg skal ikke bebrejde dig noget, thi jeg

véd, at du vil det bedste; men vogt dig for Fritænkerne og Grundtvigianerne, de ere nok nogle slemme ugudelige Mennesker, der komme med nye Lærdomme ligesom Mormonerne og ville udrydde vor gamle Tro.

»Deri tager du fejl, kjære Moder! Den sidstnævnte Aandsretning er maaske endog den eneste, som har Livskraft til at bære vort Folks Fremtid. Livfuld og natursand er Forkyndelsen, og en levende Menighedssang gror frem deraf. Vel er det sandt, at Grundtvigianerne i mange Retninger have sære og uholdbare Meninger; men de ere alvorlige Mennesker og mene det ærligt med deres Kristendom, saa Moder skal ikke være saa bange for dem.«

»Jo, jeg er bange for dem; thi man siger, at den nye, grundtvigianske Præst i Dalby lærer, at Hedninger blive salige, at man godt kan omvende sig efter Døden, at Bibelen er en død Bog, og at et Barn, som døbes paa »Legemets Opstandelse«, ikke kan blive salig. Er det ikke skrækkeligt, at saadan noget kan siges af en Præst i Guds Hus?»

»Der siges ganske vist ofte urigtige og ufor-
svarlige Ting i Kirken; men jeg tænker, at den

Dalby Præst har Modstandere, som have givet en vrang Fremstilling af hans Ord.«

»Han burde dømmes fra Kjole og Krave, den onde Mand, som gjør Guds hellige, velsignede Ord til en død Ting«, sagde hun harmfuld.

»Som Barn lærte min Moder mig ikke at tænke ondt om Mennesker, selv om Skindet var imod dem, og aldrig fælde en haard Dom. Hvor er nu min mildtdømmende Moder?«

»Jeg lærte dig ikke at dømme mildt om Bespottere af Guds hellige Ord; thi det har været min Trøst, naar alt saa mørkt ud. Lov mig, at du aldrig vil være med til at tage Guds Ords Fodfæste bort fra os enfoldige Mennesker, der tro paa Bibelen som et Ord fra Gud.«

»Med Vilje skal jeg aldrig forarge dig eller nogen ved ensidige Paastande om Skriften; men du maa tro, at Angreb paa den brugelige Skriftfortolkning ofte sker af de ædleste Bevæggrunde.«

»Jeg bliver angst, naar man rokker ved Skriftens Troværdighed, for det er jo den gamle Grundvold, som jeg bygger paa.«

»Den er ogsaa sikker nok for fromme Mennesker, der leve i den fra Fædrene nedarvede Tro; men i vor Tid stilles der saa mange Spørgsmaal, som ville have Svar, hvis vi skulle tilbage-

vise de Angreb, der gjøres paa Kristendommens Sandhed. Det behøver du ikke at bebyrde din Tanke med, kjære Moder, thi du skal jo ikke ud i Kamp mod Kirkens Fjender.«

»Og dog kunde det behøves, om jeg var rede til Kamp hver Dag i mit eget Hus.« — — —

Ivar havde mange Samtaler med Faderen, som altid krævede Beviser. En Dag spurgte han:

»Hvoraf véd man nu i Grunden, at der er et Liv efter Døden? Kan det ikke være Løgn som saa meget andet?«

»Nej, thi Skriften og fromme Mænd vidne derom.«

»Skriften fortæller meget, som ikke passer, og der jo ingen kommen tilbage og har fortalt os noget om det bag Graven, saa de Vidnesbyrd, du taler om, kan ingen stole paa.«

»Men troende Mennesker finde Hvile i den Tanke og gaa frejdige i Døden i den Tro, saa der maa være en indre Aandens Kraft og Forvisning, som styrker dem.«

»Hvad man ønsker, tror man let; jeg har nu spekuleret paa den Ting i mange Aar; men jeg

kan minsæl ikke tænke mig andet, end at man dør som et Kreatur, og saa er Potten ude.«

»Den Tanke, at vi skulle slukkes som et Lys, der brænder ned i Stagen, gaa ud af Tilværelsen i al Evighed og blive til intet, er saa skrækkelig, at den ikke er til at udholde, og den kan heller ikke forenes med Troen paa en kjærlig Gud.«

»Det er dog bedre at gaa ud som et Lys end at brænde i det Helvede, som Pastor Holm kjender. Nej, den Dalby Præst, det er en fornuftig Mand til at tale; han sagde ved en Begravelse, at naar man døde, gik man ind i et ubekjendt Land, og ingen vidste noget sikkert om det, da Livet efter Døden var en Gaade, som intet Menneske kunde løse.«

»Den troende ved dog med Sikkerhed, at det ikke slettes ud; i vor inderste Sjæl er der Længsel mod Lys og Klarhed, mod Fred og evig Herlighed, det vilde altsammen dø, hvis evigt Liv var en Indbildning. I Naturen findes hemmelighedsfulde Magter og Kræfter, som vi ikke kunne se, men som vor indre Sans klarlig kan mærke, og saaledes er det med Aandens evige Verden. Bestemte Forudannelser om kommende Ting fødes ofte i vore Sjæle, uden at vi vide, hvorfra de stamme; skjønne, løftende Syner té sig for det

indre Øje, uden at vi selv fremkalde dem; manende Røster lyde i vort Indre, Fred og Glæde kommer til vort Hjærte, uden at vi kunne forklare Grunden dertil. Det er altsammen Bud fra et gaadefuldt, uendeligt Rige, hvor usynlige Væsener herske; de staa paa et højere Trin end vi og ville minde os om, at der er evigt Liv til.«

»Du er endnu en Drømmer, som da du var Dreng«, udbrød Faderen.

»Og disse Drømme, som du kalder dem, ere Beviser for mig paa Sjælens Udødelighed; men de blive det først gennem personlige Oplevelser. Gud havde heller ikke hos Mennesket nedlagt Trang til evigt Liv, naar det kun var en koglende Drøm.«

Moderen kom ind med Kaffen, og Faderen sluttede med at sige:

»Du er minsæl slet ikke saa ueffen til at belægge din Tale, men mig har du ikke omvendt endnu, og enhver bliver vel ogsaa salig ved sin Tro.«

I Slutningen af Ferien blev Ivars Farbroder, Hans Skovgaard i Fejrurp, skamslaaet paa en Kjøretur og døde Dagen efter. Rasmus bragte Budskabet til Ivars Hjem og fik en Samtale med sin gamle Kammerat.

»Hvordan skete Ulykken med Farbroder Hans?« spurgte Ivar.

»Ja, ser du, Hans vilde jo, som du véd, pimpe lidt og fik sig altid en lille Pisk, naar han var ude, fordi han havde en gal Kælling hjemme, der aldrig undte ham Fred eller Ro. Naar han saa fik noget i Hovedet, linnede det jo altid lidt, for saa var Maren sgu bange for ham. Naa, saa var han da til Marked i Kjøbstaden, hvor han gjorde flere Handeler og fik for mange Lidkjøb, saa han blev dinglende fuld. Hestene, han kjørte med, kjendte ham godt og havde mangan god Gang selv fundet Vejen hjem, mens Hans tog sig en Skraber i Agestolen. Den nævnte Dag gik de imidlertid for nær til en stejl Skraaning. Vognen væltede og Hans kom under den. Brystet var vistnok knust paa ham, og han himlede Dagen efter. — Din Faster er helt rystet over det, som er sket, og tviner hele Tiden for sin »kjære Hans«; men jeg mener, at hun burde have været lidt bedre ved ham, da han levede, for det nytter sgu lidt nu, at hun er bleven blød og gjør en pæn Begravelse.«

Begravelsesdagen kom; Ivar og hans Forældre vare med i Følget. I Hjemmet mødte Pastor Holm for at tale et »Trøstens Ord«, og da alle

Ansigter vare lagte i andægtige Folder, traadte han frem ved Ligbaaren, hvor den døde laa med et fredeligt Udtryk i det hvide Aasyn, som om han sov en sød og styrkende Søvn, lykkelig uvidende om den Bandstraale, der nu skulde ramme hans syndige Hoved. Præsten begyndte med en kort Bøn om, at alle uomvendte Hjærter maatte aabnes for det Ord, som nu skulde tales, og derefter fortsatte han omtrent saaledes:

»Mens den Mand, som her hviler, levede, fik Satan Tag i ham og vilde ikke slippe ham i Døden; han gik bort til sit eget Sted, da den onde havde knust hans Bryst, at han ikke skulde leve for at omvende sig. Han har annammet sit Gode i sin Levetid, og derfor skal han pines af en uudslukkelig Brændevinstørst i Helvede. Det er sørgeligt, mine Venner i Herren, at vi ikke kunne give hans Paarørende noget Haab om Frelse; men vi maa tale, som Guds Ord taler. Trøst eder ikke med den falske Tale, at Gud er Kjærlighed og tilgiver aabenbare Syndere, naar de ikke omvende sig. Nej, Guds Vrede er en fortærende Ild, og hvis I ikke bøje eder for Sandhedsordet i min Mund, skulle I alle ligesaa omkomme. Ja, mine troende Brødre og Søkende, alle I, som føle, at I ere Guds Børn og ere reddede som Brande af Ilden,

da I ofrede til Djævelen! I skulle vide, at falske Lærere prædike om Guds Kjærlighed, saa den bliver en Sovepude for Syndens Trælle. De sige, at der ved Guds Barmhjærtighed er Omvendelse efter Døden. Saa klogt bærer Djævelen sig ad, naar han udspænder sine Fangegarn, at han bruger Præstemund til at skaffe Helvedes Tanker Indgang. Ak, saa vidt er det kommet i vor vanartede Tid, at man sletter Helvede ud i Stedet for at skrive det med Rædslens Indskrift i Hjærterne. Men jeg vil raabe det ud til mit Folk med al min Kraft: 'Helvede skal staa til evig Tid trods alle falske Lærere, som ville dets Fald. Ja, mine Brødre og Søstre! Det skal vidnes, at alle, der dø midt i deres Synder som den Mand, om hvis Baare vi i Dag ere samlede, skulle blive Djævelens evige Eje, deres Orm skal ikke dø, og Ilden aldrig slukkes.«

Endnu talte han i længere Tid, før det forløsende Amen kom. Ivar følte sig oprørt i sit Inderste, og før han ret vidste, hvad han gjorde, stod han hos den i Graad opløste Faster og sagde:

»Faster, maa jeg tale over Farbroder?

»Aa, sig noget, at jeg kan faa Luft og blive min Angst kvit.«

Frejdig traadte han frem ved Siden ad Kisten og talte saaledes:

»Den Mand, som her hviler, havde sine Fejl, og dem kjende vi alle; men hans indre Kamp for at sejre over dem og hans Raab til Gud om Hjælp i Nød kjender ingen. Derfor tilkommer Dommen over den døde ikke os, men den kjærlige Gud, som kjender Hjerternes Raad og vil frelse ethvert Menneske, hvori han kan se noget af sit eget Billede. Vi, der kjendte Farbroder nøje, vide, at han havde et blødt og medfølede Hjærte, der var rede til at hjælpe alle fattige og lidende, som han kunde gjøre noget for. Lad os da mindes det gode hos ham og kaste Kjærlighedens Slør over hans Fejl; thi saaledes bærer Gud sig ad med os alle, ellers blev intet Menneske frelst. Saa overgive vi da min Farbroders Sjæl til Guds Barmhjærtighed og Naade med Hjærtets umistelige Ret til at haabe paa hans Sjæls Frelse.«

Saa standsede Ivar og bad med Inderlighed et Fadervor, gjorde Korsets Tegn og traadte tilbage, hvorpaa han istemte: »Klokken slaar«. Da Verset var til Ende, gjorde Pastor Holm Mine til at ville tale igjen; men gamle Skovgaard sagde med myndig Røst: »Lad nu min Broder hvile i Fred, og læg Laaget paa Kisten!«

Tilhørerne aandede atter frit, og Fasteren lagde sin Haand paa Ivars Skuldre og sagde bevæget: »Tak, Ivar, det skal jeg aldrig glemme dig, thi Hans var en god Mand.«

Da gamle Skovgaard kom hjem, sagde han til sin Hustru: »Der er minsæl flere Krummer i Knægten, end jeg havde tænkt, thi jeg var bange for, at hans Tale skulde gaa i Stykker; men han klarede den til Punkt og Prikke.«

Men da Ivar blev ene med Moderen, sagde hun mildt:

»Du gjorde din Moders Hjærte usigelig glad i Dag, og jeg har takket Gud derfor, thi nu tror jeg, at du bliver en god Præst. Gud velsigne dig, min kjære Dreng!«

VI.

Lyse og mørke Tanker.

„Livet her med Smil og Sukke
er kun Evighedens Vugge.“

Chr. Richardt.

Paa Herregaarden gik det, som man havde ventet. Ejendommen blev solgt, Holst og Sigrid atbrød Forbindelsen med den gamle Omgangskreds og flyttede til en Kjøbstad paa Øerne, hvor de kunde leve stille og ubemærkede, hvad ogsaa var nødvendigt for at leve af den Kapital, de havde reddet. Ivar vidste ikke, hvor de opholdt sig, og det saa ud til, at hans og Sigrids Veje ikke mere skulde mødes. Saaledes gik et Par Aar.

Bøgen var nylig udsprungen og stod med

sine lyse, solskære Blade, indaadende Lys og Varme, mens jublende Sangere vuggede sig paa Grenene, legende Tagfat som kaade Børn. Den ene Blomst efter den anden skyndte sig at pynte Græs-bunden, hvori Tusinder af Smaaavæsener myldrede frem for at holde Brudfærd. Eller maaske de kom for at blive mægtige Fjenders Bytte, gaa til Grunde og dø, just som Livet skulde begynde. Myrerne droge til Sæters med deres Køer, Bladlusene; Humlebien brumlede Arbejds-sangen med sin dybe Bas og undersøgte de friske Blomsterbægge; alt var Liv og Virksomhed, Friskhed og Glæde.

Ivar og Ida Brun gik gennem Frederiksberg Have og Søndermarken, nydende Livet i dybe Drag. Ida vilde bort fra Menneskevrimlen, ud i den ensomme Skovnatur.

»I Dag væmmes jeg ved Bylivet og de mange Mennesker. Lad os gaa langt bort, at vi dog for et Øjeblik kunne blive fri for al denne Travlhed og evindelige Summen«, sagde hun.

»De plejer dog ellers ikke at elske Ensomhed.«

»Jo, i den sidste Tid har jeg virkelig ønsket mig langt ud paa Landet til et ensomt Sted, hvor jeg kunde leve sammen med Naturen og mine egne Tanker uden at forstyrres.«

»De vilde snart kjedes og ønske Dem tilbage til Hovedstaden; thi De er jo Kjøbenhavnnerinde og kan ikke undvære de Fornøjelser og det Selskab, som De er vant til. Det ensformige Liv paa Landet vilde trætte Dem, naar det havde tabt Nyhedens Interesse.«

»De mener naturligvis, at alle Kjøbenhavnnerinder ere nydelsessyge Væsener, der ikke have andre Interesser end Pynt, Theatre og Baller.«

»Nej, ingenlunde! De, Frøken Ida, har i hvert Fald Interesse af dybere Natur.«

»Tak for den gode Mening om mig; thi jeg sætter Pris paa Deres Dom; men De mener alligevel, at jeg ikke kan undvære Selskabslivet, skjønt det ofte er indholdsløst og tomt.«

»De gjætter godt! Ja, oprigtig talt kan De vel næppe uden Savn opgive den Nydelse, som det maa være for en Kvinde at se en Flok af tilbedende Herrer for sine Fødder.«

»Og høre Smiger og smukke Talemaader! Nej, nu tager De igjen fejl. Det var en Gang, at jeg satte Pris derpaa, men den Tid er omme; thi jeg véd det godt, at man næsten aldrig møder et ærligt og velment Ord, alt er afvejet efter de gængse Regler for Takt og god Tone.«

»Saa anslaa en anden Tone, og bring indholds-

rige Samtaleæmner paa Bane i Selskaber, saa forstumme Talemaaderne.«

De kom tilsidst ind paa en Skovsti og naaede snart en gammel Bøg, der bredte sine skjærmende Grene ud over en Myr af Anemoner, hvoraf Ida plukkede en Buket og gav den til Ivar. Saa satte de sig for at hvile lidt og nyde den fredelige Natur.

Ida følte sig glad og stille lykkelig ved at være ene sammen med Ivar. Den uslebne Bondekarl, der første Gang, hun saa ham, bar hende i Land fra Baaden og senere kom i hendes Hjem med mærkbare Spor af Landsbymennesket, var bleven en smuk og lovende ung Mand, som rimeligvis havde en Fremtid. Den behagsyge, smigrede Kjøbenhavnerinde, som den Gang blot vilde nytte Ivar som Tidkort i et Par kjedelige Aftentimer, naar ingen af hendes Tilbedere vare nærværende, følte nu, at han var mere for hende end dem alle tilsammen. Amors Pil havde ramt Ida Bruns Hjærte, og nu, da de sad under den gamle Bøgs Kroner, følte hun sig betagen af en egen poesifyldt Stemning.

Hendes Forhold til andre unge Mænd havde kun været en kaad Leg med Ord og Blik. Det var en farlig Tidkort, hvorved Hjærtet kunde

saares og Sjælens Sangbund ødes; men Ida var gaaet saa skadesløst ud af Legen, at hun endnu kunde elske varmt og inderligt. Med en Kvindes umiddelbare, men sikre Anelse, skjønnede hun, at der var ukjendte Magter, som stillede sig mellem ham og hende og vilde skille. Derfor grebes hun af en løndomsfuld Angst, som gjorde Sanserne vaagne, og, som han sad der, stirrende ind i det unge, lysegrønne Bladegang, hvor de fineste Overgange af Lys og Skygge tegnede sig, søgte hun at læse hans Tanker ved at lægge Mærke til de vekslende Udtryk i hans Aasyn.«

»Hvad tænker De paa?« spurgte hun pludselig.

»Paa det gamle Ord: Intet Lys uden Skygge! Naar De nu ser paa Solstraalernes spillende Leg mellem Bladene, komme Skjønhedsindtrykkene frem hos os derved, at Øjet ser Lyset virke ved Hjælp af Skygge.«

»Jeg elsker Lyset og er bange for »Skygger sorte«.

»Maaske Deres indre Liv trivedes bedst i Skygge; thi mange Mennesker förtørres og gaa til Grunde i Lykkens Solskin.«

»Og dog hige alle efter at blive lykkelige. Hvorfor er der da denne Trang nedlagt i Sjælene, naar den ikke altid kan tilfredsstilles?«

»Fordi den sande Lykke bestaar i Hjærtets Fred med Gud, medens de fleste hige efter jordiske Goder.«

»Bliv nu ikke altfor præstelig, min Hr. Theolog! De jordiske Goder kunne vi ikke undvære, og De har vel heller ikke selv givet Afkald paa dem.«

»Jeg er næppe bedre end de fleste Mennesker, men derfor kan jeg godt se Grunden til, at der er saa liden Lykke og Harmoni i Verden, ogsaa i mit eget Liv. Jo flere selviske Ønsker et Menneske har, desto længere er han borte fra Lykken.«

»Sig mig! Hvis et Menneske havde et personligt Ønske, hvis Opfyldelse betingede hans Lykke, maatte han da ikke gaa til Gud med sine inderlige Bønner og haabe paa Bønhørelse?

»En Bøn bliver vel sjældent hørt, uden for saa vidt det tjener til det aandelige Livs Vækst og Guds Riges Fremme; men det kan kun han afgjøre, som ser alle Traadene i Menneskeslægtens Livsvæv. Vi kunne tage et Eksempel: En ung Mand elskede en Kvinde med Hjærtets hele Varme. Han tiggede Gud Nat og Dag om, at han maatte vinde denne Kvindes Gjenkjærlighed og følte, at naar dette skete, vilde hans Liv blive viet til at tjene det gode i Verden, medens al Glæde maatte dø, hvis Bønnen blev uopfyldt. Men Gud saa bag

Sløret, at den elskede var bleven den unge Mands Afgud, thi i Hjærtet tegnede sig kun hendes Navn og Billede, medens en Offerild stadig brændte til hendes Ære. Tror De, at Gud kunde opfylde den unge Mands Bøn?»

»Jeg véd det ikke, men jeg synes det; thi alle gode Kræfter kom jo til Grøde i ham, naar Bønnen opfyldtes, og da kunde Livet leves saaledes, at Gud maatte velsigne det.«

»Men sæt nu, at hans brændende Længsel efter hin Kvinde havde troldbundet hans Hjærte og Sind, og at slig Afgudsdyrkelse tilslørede Sandhedens Aasyn, saa kunde Sløret maaske ikke drages til Side uden gennem Sorg og Skuffelse.«

»Men en saadan Skuffelse bringer ofte Fortvivlelse og andre frygtelige Følger med sig. Hvorledes kan en kjærlig Gud nænne det, da han raader for Lykken og med et eneste Ord kan bøje Skjæbnen?»

»Her standser vor Viden; vi se kun enkelte af Tilværelsens utallige Traade, medens Gud kjender dem alle, og hans Veje ere ikke altid vore.«

Hun stod op, lagde sin Haand paa hans Skulder og sagde:

»Jeg holder meget af at tale med Dem, thi

der vækkes mange nye Tanker til Live i min Sjæl derved.«

»Det er saare lidt, jeg kan yde; men De skulde følge med i »Dansk Samfund«, naar der holdes Møde, da vilde De blive beriget med dybe og frugtbringende Tanker.«

»Ja, det vil jeg Hjærtens gjerne, da De foreslaar mig det.«

Han rejste sig og saa ind i hendes straalende Øjne, der ligesom kjærtegnede ham. Da saa han tankefuld frem for sig og følte, at det er farligt for Hjærtetfreden at være sammen med en smuk, indtagende Kvinde.

»Her er dejligt! sagde han«; men lad os gaa videre til andre kjønne Steder.«

Saa gik de, og hun spurgte om Lov til at støtte sig ved hans Arm; men Eros sad i Bladehanget og lo.

Agent Brun var det national-liberale Partis tro Mand, for hvem »Fædrelandet« var ligesaa nødvendigt som Mad og Drikke. Meningsfæller vare særdeles velkomne i hans gjæstfrie Hus, og da en landflygtig Polak indførtes i Huset af en

fremragende Politiker, blev han meget velset hos Agentens og gjæstede ofte Familien. Den polske Flygtning var Greve og en af Lederne for den sidste Opstand. I en Træfning med Russerne blev han saaret og tagen til Fange, dømt til Døden og skulde skydes næste Dag. En højhjærtet Russerinde underkjøbte Vagten og reddede ham fra Fængsel og Død; men krævede af ham, at han skulde flygte til Danmark, indtil hans Saar vare helbredede.

»Kald mig Jonas«, sagde han; »thi jeg er kun en stakkels hjemløs Mand, der har søgt Tilflugt i dette Land for ikke at sønderrives af Ulve. Kommer jeg i deres Kløer, er Døden eller Sibirien mig vis; thi man har fraranet mig alt mit Gods og dømt mig fredløs. Men saa snart jeg kan føre Vaaben og Værge, vil jeg søge mine polske Brødre, i hvad Skæbne der end venter mig.«

Han elskede Danskerne og blev snart saa fortrolig med Sproget, at han kunde nytte det i Samtale. At Danmark i 1848—50 havde besejret Tyskerne, Polens Fjender, som vilde sønderlemme Landet, gav ham Ærbødighed for det danske Folk. — Under Polens sidste mislykkede Opstand havde man, opflammet af »Fædrelandet«s Artikler,

sendt Penge til Polakkerne og paa mange Maader vist dem Deltagelse i Pressen; derfor fandt den landflygtige Greve mange Tilknytningspunkter i Tanker og Følelser hos danske Mænd og Kvinder, der bevægedes dybt ved Polens Ulykke.

Rovfugleklør havde mishandlet det ulykkelige Slettefolk ved Weichsel og Warthe, det blødt og var sygt til Døden. Ogsaa Danmark havde Grund til at ængstes for Rovfuglene, der saa mod Nord, spejdende efter Bytte, og derfor kunde polske og danske Tanker forstaa hverandre.

Greven eller Hr. Jonas var en Mand paa 35 Aar; han havde et smukt Ydre og et aandfuldt Ansigtstudtryk, og ved Samvær med ham fik man en Fornemmelse af, at han var en dannet og ædel Personlighed. Han beherskedes kun af én eneste Tanke: Polens Lidelser og dets Frelse. Det sorte Haar og Fuldskjæg, de mørkebrune Øjne med spillende Liv og de bratte Overgange i hans Stemninger røbede Sydboen af slavisk Afstamning. Han var interessant at omgaas og blev indbudt i flere københavnske Familier, end han paa Grund af sine Saar kunde gjæste.

Da Ivar blev forestillet for ham, begyndte Polakken straks at tale om sit Yndlingsæmne.

»Kjender De noget til Polens Historie? spurgte han.

»Ja, og særlig har jeg fulgt den sidste Opstand med levende Interesse.«

»Saa læser De »Fædrelandet«, der vel er Landets ypperste Blad til djærvt og dygtigt at tale Frihedens og de undertrykte Folks Sag.«

»Ja, det er sandt; men en af vore største Digtere er ogsaa Bladets Leder, og ingen har som han sunget stemningsrige, malmsfulde Sange om Kjærlighed til Frihed og Fædreland. Derfor har hans Hjærte ogsaa været med Polakkerne i deres sidste Kampe.«

»Lykkeligt det Folk, der har saa ædle Mænd til Ledere, thi da kan en ond og skjændig Politik aldrig sejre. Mit stakkels Polen er mishandlet og sønderdelt af en snedig og hjærteløs Statsmandskløgt.«

Et sorgfuldt, lidende Udtryk lagde sig over Polakkens Aasyn, og han sad tankefuld og tavs en Stund. Paa en Gang glødede hans Kinder, Øjnene lynede, og han udbrød i stor Harme:

»Forbandet være de hjærteløse Magthavere, som ved djævelske Rænker fik mit Folk sønderdelt! Forbandet være Bødlerne, som besudlede deres Sværd med Børns og Kvinders Blod! Nu

ligger det forhen frie Polen afmægtigt og lamslaaet; dets bedste Mænd ere dræbte eller sendte til Sibiens Morderhuler, Resten maa bøje sig for Magten eller dø for Sværd eller af Sult. At give sit Liv hen for Fædrelandet er en herlig Lod; men at se sit Folk dø Tomme for Tomme, se det forstenes fra Fodsaalen uden at kunne hjælpe er rædselsfuldt; thi kommer den Dag, at Forstenelsen naar Hjærtet, da er det ude med Polen for alle Tider.«

»Men er da ingen Oprejsning mulig, saa Haabet kan leve op paany og give nye Kræfter?«

»Ak, Haabet lever vel endnu hos en og anden; men det har trange Kaar, og hos nogle ligger det for Døden. De rovbegjærlige Gribbe have stærke Kløer, som Aar for Aar bores dybere ind i vort Folkelegeme og gjør en Forbløden sandsynlig; den Vold og Uretfærdighed, der øves mod os, er grænseløs, og kun en ringe Del af vore Lidelser kjendes af Offentligheden. Polakkerne kæmpe nu en Fortvivlelsens Kamp, spejdende efter Hjælp fra Vestens Folk; men det Haab, vi nærrede til Frankrigs Mægling, er hidtil blevet skuffet. Statsmændene føre Pennekrig med hverandre og se paa, at et helt Folk forblødes uden at række det en hjælpende Haand. Hvilken Skjændsel!

»Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest«, siger et dansk Ordsprog, og det kan ogsaa komme til at gjælde for Polen; thi der er en levende Gud, som hævner al Uretfærdighed.«

»Gud!« sagde Polakken, og hans Aasyn blev mørkt, Blikket truende. »Nævn ikke ham og Polen i ét Aandedrag; thi Millioner af Bønner ere stegne mod Himlen fra Mødres og Hustruers Læber om Frelse for Polen, og han hørte dem ikke. De gav deres kjære hen i Døden, taalte Angst og Nød i rædselsfulde Timer, naar Bødlerne kom og myrdede for Fode; men Gud var døv for de hjerteskjærende Nødraab, lod Tyrannerne faa Fremgang, mens Uskyldige maatte lide. Nej, han er Magthavernes Gud og ikke Polens.«

»De forsynder Dem ved at tale saaledes om ham, der raader for Liv og Aande og alle Ting.«

»Naa, det mener De«, sagde Greven, mens et trodsigt Smil spillede om hans Læber. »Jeg skal da fortælle Dem lidt om mig selv, for at De kan skjønne, om jeg har Ret eller ikke til at nære Tvivlens Aand i mit Bryst. — Min Farfader, der var en af Polens ædleste Mænd, faldt ved Ostolenka, og min Fader, som nylig var bleven gift, sendtes til Siberien, hvor han tilbragte tolv lange Aar blandt simple Forbrydere. Udpint paa Sjæl

og Legeme kom han tilbage til sit Fædreland og blev snart en af Lederne for en ny Rejsning til Folkets Frigjørelse; men den mislykkedes. Man anholdt min Fader i hans Hjem, og da han gjorde Modstand, mishandlede han paa det grusomste, hvortil baade min Moder og jeg vare Vidner; derpaa førtes han i Fængel. Min Moder var Fortvivlelsen nær og henvendte sig flere Gange til Kommandanten med Bøn om at faa Fader i Tale; men det nægtedes, og man truede hende selv med Fængsel.

Jeg begyndte at ræddes for min Faders Bøddler og endte med at hade dem; men Dag og Nat sendte jeg brændende Bønner til Gud for min Faders Liv og min Moders Forstand. En Nat, da jeg var slumret ind med Graad og inderlige Bønner, hvori min hele Sjæl laa, vækkedes jeg af Larm og Vaabenklirren — man kom for at fængsle baade min Moder og mig som delagtige i Faders Planer. Hun fulgte villig, men bad og besvor Bøddelknægtene, at hun og jeg maatte dele Fængsel med hinanden; men det tillodes ikke. Med Magt vristede de mig ud af hendes Arme, og hendes vaandefulde Skrig lød ud i Natten, indtil man kneblede hende; men i min Sjæl brændte de sig ind for evige Tider.

Jeg holdtes fangen i flere Maaneder og tilbragte min Tid med at udklække Planer til mine Forældres Frelse. Alle vare de umulige, men de sysselsatte mine Tanker, og mit Hjærte aandede i Bøn til Gud for mine kjæres Liv. Tilsidst blev jeg løsladt og førtes til en Slægtnings Hus, hvor jeg for Fremtiden skulde opholde mig. Paa alle Spørgmaal om mine Forældres Skæbne fik jeg intet Svar, og Tiden sneg sig hen med dræbende Langsomhed. Ved et rent Tilfælde fik jeg Sammenhængen at vide, og den bragte mig Fortvivlelsen nær. Min Fader var myrdet i sit Fængsel og min Moder bragt til et Galehus. Jeg saa aldrig min Moder mere; men endnu ser jeg hendes elskede Skikkelse i de raa Soldaters Vold og hører hendes vaandefulde Stønnen og Klageskrig.«

Polakken drog et dybt Suk, og Taarerne løb ned ad hans Kinder, mens et udsigeligt Træk, fuldt af Smerte, lagde sig om hans Mund; men det varede kun i et Øjeblik, da tog han sig sammen, det smertelige Træk omformedes til et stenhaardt, ubøjeligt Karaktermærke, og, idet hans Øjne skjøde Lyn, vedblev han:

»Da optændtes i min Sjæl et ubetvingeligt, evigt Had til Polens Tyranner og deres Haandlangere, og aldrig siden har jeg bedet til Gud;

thi mine Bønner, der bævede gjennem mit Indre og vare Udtrykket for det bedste i mig, bleve kun Nødraab ud i et tomt Rum, ingen hørte mig. Gud stiller desuden den Fordring, at vi skulle elske vore Fjender. Skal jeg kunne elske mine Forældres Mordere, mit Folks Bødler, der vier mit Fædreland til Skjændsel. Nej, det er umuligt! Hævnens Dag skal komme, men ved vore egne Hænder.«

Grevens sørgelige Historie og hans glødende Ord fængslede Ivar og kaldte frem de Tanker, som havde fyldt hans Sind i Barndommen, da han læste om Heltenes Bedrifter i gamle Dage; men Polakkens Fortælling var en nærværende Virkelighed, han sad jo der ved hans Side som en af Polens Hævnere, der var rede til at ofre Liv og Blod for Fædrelandet, naar hans Saar vare helbredede.

Ida kom nu til; hun havde oftere talt med Flygtningen, og hun følte sig dragen til denne Mand, der kun aandede og levede for sit Folk og dets Nød, læggende Planer til dets Oprejsning. Nu henvendte han sig til hende:

»Tak, fordi De kom, Frøken Bruun, thi hos de danske Kvinder bor Glæden, og jeg talte just om Sorg og Harme.«

»Da kan jeg tænke, at De talte om Polen; thi De synes at finde Behag i at plage Dem selv med sorgelige Tanker.«

»Kan jeg vel tænke paa andet end det, som rører sig i min Sjæl!«

»Gamle Saar skal man ikke rive op, for da læges de ikke.«

»Mit Hjærte skal heller ikke læges, før Gjengjældens Dag kommer«, sagde han med fast Røst. »De polske Mødre synge Vuggesange for de smaa Børn, men det er vemodige Toner om tabt Herlighed. Og naar Drengen vokser op og kan lytte til hendes Fortælling, da hører han om Polens ædle Mænd, hvorledes de strede og faldt for Fædrelandet uden at kunne redde det. Men Drengen bliver Mand, faar Staal i sin Arm, Ild i sit Blik. Da fødes Hadet til Polens Bødler, og Hævnens Sværd skærpes, mens der spejdes efter Gryet til Gjengjældens Dag. — I danske Kvinder kunne sagtens synge glade Sange og juble; thi I sendte eders Mænd, Bejlere eller Sønner ud paa Valen at sejre eller dø. De sejrede og stækkede den rovgridske Ørns Vinger; men den polske Kvinde kan aldrig blive glad, før Polen er et frit Land, og dets Skjændsel hævnnet.

»Det maa være svært at give den, man

elsker, hen i Døden, og jeg vilde sørge dybt, hvis en af dem, jeg har kjær, skulde falde for Fjendens Kugler. Jeg tror, at jeg holdt ham tilbage.«

»Vilde De glædes ved at finde Deres Broder eller Hjærtenskjær i Arnekrogen, naar Tærningerne rullede om Liv og Død, om Frihed eller Trældom, om Folkets Selvstændighed eller Underkuelse? Nej, De vilde foragte en slig Kryster, der fejgt krøb i Skjul i Farens Stund.«

»De har maaske Ret; men det vilde være forførdeligt at give dem, man har kjær, hen til Lemlæstelse eller Død.«

»Nu taler De, som en kjærlig Kvinde maa tale; men var Danmark i Nød, vilde De, om end med Taarer, ofre en kjær Ven for at frelse Fædreland og Folk fra Undergang.«

»Vær nu ikke altfor sikker paa min Offer-villighed, thi jeg er meget egenkjærlig og vil helst ofre det bedste for mig selv«, sagde Ida og gik et Øjeblik ud af Stuen.

Saa satte Greven sig til Fortepianoet og sang en af de vemodige, polske Sange, hvor Moderen fortæller Barnet om Polens Kamp og Nederlag; men pludselig slog han over i en Kampsang, der aandede Had og Hævn; med en skurrende Akkord

sluttede han brat, rejste sig og talte sagte henaadende som med sig selv:

»Min Brud! — — — Jeg kommer snart at hævne din Vanære. — — — Ja, Hævn, Hævn for Polen!«

Da Ida kom igjen, stillede hun sig forved Greven, lagde sin Haand let paa hans Arm og sagde:

»Nu har de igjen talt og spillet Dem ind i sort Humør, Hr. Greve! Det forbyder jeg Dem; thi det ligner ikke noget at pine Dem selv med Fortidens Skygger, saa Deres Saar forværres.«

»Jo, Skyggerne mane Hadet til Fjenderne frem, de minde mig om min Pligt.«

»Nu skal De kjønt lade være at se mørk ud, og De skal lade Hadet hvile. — Lad os spille noget firhændigt med Humør i!«

»Ja, lad os høre den danske Digters smukke Sang om Weichselfloden, der svulmer.«

»For at styrke den triste Stemning! Nej, vist ikke! Jeg synger helst om Glæden og tier om Sorgen; gjør De ligesaa, hvis De vil være glad! Kom saa, Hr. Greve!«

»Jeg kommer, skjønneste Fristerinde!«

Snart gjenlød Salen af glade Sange, og Greven var lutter Smil; livlig og let førte han senere Sam-

talen, som om der aldrig havde været et dødsdømt Polen til. — — —

Ivar blev endnu en Stund hos Agentens, efterat Hr. Jonas var gaaet; thi Ida holdt ham tilbage.

»Nu, hvad synes De saa om vor Greve?« spurgte hun.

»Godt! Han er en helstøbt Mand; men hans Had er dog næsten uhyggeligt.«

»Man kan ikke andet end føle Medlidenhed med den stakkels ulykkelige Mand, der har mistet alt.«

»Ja, endog sin Gud.«

»Det er kommet gennem bitre Skuffelser og Elendighed. Naar han fortæller om myrdede Børn, skjændede Kvinder og mishandlede Oldinge, der i Lænker føres ud af Landet til en gruefuld Skjæbne, saa rejse Haarene sig paa ens Hoved, og jeg kan heller ikke forstaa, at en kjærlig Gud tillader al denne Ondskab. Hvorfor hører han ikke det forpinte Folks Bønner!«

»Hans Tid er vel ikke kommen endnu, og iøvrigt var det polske Folk saa splidagtigt, at det vel skulde igjennem Smeltedigelen, for at det kunde blive enigt og oprejses.«

»Hvis jeg havde et brændende Ønske og ved-

holdende bad til Gud af hele min Sjæl uden at blive bønært, da er jeg bange for, at ogsaa jeg tabte Tilliden til ham og blev en vantro.«

»De vilde altsaa have Deres egen Vilje frem uden at bryde Dem om Guds; men han hører ikke en Bøn, før Hjærtet giver sig hen til ham, bøjer sig i Ydmyghed under hans Vilje og lader ham raade.«

»Hr. Jonas siger, at kun Trælle bede, men Herrer kræve deres Ret. Overfor Gud have hans Børn Ret til at kræve Beskyttelse.«

»Men et Barn skal opdrages og det sker ved Tugt. Ikkeopfyldelsen af en Bøn kan bringe stor Velsignelse, naar Mennesket lærer at bøje sig; thi de svange Aks knejse, de tunge neje sig.«

»Bøje sig, opgive sin egen Vilje, tage mod Svøbeslagene og takke til! Hvor det er meningsløst! — Jonas fortalte om en polsk Moder, hvis eneste Søn laa syg. Dag og Nat sad hun ved hans Leje; mange Gange i Døgnet knælede hun forved Madonnabilledet og bad for sin syge Dreng, Han var hendes eneste Glæde, og uden ham blev Livet tomt og mørkt. Da kom Opstanden, hendes Hus plyndredes, Sønnen blev myrdet, og hun døde i Fortvivlelse. Kan de finde nogen Mening i det?«

»Nej, det er en af de mørke Gaader, som

først løses, naar Dækket falder for Guds Herlighed. Vær vis paa, at der er nøje Sammenhæng mellem Skæbne og Guds Kjærlighed, og det skal klares en Gang, men ikke ved Forstandens Kløgt.«

»I Theologer kjøre altid udenom, naar Vejen er spærret, thi I vide ingen rigtig Besked alligevel.«

»Forstanden er endelig og maa standse, hvor de evige Gaader begynde; men jeg synes næsten, at Deres Tale i Dag er Dem saa ulig, at det er mig en Gaade.«

»Synes De?»

Hun rejste sig og gik hen, hvor Ivar sad, saa paa ham med et langt, varmt Blik og vedblev:

»Det er Hr. Jonas og Dem, som sætte mine Tanker i Bevægelse, og nu maa I tage Følgerne. Er det Dem til ret megen Plage, saa tilgiv mig!«

Som hun stod der med rødmende Kinder, mild og bedende med hele sin Sjæl ligesom sammentrængt i den Inderligheds Glød, der lyste fra hendes livfulde Øjne, var hun saare skjøn, og Ivars Puls slog i raskere Takt ved Synet. Han svarede:

»Det er mig en stor Glæde at tale med Dem, helst naar vi ere lidt uenige, og det klæder Dem at blive varm.«

»Vær nu rigtig rar, og bliv ingen Drillepind, for vi har havt det dejligt i Dag.«

»Ja, og jeg takker Dem derfor.«

»Nej, jeg siger Dem hjærtelig Tak; men kom nu snart igjen.«

Saa gik Ivar drømmende og tankefuld hjem. Idas Billede var i Færd med at fordunkle Sigrids.

VII.

Misteltén.

En Misteltén blev Balders Død
og bragte Sorg i Gudesind;
men giftigt Ord kan volde Nød,
det ligner Edderkoppespind.

Holst flyttede til Kjøbenhavn med sin Datter, der vilde være Lærerinde; de boede sammen med Holsts Søster, Fabrikant Rømers Enke, som styrede Huset for dem og havde i Kost en fjærn Slægtning, cand. juris Thorson, der snart tiltog sig en Fætters Ret overfor Sigrid. Det stille, ubemærkede Liv, som de levede uden at søge nogen Omgangskreds, førte ikke Sigrid sammen med andre unge Mænd, og Thorsons Opmærksomheder

vare hende derfor ikke uvelkomne. Hans livlige Væsen og vittige Indfald tiltalte hende, og Samtaler med ham var en Afveksling i det ensformige Liv. At han var en løs og nydelsessyg Person, havde Sigrid ingen Anelse om, thi hun kjendte intet til det københavnske Livs Skyggesider.

Selv var hun gennem Sorg og Skuffelse ved Moderens bratte Død og Gaardens tvungne Salg modnet til en voksen Kvinde uden at have mistet Ungdommens Haab og Livslyst. Thorson var ikke ufølsom overfor hendes friske Skjønhed og ændrede sin Levevis derhen, at han blev i Hjemmet mange Aftener, som før tilbragtes i tvivlsomt Selskab.

En Aften i Skumringen sad Sigrid i en Vinduesfordybning og læste, da Thorson traadte ind.

»De ødelægger Deres smukke Øjne ved at læse saa sent«, sagde han.

»Nu er jeg netop færdig«, svarede hun og lukkede Bogen.

»Det var vel et eller andet skjønt Digtterværk, De læste?«

»Nej, det var en Forklaring til Balslevs Katekismus.«

»Jeg kan ikke forstaa, at De vil forsumpe Deres Aand i al denne Gudelighed, Naar jeg

tænker paa Religionstimerne i min Skoletid, faar jeg Kvalme.«

»Saa har De maaske haft en tør og udygtig Lærer i Religion.«

»Aa nej, han var endog Theolog, men vi maatte lære alt paa Ramse, og slog det Klik for os, fik vi Prygl. »Balle« har indbragt mig saa mange varme Ørefigener, at jeg blev led og kjed af al Religion.«

»Gjør ikke Dem selv Uret; thi om De end kjededes ved Ramserne, bevarede De dog Barne-troen.«

»Jeg véd ikke af, at jeg har haft nogen Tro, og jeg savner den ikke. Hvad skulde den vel gavne! Tror De, at Urkraften, som har frembragt Verden, bryder sig om, hvilke Meninger vi have paa vor lille Myretue, som kaldes Jorden. Alt gaar sin Gang efter bestemte Naturlove, og det er meget enfoldigt at tro, at vi kunne forandre dem med at folde vore Hænder og bede.«

»Men hvor vil De da søge Hjælp og Trøst, naar Sorg og Ulykke ramme Dem?«

»En kjæk Karl hytter sig selv, naar han er en frigjort Mand, der ikke lænkebindes af en snæversynet Samfundsmoral. Livet er, som man tager det til, og det gjælder om at plukke Glæ-

dens Roser, mens de gro. Faar man saa ikke sine Ønsker opfyldte, kan det volde Ærgrelse, men aldrig Suk og Taarer.«

»De har aldrig prøvet nogen dyb Sorg, ellers kunde De ikke tale saaledes, og Deres Ord vise, at De er Fritænker.«

»Ja, netop! Jeg er af disse farlige Mennesker, som Præster og gamle Tanter advare imod, fordi vi ville tage de gamle Sovepuder bort og leve vort eget Liv. Tænk Dem, Frøken Sigrid! Jeg er saa ugudeligt, at jeg vil være Menneske, selv om det forarger én og anden Bedesøster.«

»Gaar Fritænkernes Stræben virkelig ud paa at blive gode og kjærlige Mennesker?«

»Ganske vist, om vi end forstaa noget andet ved godt og kjærligt end de ædle Sandhedsvidner, som fordømme os og vor Frihedstrang.«

»Men Fritænkerne tro jo hverken paa Gud eller evigt Liv, og derfor synes jeg, at de savne Midlerne til sand Forædling. Man siger ogsaa, at de nedbryde Agtelsen for alle sædelige Love.«

»Ja, man siger; men det er oftest Bagtalelse.«

»Pastor B., som er vor Lærer i Religion, holdt for nylig et Foredrag om de franske Fritænkere og paaviste de fordærlige Følger af Voltaires og andre Forfatteres nedbrydende Virk-

somhed. Den Tøjlesløshed, som de forkyndte, var jo næsten uden Grænser, og Taleren mente, at vi herhjemme have Fritænkere, der snart ville vove sig aabenlyst frem og angribe Gudsfrygt og Sædelighed.«

»De franske Banebrydere maa svare for sig selv, om de ere gaaede for vidt; men det er let nok at fremsætte en Del løse Paastande i et Foredrag for unge Kvinder, som ikke ere frigjorte ved Selvtænkning. De udslyngede Beskyldninger mod Fritænkerne herhjemme ere ren og skjær Bagtalelse, og den gode Præst burde som Hyrdere hellere have undersøgt, om hans egne Faar gik paa de rette Græsgange. I øvrigt er den højtpriste Gudsfrygt og Sædelighed ofte kun et Ud-hængsskilt til at gjøre Forretning med. Naar man gaar flittig i Kirke, er Medlem af velgjørende Selskaber, bruger fromme Talemaader og forstaar at korse sig over Næstens Fejl og Fald, saa har man Patent paa at være et godt Menneske og kan endda have et slet Hjærte, ja gaa sine egne skjæve Veje i Løndom.«

»Nu overdriver De som sædvanligt, naar De rider Deres Kæphest. Der findes nok dem, som sejle under falsk Flag; men der gives da ogsaa

ærlige Mennesker, som mene det alvorligt med deres Kristendom.«

»Ja, enfoldige Mennesker, der leve paa et Bedrag og mene at fortjene et Himmerig ved Bøn og Askese.«

»Jeg vil hellere være et enfoldigt Menneske med Fred i min Sjæl end en højtlærd Fritænker, der sønderslides af Tvivl.«

»Det bedrøver mig tit, at De, Frøken Sigrid, ikke har et fordomsfrit Syn paa Livet, men er hildet i de gamle Indbildninger. Ved et Under reddedes De, Jyllands skjønnede Hedebloomst, fra at tilbringe Deres Dage blandt uvidende og raa Bønder, og nu vil De fordømmes til at indøve kristelige Ramser, Talemaader og Bønner med uvorne, snavsede Unger. De, som kunde blive selvskreven Herskerinde i Selskabslivet og Frue i et rigt Hus, vælger en simpel Stilling som Lærerinde. Det er til at blive sindssyg over.«

»Det tiltaler mig allermest, om jeg kunde blive noget for de fattige Stakler, der savne Omhu og Kjærlighed. Hvad nu Deres smigrende Ord angaar, da er der sikkert mange københavnske Frøkener, som eje Rigdom og Skjønhed, medens jeg savner begge Dele, og jeg er bange for, at jeg blandt dem blot blev en Landsbyggaas.«

»O, hellige Enfold! Kjender De endnu intet til den alt besejrende Magt, som Skjønhed giver! Ingen kan gjøre Dem rangen stridig som »Dronning i de unges rige Drømmeland«. Som Planeterne bevæge sig om Solen, ville Herrerne kredse om Dem, og jo flere Misundere De fik blandt Damerne, des større var Sejren.«

»Nu gjør De Nar ad mig!«

»Nej, skønne Sigrid! Jeg selv vilde være den første til at bøje Knæ for Dem.«

»Den Stilling maa klæde en Mand ilde, naar han knæler for andre end Guder.«

»Og Gudinder, som man tilbyder Haand og Hjærte.«

»Hold dog op med disse intetsigende Talemaader.«

»Saa lade vi Digteren tale«, og nu sang Thorson: »Hvor tindrer nu min Stjerne o. s. v.«

Ivar boede hos en ung Enke, hvis Mand havde været Fører af en atlantisk Damper, der var gaaet under med Mand og Mus. Saaledes fortalte hun; men Folk mente, at han havde forladt hende, fordi hun dyrkede fremmede Guder,

naar han var fraværende paa de lange Rejser. Fruen var meget smuk og havde ofte Selskaber, der mest bestod af yngre Herrer. Hendes Børn, to yndige Smaapiger, kom da gjerne ind til Ivar for at se hans Billedbøger, thi han var Børnenes Ven. En Aften, som han sad og smaasnakkede med sine Yndlinge, hørtes heftig Ordstrid ude paa Gangen.

»Aa, det er Hr. Thorson«, sagde den ældste Pige, »han er saa vred i Aften og fik Moder til at græde, jeg kan slet ikke lide ham.«

Ivar hørte nu, at den nævnte Herre rettede heftige Bebrejdelser mod Fruen og gik ned ad Trappen med en drøj Ed paa Læberne; men pludselig reves Ivars Dør op, og Fruen kom farende ind med Angst i hver Mine, medens hun grædende vred sine Hænder, idet hun sagde:

»Aa, Gud, jeg er færdig at dø af Angest! Hjælp mig, Hr. Skovgaard, og kald Thorsen tilbage; men hurtig, hurtig, hører De, ellers sker der en Ulykke!«

»Fat Dem, Frue!« svarede Ivar roligt. »Sig mig først, hvad der er i Vejen, og hvad jeg skal gjøre, saa vil jeg tjene Dem, hvis jeg kan.«

»Aa, Gud! Bare det ikke er for sent!« jamrede hun. »Ja, De maa vide det hele, for jeg har

Tillid til Dem. I Aftes havde jeg Selskab af et Par Herrer, og Thorson var ikke indbudet; nu er han skinsyg og truer med at ville gjøre Ende paa sit Liv. Løb endelig efter ham og kald ham tilbage, saa vil jeg være Dem evig taknemmelig.«

»Bedste Frue! Jeg kjender ikke den Herre, De taler om, og det kan ikke nytte at løbe ud paa Gaderne og raabe Thorson, Thorson! Sig mig, hvor han boer, saa skal jeg søge at finde ham; men vær De ganske rolig for hans dyrebare Liv, thi den Hund, der varer ad, bider ikke.«

»Aa, De er, ved Gud, det bedste Menneske paa Jorden«, sagde hun og tørrede sine Øjne, hvorpaa Ivar fik de nødvendige Oplysninger og gik.

Da han naaede Døren til Thorsons Lejlighed og ringede paa, kom en ung Kvinde og lukkede op; Lyset faldt paa hendes Aasyn, og han traadte studsende et Skridt tilbage med Udraabet:

»Sigrid! Er De ikke Frøken Sigrid Holst?«

»Jo, og De er Ivar Skovgaard«, svarede hun rødmende. »De vil hilse paa Fader, og han vil blive hjærtelig glad ved at se en gammel Bekjendt fra Jylland.«

»I dette Øjeblik gjælder mit Ærende Hr. Thorson; men naar det er forrettet tilfredsstillende,

skal det være mig en stor Glæde at tale med Venner, jeg saa uventet har fundet.«

»Aa, det var dejligt!« udbrød hun; men vent nu ikke for længe.«

Ivar traadte ind til Thorson, der saa meget forbavset paa ham, og da han hørte Hensigten med Besøget, blev han rød i Kammen og mumlede noget om »næsvisse fremmede, der blandede sig i andre Folks Sager.«

Da blev Ivar harmfuld og sagde:

»Deres Ukvemsord taaler jeg ikke; thi jeg kom i en god Hensigt og for at stifte Fred. Min Værtinde er helt ulykkelig over, at De gik bort i Vrede og beder Dem bønlig om at komme til hende endnu i Aftou.«

»Kjender De Grunden til vor Strid?«

»Ja.«

»Saa til Helvede!« mumlede han hen for sig, men sagde højt:

»Sæt Dem ned et Øjeblik, Hr. Skovgaard, og lad os tale sammen i Ro.«

»Som De vil.«

»Der gives personlige Forhold, som man nødvendig sætter fremmede ind i, fordi det kan give Anledning til Misforstaaelse. Ser De, jeg kommer en enkelt Gang til Deres Værtinde for at ordne

»Ja, hun længes efter Sejlturene og vaade Fødder. Kan De huske, den Gang Vildkatten sprang over Bord og vadede i Land?«

»Jo, det husker jeg grant«, svarede Ivar smilende; thi han tænkte paa den tunge Byrde, han maatte bære, de store Sveddraaber, han ofrede for at blive skuffet af den drilske Ungmø.

»Du skal nu altid kritisere, lille Fader! Nej, jeg længes efter det altsammen, efter Søen og Bækken, Heden og Skoven, ja ogsaa efter Sejlturene; men det kan jo ikke hjælpe, thi nu maa jeg passe mine Bøger.«

»Ja, Pigebarnet har jo sat sig i Hovedet, at hun vil være Lærerinde, og det kan jeg ikke forstaa, thi det maa Pinedød være et surt Arbejde Dag ud og Dag ind at herse med andres dovne og uvorne Unger.«

»Du skal nu altid bruge simple Udtryk«, tugtede Fru Rømer.

»Der er da ogsaa flittige og rare Børn til«, sagde Sigrid; »men hvad synes De, Skovgaard, om min Beslutning.«

»Naar De føler Lyst og Kald til at være Lærerinde, har De valgt en smuk og betydningsfuld Gjærning, hvori De kan virke til megen Velsignelse.«

»Der kan Du høre, Fader, at alle ikke tale som du, og det gjør godt at høre et opmuntrende Ord.«

»Ja, I to skulle nok holde sammen, det er gammel Vane.«

Sigrid rødmede dybt, og Samtalen fortsattes, indtil Ivar brød op sent paa Aftenen.

»Kom nu snart igjen, Student, thi det er en hel Svir for mig at tale med Dem om Jylland, og Sigrid har ikke det mindste imod, at De kommer.«

»Det ved du jo slet ikke Fader!«

»Ja, saa mødes vi Pinedød i Klubben«, sagde Holst med et polisk Smil, »for saa komme vi da ikke op at toppes med Kvindfolkene.«

»Jeg vil slet ikke høre noget om det Klubvæsen. I skulle være rigtig rare og blive her-hjemme«, sagde Sigrid og kyssede sin Fader.

Ivar kom jævnlig til Holsts, og da Ida Bruun fik at vide, at hendes gamle Bekjendte vare i Hovedstaden, og at Ivar ofte besøgte dem, blev hun en stadig Gjæst i Huset.

Thorson fandt, at Ivars hyppige Besøg vare uheldige for hans Planer, og han spillede da den

overlegne, naar Sigrid var til Stede. En Aften sagde han paa en kaad, drillende Maade:

»Synes De ikke, Hr. Skovgaard, at De fandt Dem bedre hjemme blandt de mange Søren Jensener paa Landet end her i Hovedstaden, hvor Talen drejer sig om andet end Køer og Svin.«

»Jo, ganske vist, thi ude blandt Bønderne fandt jeg flere sunde og ufordærvede Naturer, end jeg har fundet her i den store, forlystelsessyge By. Paa Landet finder man tit en sund og god Kjærne i en mindre skjøn Skal, medens man her maa nøjes med den smukke Skal og en ormstukken Kjærne.«

»Deres Tale er ikke ganske original, thi Skomager J. A. Hansen skriver noget lignende i sit Blad, og Skolelærer Sørensen lirer den samme Vise af paa Kromøder. Bønderne bør herske og give Landet Love i Kraft af deres Kundskaber og Dannelse. Ikke sandt, det er jo Mening?«

»Jeg vidste ikke andet, end at De var Frihedsmænd, og da maa De ønske Bønderne samme Ret som andre Samfundslag.«

»Jeg ønsker Frihed for Aand og Dannelse, at vi kunne komme bort fra de gamle, mugne Tanker; men dumme, kalkunske Bønder med

Trællemærket paa de lave Pander kunne ikke føre an i en Kulturkamp.«

»Nu er De heller ikke ganske original; thi jeg tror at have læst noget lignende i et kjøbenhavnsk Blad; men jeg haaber, De skal faa at se, at den haanede Landbostand til Slut bliver Landets Marv og sædelige Kraft.«

»Ja, De er jo selv Bonde, og saa forstaar man Rosen, thi det er en slem Fugl, som besudler sin egen Rede; men saalænge Bønderne nøjes med en forløben Skomager til Folketribun, vise de aandelig Fladhed.«

»I Aarhundreder have Bønderne været uden Indflydelse, medens de højere Folkelag behandlede dem med Ringeagt, og det samme er ofte Tilfældet endnu. Af Deres Mund kan man høre, at en vordende Embedsmand ikke undser sig ved at pege Fingre ad den simple Bonde og bruge Haansord mod ham. Tror De da, at Bønderne ere saa dumme, at de vælge Folk som Dem og Deres Lige til Talsmænd. Nej, de vælge dem, som føle varmt for deres Sag.«

»De kan blive en ganske udmærket Landsbypræst, naar De roser Bønderne paa de dannede Stænders Bekostning. Pris Bondens Dyder, forti Dumheden og Indbildskheden, og man vil bære

Dem paa Hænderne som en stor Profet, hvortil der ikke findes Mage udi Israel. Kjøkken og Kjælder fyldes da med milde Gaver, Præstemadammen bliver smækfed og kyskes paa Haanden af Bønderkonerne. — Hvad synes De om et saadant Paradis, Frøken Sigrid?» spurgte han og haanlo.

»Det synes jeg godt om, thi en Præstegaard paa Landet har altid været mit Sværmeri«, svarede Sigrid; »men Paradiset kunde nok males med mindre grelle Farver.«

»Hold nu op med den Kyllingkamp, for I have Pinedød Uret begge to!« sagde Holst, idet han lagde »Fædrelandet« fra sig. »I kunne maaske snart faa Brug for det hede Blod, thi det trækker sammen i Syd. Vel er Hall et Jærn til at skrive Noter, men det kan sgu ikke forslaa.«

»Hall betyder halv, og saadan er hele hans Politik«, mente Thorson.

»Jeg siger, at Mage til Statsmand have vi ikke haft i mange Aar, han er en Griffenfeldt.«

»Saa beder jeg om Forladelse!« sagde Thorson med en kaad Latter.

»Nu ler De Pinedød af Deres egen Dumhed«, sagde Holst støt.

»Det kan vel tilgives, naar andre blære sig af samme Egenskab«, sagde Thorson.

Ivar ærgrede sig over Stiklerierne, især da han bildte sig ind, at Sigrid morede sig over dem. Det var til at blive forrykt over, at hun daglig befandt sig i Thorsons Selskab, uden at Kvindejægeren kunde blottes paa Grund af det givne Løfte. Skinsygens Braad voldte Svie i Ivars Hjærte.

Sigrid øvede mere og mere Tiltrækningskraft paa Thorson, der ofrede sin meste Fritid paa Hjemmets Alter, mens han troligt arbejdede paa at indpode hende sine Anskuelser, og han havde den Glæde, at et og andet gammelt Fodfæste gled bort under hendes Fødder.

Mellem Ida Bruun og Thorson sluttedes et stiltiende Forbund, thi endskjønt de ikke følte sig særlig tiltalte af hinanden, indsaa de snart, at de kunde have gjensidig Støtte af at være Kampfæller.

En Dag skulde de fire unge Mennesker paa en Skovtur i Dyrehaven, og da de naaede Skoven, dannede det snilde Forbund det saaledes, at Thorson og Sigrid kom til at slaa Følge, medens Ida

sikrede sig Ivar. De gik henad Skovvejen og Ida sagde:

»Nu synes Sigrid at befinde sig vel i Kjøbenhavn.«

»Ja, De lærer hende at more sig sammen med lystige Kjøbenhavnere, og man værner sig til alt.«

»Og De synes maaske slet ikke om, at hun glemmer sin jydsk Fortid og begynder at leve som andre Mennesker; men hun kan virkelig ikke holde ud Dag efter Dag at hænge i Bøgerne uden lidt Selskabelighed.«

»Der var en Tid, da De ikke sværmede for det selskabelige.«

»For de evindelige Baller og Theselskaber sammen med kjedelige Mennesker sværmer jeg ikke endnu; men Askesen har jeg heller ikke valgt.«

Ivar blev aandsfraværende og gav intet Svar; hans Øjne søgte Sigrids lyse Kjole mellem Bøgene, og, saavidt han kunde se, laa hendes Arme i Thorsons. Ida fulgte Retningen af hans Blik og vedblev:

»Naar De følges med en Dame, som sætter Pris paa en livlig Samtale, er det ikke smukt at

tie og have Opmærksomheden henvendt paa en anden.«

»Kan man tænke paa andre, naar man følges med Ida Bruun?«

»Dril mig ikke, for jeg kan gætte Deres Tanker.«

»Lad os høre?«

»De tænker paa de to lykkelige Mennesker, som nu forsvandt derhenne i Skoven ved Om-drejningen, og De ønsker Dem i Thorsons Sted for at blive den kjedelige Ida kvit.«

»Det sandsynligste er dog, at jeg ikke for nogen Pris vil give Afkald paa Deres behagelige Selskab, medens De derimod gjerne byttede Theologen med den belevne Jurist.«

»Det var et daarligt Bytte for alle Parter; thi det er øjensynligt, at Sigrid og Hr. Thorson helst ville være ene sammen.«

»De tager vistnok fejl, Frøken Ida.«

»Se dem sammen, naar deres Øjne mødes.«

»Jeg vil haabe, at De gjør Sigrid Uret.«

»Der kan da ingen Uret være i, at de to holde af hinanden. Thorson er rig, smuk og begavet og har en stor Eksamen, der sikrer ham en god juridisk Løbebane. Den kjære Sigrid er lige-saa smuk, som hun er god, men uformuende og

kan ikke ønske sig en mere tryk Fremtid end ved Hr. Thorsons Side.«

»Han er ikke Sigrid værd!« sagde Ivar med et skarpt Tonefald i Stemmen.

»Hvor vil De hen med denne forblommede Tale? Hr. Thorson er et elskværdigt Menneske med megen Dannelse, og enhver Pige vilde være stolt af at kalde ham sin Ægtefælle.«

»Thorson har udvortes Politur, Sigrid ejer Hjærtets Dannelse; men de to Ting have ikke meget med hinanden at gjøre. Forlanger De ikke af den Mand, De giver Haand og Hjærte, at han skal være trofast og ikke dyrke fremmede Guder?«

»Jo, visselig! Men Herrerne ere ingen Dyds-mønstre, og Hr. Thorson er vel hverken værre eller bedre end de fleste.«

»Kan en sand Kvinde virkelig finde sig i at ægte en Mand, hvis sædelige Renhed er tvivlsom?«

»En Kvinde ægter den Mand, hun elsker, og alle andre Spørgsmaal ere underordnede. Saadan vilde jeg selv handle.«

Ivar blev atter tavs og syslede med egne Tanker, der voldte Uro og bitre Følelser, og Ida gav sig til at plukke Blomster ved Skovstien. — — —

Imidlertid førtes Sigrid videre af Thorson, der var i Perlehumør og underholdt sin Ledsagerske med morsomme Træk af sit Studenterliv. Sigrid lyttede glad til hans livlige Tale og mærkede ikke, at de vare komne langt forud.

»Det er heldigt«, sagde Thorson, »at vi gik vor Gang; thi nu kunne vore Fæller bedre nyde hinandens Selskab.«

»Hvorfor det?«

»O, hellige Enfold! Ser De da ikke, at paa tvende Hjærtens Skorstene »brænder en harpikset Elskovsbrand.«

»Nej, saa grandtsynet er jeg ikke.«

»Og dog nynne de maaske netop nu: »Se paa Blomsterne med Elskovs Stjerne! Deres lukte Bægere sig møde til et Brudekys, som Amor gjerne skuer fra Olympens Høje;« thi det er dejligt at være sammen med den, man elsker.«

»Aa, lad nu vore Venner være i Fred; thi to kunne da nok følges ad uden at være forelskede i hinanden. Desuden er Theologen jo ganske kold overfor Kvinder.«

»Har han været en saadan Forbryder, da har Gud Amor hævnnet det syvfold gennem Ida Bruuns smukke Øjne; hun har daaret Bondestudenten saaledes, at han snart kapitulerer.

»De skal ikke tale saa overlegent om min Barndomsven, ti da driller De mig.«

»De er da vel ikke selv forelsket i Teglbæreren!«

Sigrid rødmede og trak sin Arm ud af Thorsons, idet hun sagde:

»De er slet ikke rar i Dag.«

»Men De er allerkjæreste! De skulde blot vide, hvor lykkelig jeg er ved at være ene sammen med Dem, da kunde De ikke nænne at korte min Glæde.«

Var det de sædvanlige smukke Talemaader, der altid laa Thorson paa Læben, naar han talte med Kvinder, eller var der dybere Alvor bag Ordene, spurgte Sigrid sig selv. Hun saa paa sin smukke Ledsager, hvis varme Blik mødte hendes, og hun følte sig fængslet af ham; men hun indsaa, at hun maatte gribe til Vaaben, for ikke at staa som en liden Gaas i hans Øjne.

»I Kjøbenhavnere have nok af smukke Talemaader, men de komme ikke fra Hjærtet og have altsaa ingen Lødighed. Derfor er det en Leg med Ord, som ingen Værdi har for mig, og jeg kan ikke forstaa, at nogen Kvinde gider høre sligt.«

»Vredes ikke, skjønte Sigrid! Det er nu en Gang Sæd og Skik i denne fornøjelige Verden, at

man skal vise Folk et smilende Ansigt og bruge Ordet til at skjule sine Tanker med.«

»Det kalder jeg uærligt.«

»Saamænd, det kan gjerne være, at vi kaldte det saaledes, da vi gik til Præsten; men naar man er forbi de tyve Aar, læres det snart, at Oprigtighed overfor Menneskene skader én selv. Saa bruger man kun gangbar Mønt, thi det kan ikke nytte at veksle Guld, naar man kun faar Tin i Bytte. Overfor Dem, har jeg dog ikke sagt andet, end hvad jeg føler i mit Hjærte.«

»Sig ikke mere, for saa gaar jeg fra Dem«, afbrød Sigrid.

»Jeg beder Dem at høre mig med Ro, kjære Sigrid!« sagde han med blød, indsmigrende Stemme, der ligesom kjærtegnede hende. »Paa min Vej har jeg truffet mange smukke, indtagende Kvinder, der kunde fængsle; men naar jeg opdagede Behagesygen hos dem, var Trylleriet borte. De kunde korte en Aftenstund, interessere mig en Balnat, naar Eros saarede paa Dril, men mere fandt jeg ikke hos saadanne Kvinder. — Da saa jeg Dem, Frøken Sigrid, og De var ikke som de andre, thi De var en sand Natur, elskelig i al Deres Væsen. Kan det da forundre, at jeg ved dagligt Samvær, hvor jeg lærte Deres varme

Hiærte at kjende, fik Dem mere og mere kjær. Nej, kjære Sigrid! Det maatte komme saaledes, og jeg elsker Dem saa inderligt, som en Mand kan elske. Svar mig ikke nu, thi jeg kan bie, indtil Deres Hjærte bøjer sig mod mit, og da er jeg det lykkeligste Menneske under Solen; men indtil den Tid har De min Hemmelighed at bevare; jeg stoler trygt paa Dem, ligesom De i mig har en fuldtro Ven, der aldrig sviger.«

Hun stod som fortryllet af de kjærlige, tillidsfulde Ord og saa ned for sig, medens Brystet hævede og sænkede sig, som om hun ikke kunde drage Aande. Underlige, modstridende Følelser bevægede sig i hendes Sjæl, hun følte sig hængslet og frastødt paa samme Tid; rødmende og forlegen bøjede hun sig ned for at plukke en Blomst, som stod i Skovbunden; da hørte hun Ivars Stemme, og Fortryllesen var brudt.

»Jeg vil helst glemme Deres Ord og betragte dem som usagte.«

»De kan ikke glemme min Hemmelighed, selv om De vilde.«

»Andre Kvinder have maaske hørt noget lignende af Deres Mund og glemt det, saa kan jeg vel ogsaa, og da er Deres Hemmelighed bedst bevaret.«

»Hvor De er grusom!« Jeg, som er truffet af Amors Pil og bundet med Frejas Lænke«, har kun at overgive mig til Dem paa Naade og Unaade.«

»Der have vi vore Venner«, sagde Sigrid og løb henimod Ida.

Thorson syntes at være velfornøjet med Udbyttet af sin Samtale med Sigrid, var venlig mod Ivar, hvis Stemning syntes noget nedtrykt, ja, magede det endog saaledes, at Ivar og Sigrid kom til at følges ene ad en Stund, og det viste sig at være det bedste Lægemiddel for Ivars syge Sind, saa Turen endtes i glad Stemning hos alle Parter.

VIII.

Paa Bal.

Hvis Barnesindet kan slaa til,
saa leg, mens du er ung,
thi før Du ved, det hænde vil,
at Gangen vorder tung.
Men daares du af Toners Leg
og Elvepigers Dans,
saa vogt dig, før dig selv du sveg
i Hjærte, Sind og Sans.

Naar et ungt Menneske, Mand eller Kvinde, der har holdt sig fri for Udskejelser og Leflerier, føler sig grebet af sand Kjærlighed, kaldes Personlighedens ædleste og bedste Kræfter frem. Vaaren er kommen med Sol og Sang: alt det, som længes mod Sommerens Herlighed, begynder at udfolde sig og forjætter Frugt til Høst. Øjet

har straalende Glans, Kinden Glød; Haabet er lyst som det solskære Blad, og Livsmødet svulmer i Sind og Tanke. — Men det kan ske, naar Blomsterne staa i deres fulde Skjønhed, at der kommer en Frostnat, som vier til Døden. Og naar et Menneske elsker dybt og inderligt, saa hver Tanke og Følelse ligesom er fyldt med Kjærlighedstrang, medens Livsglæde dirrer gjennem hver en Nerve, da kan det ikke give Afkald paa Haab og Drøm, uden at noget af det ædleste og livskraftigste dør; thi Skuffelse i Hjertets dybeste Spørgsmaal er saa bitter, at den aldrig udslettes uden at sætte Mærke.

Ida Bruun havde øvet sig i den Kunst at behage, og Ungmøens fineste Hjærteblade havde mistet noget af deres Duft og Ynde; men hun havde ikke drevet Behagesygen saavidt, at hun var bleven en kold, følelsesløs Kokette. Hun havde spundet sit Fangenæt om Ivar; men Eros fangede hende selv, og for første Gang var der Dybde og Sandhed i hendes Følelse for en Mand. Da blev Verden lysere og skjønnere for hendes Øje, og hun følte, at ved Ivar kunde hun blive delagtig i et dybere Aandsliv, end hun hidtil havde kjendt i Omgang med indholdsløse Modeherrer.

Men da hun med Kvindens fine Sans skjønnede,

at Ivar droges mod Sigrid, blev hun angst for at miste ham, og nu gik alle hendes Tanker ud paa at spinde saa fint et Net om Ivar, at han fangedes deri, uden at han anede hendes Rænkespil. Sigrids Fortrolighed og Venskab maatte bevares og nyttes; men Skinsygens Braad hagede sig alt fast i Idas Hjærte, og efterhaanden meldte Hadet sig til den Kvinde, der stod hendes Lykke i Vejen. Da skjulte Kjærlighedens Engel sit Aasyn og fløj bort fra Ida Bruun, og Hadets Følgesvende, Løgn og Falskhed, indtog den tomme Plads.

En Søndag Eftermiddag gjæstede Ivar og Ida Holsts. Ivar sad ene i det inderste Værelse og bladede i nogle Tegninger, mens Ida havde slynget sin Arm om Sigrids Liv, og de gik samtalende frem og tilbage i det andet Værelse.

»Naa, hvordan gaar det saa med Hr. Thorson, kjære Veninde? Har han ikke endnu aabenbaret sit Hjærtes Hemmelighed?«

»Hvad mener du med det?«

»At han elsker dig.«

»Deri tager du sikkert fejl. Thorson er Elskværdigheden selv og meget opmærksom imod mig; men videre gaa hans Tilnærmelser ikke, og det vilde da ogsaa føre til, at vort livlige Samvær blev ødelagt.«

»Kortsynede Pige! Thorson er helt væk i dig, og du mærker intet«, lo Ida; »men vær nu ikke altfor grusom, naar han endelig vover at fri, thi han er en Juvel, som ingen Kvinde vilde vrage.«

»Saa skulde du selv søge at vinde den.«

»Nej, det vilde ikke nytte mig noget, jeg maa nøjes med en mindre straalende.«

»Man siger, at du og Skovgaard have Godhed for hinanden. Er det sandt?« spurgte Sigrid og saa forskende paa Ida.

»Siger man det!« lo hun. »Ja, man siger saa meget. Jeg kunde betro dig en Hemmelighed, men vil helst lade være; dog skal du vide, at Rygtet ikke taler helt usandt, og du kan maaske høre Nyt, før du aner. Imidlertid tror jeg, at Hr. Skovgaard i Øjeblikket sværmer for Amalie Knudsen, som er smuk nok, men ellers er en stor Gaas, der ikke kan fængsle i Længden.«

»Hvordan kan du dog omtale en Veninde saa haanligt.«

»Hun er for Resten ikke min Veninde, thi jeg har nok i min kjære Sigrid; men jeg kan godt forstaa din Forargelse, thi du er mild og god, ren og uskyldig som et lidet Lam, og derfor elsker jeg dig saa højt.«

Hun kyssede Sigrid og vedblev: »Tal ikke til nogen om, hvad jeg har betroet dig, og nu maa vi ind at se, hvad Studenten tager sig for.«

»Gaa du, jeg kommer om et Øjeblik«, svarede Sigrid og gav sig til at pusle med Blomsterne i Vinduerne, mens brydende, hvileløse Tanker krydsedes i hendes Hjerne.

Ida talte livligt med Ivar, og idet hun mærkede, at Sigrid nærmede sig Døren, lagde hun fortrolig sin Arm paa hans Skulder og bøjede sig ned til hans Øre, idet hun hviskede:

»Naar De vil være rigtig rar, skal jeg fortælle Dem en Hemmelighed. Vi skulle snart have stort Bal hjemme hos os, og det skal blive morsomt, men endnu maa De ikke omtale det til nogen.«

Samtalen fortsattes; han følte Idas varme Aande paa sin Kind, hendes Haar berørte hans, og da Sigrid saa den fortrolige Stilling, Veninden indtog, trak hun sig stille tilbage og lod de to være ene. Ida havde naaet, hvad hun vilde og kaldte nu paa Sigrid, at hun skulde komme ind.

Sigrid var forstemt og følte sig ulykkelig, hvad hun gjorde forgjæves Forsøg paa at skjule; men da Thorson kort efter traadte ind og deltog i Samtalen, blev hun overstadig livlig. Ivar lagde

Mærke dertil og havde ikke mere Glæde, end han selv havde nødig. — Den Aften fulgte Thorson Ida hjem.

Balaftenen kom. Damerne straaledede i udsøgte, kostbare Dragter. Sigrid var klædt i lyseblaa Kjole, prydet med hvide Kamelier, og hendes dejlige Haar fremhævedes end mere ved en liden Blomstergren. Hun var en ganske fortryllende Baldame, der ved sin Ynde og Skjønked henrev alle. Aldrig havde Ivar set hende saa daarende og henrivende, og hans Hjærte bankede ved Synet af sine Længsels Dronning.

Hans egen Baldame var Amalie Knudsen, det havde Ida sørget for. Hun var klædt i en rosenrød Dragt, besat med Blomster og kostbare Kniplinger. I sit fyldige, mørkeblonde Haar bar hun en nysudsprungne Rose, mens Hals og Arme straaledede af Guldsmykker. Smuk og nydelig var hun; men Ivar syntes ikke at kunne se det, han havde kun Øje for Sigrid. Den største Del af Aftenen maatte han ogsaa nøjes med sin Øjenlyst alene; thi en Flok af unge Herrer sværmede stadig om hende, og Thorson, der ledede Ballet, havde maaget det saa snildt, at alle betydeligere Danse vare

bortgivne, da Ivar udbad sig Æren af at danse med hende. Han bed sig i Læben af Ærgrelse og skuffet Haab; men Thorson stod ved Sigrids Stol og smilte haanligt.

Fra dette Øjeblik kastede Ivar sig ind i Dansen med en Voldsomhed, som om han var den lidenskabeligste Danser, der fandtes i hele Kjøbenhavn.

»Hr. Skovgaard morer sig udmærket, ser det ud til; men det koster øjensynlig Anstrængelse, thi han slider, som om han arbejdede for Dagløn«, sagde Thorson til Sigrid.

»De kritiserer altid Skovgaard.«

»Ja, og han fortjener det.«

»Det var kjedeligt, at jeg ikke havde en Dans tilovers, jeg tror, han følte sig skuffet.«

»Det skulde da være hans Forfængelighed, der følte sig saaret; thi det er jo flovt nok at maatte undvære en længere Dans med Ballets Dronning; men ellers spilder han næppe en Tanke paa Dem, da han er sin rosenrøde Flamme saa nær«, haanlo Thorson dæmpet.

Sigrids Øjne søgte Ivar, der stod og underholdt sin Baldame.

»Amalie er en meget smuk Pige, ja den smukkeste i denne Sal.«

»Dem undtagen, Frøken Sigrid; hun er en ganske dejlig Gaas, som Skovgaards Tænder løbe i Vand efter, og de to blive nok snart et Par, da de passe saa godt sammen. Hendes rige Fader kom til Kjøbenhavn som simpel Bondekarl ligesom Hr. Skovgaard.

De skulde danse ud, og Samtalen endte; men Ivar havde lagt Mærke til, at deres Øjne søgte ham og hans Baldame, og Thorsons haanlige, skadefro Smil undgik ikke hans Opmærksomhed. I den Sindsstemning, han var, skulde der kun lidet til for at faa hans Blod i Kog, og saa beregnede han ikke Følgerne, han gik hen til Thorson og spurgte i Vrede:

»Lo De ad mig, da De nys dansede ud med Frøken Holst?«

»Det var et mærkeligt Spørgsmaal. Finder De selv, at De er latterlig?«

»De er en Slyngel!« sagde Ivar dæmpet og harmfuld.

»Tag den med Ro, ellers gjør De Dem selv til Nar.«

Ivar følte, at han havde Ret, vendte sig brat og forlod sin Fjende; men kort efter henvendte Sigrid det Spørgsmaal til Thorson:

»Har De fornærmet Hr. Skovgaard; thi han saa meget vred ud?«

»Ja, han var gloende hed, stakkels Fyr, rent katolsk i Hovedet, fordi jeg tillod mig at se paa ham og hans Flamme.«

»Der siger De vist kun den halve Sandhed og tilslører den egentlige Grund.«

»Ja, ganske vist, thi de kan ikke taale at høre den hele Sandhed.«

»Og dog beder jeg Dem om at sige mig den.«

»De skal faa Deres Ønske opfyldt, men det rette Sted er ikke her i Balsalen, hvor saa mange Øjne vogte paa os. Kun saameget kan siges, at Bondekarlen Ivar Skovgaard, roser sig af Deres Gunst paa samme Tid, som han gjør Kur til andre. Han er forbitret paa mig, fordi han mærker, at jeg er Deres Ven og Æres Vogter.«

»Det kan ikke være sandt, De tager fejl!« sagde Sigrid ængstet, mens hendes Bryst arbejdede stærkt.

»De skal faa Klarhed i Morgen; men bevar ubrødelig, hvad jeg betror Dem, og nu maa vi danse ud.«

»Sigrids Glæde var ødelagt for den Aften, og da denne Dans var til Ende, sagde hun til

Thorson, at hun befandt sig ilde og vilde hvile lidt i et tilstødende Værelse.

Hun satte sig i en Sofa og lagde sit trætte Hoved, der arbejdede med alle Haande forvirrende Tanker, ned paa Pudren og hulkgræd; hun vidste ikke selv ret hvorfor, men græde ud maatte hun, at Hjærtet ikke skulde sprænges. — Men hvorfor smertede det hende saa dybt, at Ivar havde rost sig af, at hun elskede ham? Det var jo sandt. — Ja, men det var stygt at røbe hendes Hjertes dybe Hemmelighed, saa den blev Samtaleæmne blandt Sladdersøstre. — — Dog, det maatte ogsaa være en styg Bagvaskelse eller en Fejltagelse fra Thorsons Side, og han skulde komme til at bevise sine Udtalelser med klare Grunde. Kunde han det, vilde hun rive Ivars Billede ud af sit Hjærte, thi da var han ikke hendes Kjærlighed værd. — — — Ivars Forhold til Amalie Knudsen var sikkert ogsaa løs Tale, og at han morede sig med hende, kunde hun godt forstaa; hans overstadige Livlighed havde sin Grund i, at Sigrid ikke havde danset med ham, thi han havde en Aften sagt, at der var ingen, han saa gjerne svang i Dansen som hende. — Men hvorfor havde han da ikke sikret sig en Dans i Tide? — — — Hvor hun

dog elskede Ivar trods det, at Skinnet var imod ham, og hun kunde alligevel ikke miste ham. — —

Der var én, som tog i Døren, den aabnedes, og to af Ballets Damer traadte ind. Sigrid blev liggende med Hovedet paa Pudden og med lukkede Øjne, som om hun sov, maaske man da snart vilde lade hende i Ro.

»Gud, der ligger én, og jeg havde dog saa meget at tale med dig om, søde Emma«, lød Amalies dæmpede Stemme.

»Hun sover!« svarede Emma hviskende. »Jeg tror, véd Gud, at det er Frøken Holst. Ja, hun har da ogsaa skabet sig nok i Aften og gjort sig lækker for Herrerne.«

»Det har du Ret i, søde Emma! Hun bilder sig vist nok en hel Del ind, skjønt hun hverken er født eller opdraget i Kjøbenhavn blandt andre dannede Mennesker.«

»Hun er i Grunden simpel og slet ikke paa Moden; men hun er jo ogsaa kun en Jyde og skal blot være Lærerinde for Bønderbørn.«

»Nej, hun gaar vistnok i den fine Afdeling, og kjøn er hun da for Resten.«

»Du er dog, søde Amalie, uden Overdrivelse den smukkeste og fineste Dame, der findes paa Ballet i Aften.«

»Synes du!« lo Amalie dæmpet. »Tror du, at Herrerne inene det samme?«

»Ja, de kunne da ikke andet, hvis de have den rigtige Smag, for bedaarende er du, ved Gud, og din Dragt er henrivende dejlig. — Men hvad var det saa, du vilde fortælle mig?«

»Jeg vilde betro dig en dyb Hemmelighed, som ingen aner noget om; ja, det vil da sige, at jeg har fortalt Klara og Ottilie den, men de kunne tie. Det er rigtignok saa underligt at fortælle sligt; men jeg kan ikke længer bære det alene. Ser du, jeg holder saa uendelig meget af Hr. Skovgaard, og jeg tror, han deler mine Følelser.«

»Ja, det er da godt at mærke i Aften, for han danser jo næsten bestandig med dig, og det kan heller ikke nægtes, at I ere et smukt Par.«

»Synes du, sødeste Veninde! Ja, er han ikke prægtig, og saa danser han ganske guddommeligt og fører saa fast og sikkert som ingen anden; han lægger sin Arm saa stødt om éns Liv, at man kunde danse til Verdens Ende uden at trættes. I sidste Dans var det saa tydeligt, at han mente noget reelt, for jeg kunde føle hans Hjærte banke mod mit. — Aa, hvor det er dejligt at hvile sikkert i en stærk Mands Arm, og jeg forsikrer dig helligt, at jeg kunde have omfavnet ham

og jublet i salig Lyst: »Aa, hvor jeg elsker dig!«

»Ja, du er ganske væk, kan jeg mærke; men jeg vidste ikke bedre, end at Ida Bruun var saa omtrent forlovet med Hr. Skovgaard.«

»Jeg har nok hørt en Del om det, og der har vel ogsaa været et Forhold imellem dem, ja Ida har nok endog faaet en Venskabsring af Skovgaard; men videre kom det ikke.«

»Saa maa du smede, mens Jærnet er varmt, for Mændene ere upaalidelige Skabninger. Se at faa ham paa Gled, saa han erklærer sig.«

»Det har jeg ogsaa prøvet paa, men han synes ikke at forstaa mig. Elske mig, det er jeg vis paa, han gjør, for ellers maatte han være en væmmelig én efter alle de Tilnærmelser, han har prøvet paa. Jeg skal saaledes fortælle dig, at han en Aften — — — —«

Stemmen sank ned til en sagte Hvisken, saa Sigrid, der havde været fastnaglet som ved Trolddomsmagt, ikke kunde høre, hvad der fortaltes; men hun havde hørt nok. Det var altsaa sandt, at Ivar havde Elskovshandeler med Kvinder. Hvor det var stygt! — Ja, hvad angik det i Grunden hende? — Aa jo, hun havde saa mange dejlige Minder tilfælles med Barndomsvennen, og

hun tænkte saa ofte paa ham, aa, saa ofte! —
 Og alle skjønne Tanker og Drømme, der endnu
 ikke have faaet Ord, men som dog vare hendes
 Sjæls Rigdom og gjorde Livet skjønt og herligt,
 skulde nu knuges tildøde ligesom Blomster, der
 visne i Frosttaage. — — —

»Aa, hvor kunde han dog gjøre det!« brød
 det frem i hende som et fortvivlet Hjærtets Angst-
 raab; thi hun følte, at hun elskede ham saa inder-
 ligt, at noget af det bedste i hende vilde dø, hvis
 det var sandt, hvad hun havde hørt i denne
 Stund. — — Og det var jo sandt, hun kunde
 ikke tvivle længer. — — —

Lidt efter lidt stilnedes Stormen i hendes
 Indre, og Hjærtet fyldtes med Bitterhed mod
 Vennen, hendes Hjærtets Afgud, der havde for-
 skjærtset hendes Tillid, forødt hendes lønlige Haab
 og fagreste Drøm. Det var vel saa ogsaa sandt,
 at han havde rost sig af hendes Gunst og udtalt,
 hvad hun i Løndom rugede over som sin dyre
 Skat. Aa, det var afskyelig handlet, hun havde
 skjænket ham sin ubetingede Tillid, og saa var
 han jo kun slet og ret en kvindekjær Person, der
 leflede med det dybeste og dejligste i Menneske-
 livet. Nu gjaldt det om at tage sig sammen, vise
 ham isnende Kulde og tavs Foragt. Aldrig skulde

han kunne rose sig af, at hun havde elsket ham og led for hans Skyld. Sagde han det alligevel, var han en Løgner, thi hendes Hjertes Hemmelighed havde aldrig faaet Mæle, og nu skulde den blive gjemt i al Evighed.

Hun rejste sig og gik ind i Balsalen; men alt flød sammen i en ubestemmelig, graa Taage for hendes Øjne; hun satte sig paa en Stol og saa paa Dansen; men alle Opfordringer til at deltage afsloges med den Erklæring, at hun var træt.

Ivar havde længe savnet Sigrid, hvorfor han nu nærmede sig og spurgte deltagende til hendes Befindende; hun svarede koldt afvisende og Ivar forlod hende helt fortumlet, grundende over den mærkelige Forandring, der var foregaaet med hende.

Og Ballet gik sin Gang. Paa Musikkens Tonehav vuggede Eros sig med Velbehag, og gjennem Øjne og Øren listede han sig ind baade hos Ungersvende og Ungmøer. Naar de yndefulde Pigeskikkelser svang sig i Dansen, snoede de sig ind i unge Sind og optog alle Tanker, og det samme kunde ske for Kvindernes Vedkommende, saa Barmen steg, og Øjet fik Liv, naar han, den udkaarne, var i Nærheden; eller der kunde trænge sig frem et let, henaandet Suk,

som ingen hørte, naar han svang en anden i Dansen. Men var der end, da Ballet endte, slaet mangt et Saar, som gjorde hvileløs og urolig, kunde de dog alle helbredes, naar den rette Haand lagde sig paa Saaret og stillede Febergløden.

Da Ivar kom hjem, var han i stor Vaande; han havde paa Fornemmelsen, at der var skét noget ualmindeligt med Sigrid. Hvad var det? Uvisheden kunde han ikke udholde og besluttede at skrive hende til, saa fik det at briste eller bære.

Om Morgenens skrev han da et langt Frierbrev til hende. Med et trofast og elskende Hjertes Inderlighed, skildrede han sine Stemninger fra den Tid, hun var Barn og foretog de minderige Sejlture med ham. Han fortalte om sine Ungdomsdrømme, hvori hun spillede Hovedrollen; hun havde været én af hans Livs gode Engle, der havde manet ham til ædelt Virke, været Drivfjederen i Arbejdet for at naa frem til sand Oplysning og Dannelse. Og ligesom hun nu var Solen i hans Tilvær, vilde dette blive mørk og

øde, hvis hun ikke delte hans Følelser og kunde give ham sit Hjertes Jaord. — — —

Sigrid, der stod op med forgrædte Øjne, modtog Brevet ved Middagstid; men da hun havde læst det, kastede hun det bort i Vrede. Hvordan kunde han skrive saaledes til hende nu og hykle Følelser, som han ikke havde! — Og dog var Brevets Tanker som talte ud af hendes eget Hjærte og anslog i hendes Sjæl de Strænge, hvis stemningsrige, poesifyldte Toner stadigt havde lydt i hendes Øren. Ak, hvorfor skulde det gaa saaledes! — — — Men Harmen havde Overhaand, og Thorson kom netop i rette Tid for at spørge til hendes Befindende og udbede sig en Samtale i Enrum.

»Jeg skylder Dem en Forklaring fra i Aftes, kjære Sigrid, og nu er jeg rede til at give den.«

»Der behøves ingen, jeg er overbevist om det, jeg nødig vilde tro, men hvorom jeg nu ikke kan tvivle.«

»Alligevel ønsker jeg at give fyldestgjørende Grunde til min Uvilje overfor Bondestudenten, thi De misbilligede hidtil min overlegne Tone overfor ham. — Det har i lang Tid vakt min Harme at se det utaalelige Præstæmne gjøre Kur til Dem, fordi jeg vidste, at han paa samme Tid bejlede til

andre Kvinders Gunst. Jeg kan saaledes nævne Ida Bruun og Amalie Knudsen. Vel haabede jeg, at De ikke elskede ham; men de Minder, I havde tilfælles, øvede dog sin Indflydelse, og en udlært Kvindejæger kunde maaske dog tilsidst have overlistet en hjærtensgod og uskyldig Kvinde som Dem, der intet kjender til Forførelsens Kunstgreb. Og nu maa jeg nævne noget, som man saa nødig omtaler i en ren Kvindes Nærværelse, men som dog er nødvendigt for at blotte Hykleren. Deres saakaldte Barndomsven, den vordende Velærværdighed, Bondestudenten, som søgte Deres Gunst og roste sig af at eje den — staar i Forhold til sin Værtinde, en ung Enke, hvis Pengesager jeg har med at gjøre, og i hvis Hus jeg kommer i saadanne Anledninger. Vil De have yderligere Bevis end mine Ord?»

»Nej, jeg ønsker ikke at høre mere.«

»Endnu skal De dog vide, at han har søgt at plette mit Rygte, og De vil da lettere kunne forstaa min Harme.«

»Er saa megen Slethed muligt hos et Menneske!« udbrød Sigrid.

»Ja, nu ser De det selv; men vær glad ved, at De nu er fri for hans Efterstræbeiser, thi De vil naturligvis aldrig mere se ham for Deres Øjne.«

Hun var en Bold for modstridende Følelser, opreven i sit Indre af Sindsbevægelser, og hun tav, men Thorson fortsatte:

»Kjæreste Sigrid! De har nu sét, at jeg er Deres sande Ven, sét mig staa paa Vagt for Deres Ære og Lykke. De kan heller ikke tvivle om min Kjærlighed, thi jeg lever og aander kun for Dem. Giv mig Haab om, at De vil være min, og hver Time af mit Liv skal være viet til at gjøre Dem lykkelig.«

Han vedblev at tale; inderligt og indtrængende løde Ordene, hans varme Blod ligesom gjød sig over i hendes; hun trængte i denne Stund saa haardt til en Ven, hun kunde lide paa, thi Fodfæstet var gledet bort fra hende. Og hun kunde stole paa denne smukke, begavede Mand, som saa paa hende med kjærligt Blik. Han tog hendes Haand, og hun drog den ikke til sig; der lagde sig ligesom en Taage for hendes Øjne, og Tanken stod stille. Da følte hun Thorsons Arm om sit Liv og hans Kys paa sine Læber, mens Øret opfangede Ordene: »Elskede Sigrid, min Brud!«

Næste Dag modtog Ivar sit eget Frierbrev, hvori laa et Forlovelseskort med Thorsons og

Sigrids Navne. Da han saa det, blegnede han, Brystet arbejdede voldsomt, som om det vilde frigjøre sig for en knugende Mare. Den blev dog siddende alligevel, bidende sig fast med hvasse Negle og voldte Hjærtenød. Han kastede endelig Kortet paa Bordet, satte sig med Hovedet hvilende i begge Hænder og tænkte; men det var mørke, kvalfulde Tanker.

Nu var hans skjønne Drømme bortblæste, som Fnuggene paa en »Mælkebøtte« blæses bort af en kaad Dreng eller en koket Pigemund; nu havde han intet Maal, ingen Spændkraft i Tanken, ingen Frejdighed i Sindet, hans Ungdomsidealer vare tilintetgjorte. — Var det muligt, at en god og kjærlig Gud kunde tildele et Menneske saa bitter en Skuffelse, naar Sjælens Trang gik mod et ædelt Maal? — — — Mon Fritænkerne alligevel ikke havde Ret, naar de talte om den blinde Skæbne? — — — Og ved hvilke djævelske Rænker havde Thorson faaet Sigrid i sin Vold? — — — Aa, hun var vel slet ikke bedre end han, ellers maatte hun have gjennekskuet hans sande Natur. — — —

Han sad en Stund og Tankerne syntes ikke længer at ville arbejde. Da brød han ud i en uhyggelig Latter og sagde med usigelig Bitterhed:

»Livet er en forbandet Løgn, alt er Indbildning og Bedrag!«

Han rejste sig i Vrede og gik heftig frem og tilbage paa Gulvet; Læberne dirrede, Øjnene lynede, Trodsen kom op i hans Sind som hin Dag ved Baaden, og han mumlede:

»Jeg har lyttet til en Kvindes venlige Ord, naar hun talte om Trofasthed mod gamle Minder, og saa var det kun Falskhed og Løgn. — — Jeg troede at læse Kjærlighed i hendes milde Øjne, og saa var det kun Behagesygens og Lefle-riets Ild, der brændte. — — — Og jeg skulde blive en blødsøden Karl, en grædefærdig Kærling for en Kvindes Skyld, en Træl af Kvindeluner! Nej, jeg ryster denne hæslige Mare af mig og tror aldrig en Kvinde mere, jeg blæser ad hele Racen! — — —«

Det var dog kun en heftig Opbrusning, som snart lagde sig; men den satte uudslettelige Mærker i hans Sjæleliv, der syntes at være rystet i sin dybeste Grund.

IX.

Folk i Nød.

„Sværd og Le paa Sletten
blinked' mellem Røg og Damp.“
C. Hauch.

November kom med Regn og Rusk. Jorden laa dækket med vissent Løv, og Vindens Hvisken i de gulnede Blade, der endnu holdt sig fast i Træernes Grene, lød saa vemodigt, en kort Stund endnu, og Stormen vilde hvirvle dem bort. Sommernatsdrømmene vare forbi, Sangfuglene flygtede undtagen Lærken, og den havde intet at synge om; snart skulde den rejse til fremmed Land og maaske aldrig mere se det kjære danske Hjem, derfor skjulte den sig mellem de visne Græstøtter

og udstødte forsagte Klynk, vemodige Afskedssuk, til Sommersol og Blomsterflor, til grønne Løv og Fuglesang.

Naturens Efteraarsstemning tog ogsaa Menneskets Sind fangen og gjorde det alvorligt. Anelsen om tunge Tider lidrog dertil. Det trak op til Uvejr over hele Evropa, maaske Stormen snart vilde bryde løs og sætte Folkehavet i Bevægelse. Vel næredes det Haab, at »den tavse Mand« i Tuilerierne skulde sige et forløsende Ord og besværges Stormen, saa Freden blev bevaret; men hans nylig holdte Trontale varslede mere om Krig end Fred, og man rustede sig alle Vegne. Det lille Danmark var kommet ind i et Uføre af politiske Forviklinger, der kunde drage skæbnesvangre Følger efter sig; Stormagterne havde forhandlet hele Sommeren om Polens endelige Skæbne, indtil Fyrst Gortschakow afviste enhver Tale om Oprejsning for det ulykkelige Land. Mon den mægtige franske Kejser og hans varmhjærtede Folk vilde finde sig i slig en Afvisning af den overmodige Russer? Rundt om var der fængende Tønder, kun Gnisten til at tænde manglede. — — —

Der var Selskab hos Agentens, og Samtalen drejede sig om Politik. Ida var lutter Smil og

søgte at fastholde Ivar i Kvindernes Selskab; men han svarede kort afvisende, og da hun paa den mest skalkagtige Maade drillede ham med Amalie, hvis Forelskelse havde været øjensynlig Balaftenen, gik Ivar hen til Mændene.

»Nu er Forfatningen for Kongeriget og Slesvig vedtaget i Rigsdagen, og Ejderpolitiken har sejret«, tog Agenten til Orde.

»Er der ikke Fare for en Krig med det tyske Forbund, der jo er imod Slesvigs Indlemelse?« spurgte Hr. Magnus.

»Nej, Bismark er jo netop stemt for et Ejder-Danmark og et Ejder-Holsten, og hans Politik falder saaledes sammen med vor Regerings«, svarede Agenten. »Og skulde det komme til Krig med uforudsete Forviklinger, - ville Frankrig og England aldrig tillade, at Danmark lider Skade.«

»Den sidste Bulletin om Kongens Sygdom lyder jo meget foruroligende«, sagde Ivar. »Skulde han dø, vil Oprørsaanden i Hertugdømmerne atter kaldes til Live, og Augustenborgerne søge at fiske i rørte Vande.«

»Aa, nej, der er ingen Fare fra den Kant; thi i 1852 lovede Hertug Christian August ved sit fyrstelige Ord og sin Ære, at hverken han

eller Familie nogen Sinde vil foretage noget, hvorved de danske Riger og Lande kunde blive forstyrrede«, sagde Agenten. »For øvrigt ville vi haabe, at Kongens Sygdom er af forbigaaende Natur.«

»Paa Vejen herhen hørte jeg hemmelighedsfulde Rygter om, at Kongen allerede var død, men at Regeringen skjulte Sandheden«, sagde Ivar.

»Jeg har ogsaa hørt disse Rygter, der snige sig omkring som usynlige Aander og gyde bange Anelser i Sindene, men jeg tør ikke tro dem; thi Kongens Død i dette Øjeblik vilde være en grænseløs Ulykke og kaste os ind i en Malstrøm af Forviklinger, som kunde drage de sørgeligste Følger efter sig«, tog Agenten til Orde. »Jeg gaar nu hen i Ministeriet for at høre, om man har modtaget paalidelige Efterretninger, og imens maa Selskabet slaa sig til Ro.«

»Det kan ikke fejle, at Danmark gaar sejrrig ud af en Kamp, der kæmpes for Sandhed og Ret«, sagde Greven efter Agentens Bortgang, »og jeg vil haabe, at Krigen vil brede sig som en Hedebrand i Storm, saa hele Evropa til sidst staar i Flamme.«

»Tal ikke saa letsindigt!« udrød Hr. Magnus.

»Ethvert Menneske maa frygte Krig med alle dens Rædsler; thi ved den slippes alle onde Aander løse.«

»Jeg taler velbetænkt og hilser en Krig med Glæde; selv om den bringer Død og Elendighed over nogle, skabes dog en ny og bedre Tingenes Tilstand for andre«, svarede Greven. »Naar Krigsluen flammer, sættes Folkehavet i Bevægelse; en og anden Tyrans Trone kan undergraves ved Bølgeslagene, da briste Lænkerne og Oprejsningens Dag kommer for de undertrykte.«

»Krig er rædselsfuld og det ondes stærkeste Udslag«, tog Magnus til Gjenmæle. »Vilddyret slippes løs i Mennesket og forgifter dets aandelige Liv. Unge Mænd, som ere Landets Blomst og Fremtidshaab, miste Liv eller Lemmer; Kvinder blive skjændede, Rov og Ran øves, mens Landets Velstand gaar til Grunde. Naar saa et Folk har mistet sit ædleste Blod og ligger mishandlet, sønderlidt for Sejrherrens Fod, maa det slutte Fred, som ofte er Dødens Fred. Ak, at Mennesker med Hjærte i Bryst kunne være med til sligt!

»Sig hellere, at den, som kan ofre Liv og Blod for sit Folk, ejer Højsind og Heltemod«, svarede Greven. »Had mellem Folkene kan kun

slukkes i Blod og ikke ved at prædike blødagtigt Føleri.«

»I Livets Grundlov staar skrevet, at vi skulle elske vor Næste; men den man elsker, slaar man ikke ihjel. Gjør dette levende i Folkene, da standser Krige af sig selv.«

»Naa saaledes!« sagde Greven og trak paa Skuldrene. »Ja, da maa Præsterne begynde; men de velsigne jo Krigernes Sværd og bede om Modstandernes Død og Undergang.«

»Tal ikke om Præsterne!« udbrød Magnus med Ild i Blik og Ord. »De gaa ofte Magthavernes og deres eget Ærende i Stedet for Guds; de skulle tale Fredens Ord, men udstrø ofte Had og Hævnfølelse mod anderledestænkende, og mange Digtere hjælpe dem. Ak, saavidt ere vi komne i Løgnen, at Fredens Sendebud velsigne det onde Værk, som al Krig er, og bede om Hævn for lidte Krænkelser; det er Gudsbespottelse.«

»De kjender jo Deres Bibel, Hr. Theolog, og véd da, at Gud befalede Josva at udrydde et helt Folk med Sværd.«

»Et saadant Bud kjender jeg ikke. Gud tillader, at et Folk gaar til Grunde, naar det er modent i sin Ondskab; men han er ingen Bøddel.«

»Og dog tillader han Tyrannerne at øve Bøddelgjerning mod et ædelt Folk som mit. Muravieff udgyder Polens Hjærteblod; Landets varmtfølende Kvinder vansmægte i Fængsler, og dets heltmodige Sønner sendes til Siberien for at pines til Døde. Skulde jeg kunne elske mine Fjender, der med koldt Overlæg sætte Morderstaalet gennem mit Folks Hjærte? Nej, det er et umenneskeligt Forlangende, som jeg ikke vil bøje mig for. Jeg hader de Niddinger, der mishandle mit Folk, og jeg længes efter Hævnens Dag.«

»Jeg forstaar Deres Harme, thi ogsaa jeg elsker lidende Brødre og Søstre i Polen«, sagde Hr. Magnus; »men jeg billiger ikke Deres Tørst efter Blod, og Hævnen hører Gud til.«

»Hvorfor hævner han da ikke Polen?«

»Fordi hans Tid ikke er kommen.«

»Saaledes taler man til Børn, men ikke til Mænd, der se, at Fædrelandet nærmer sig Afgrundens Rand og gjerne ville ofre Livet for det. Skal Polen vente ret længe, kan Evropa faa et ædelt Folks sidste Dødsrallen at høre. Vi haabede paa Stormagternes Bistand, men Tyrannerne fik Lov at behandle os, som om vi levede i Barbarismens ældste Tid, da Skjændselsgjerninger ustraffet kunde øves af den stærkeste. Vort op-

lyste 19de Hundredaar kan taale at se et Rædselsregimente, som Historien kun har faa Sidestykker til. Haabet om Hjælp fra andre er næsten slukt, Bønnen til Gud for Polens Frelse dør paa vore Læber; thi den blev altid ubønhørt. Vi vente, til Sværdet er skærpet, at vi kunne støde det i Fjendens Bryst. Kan det redde os fra Muravieffs Bøddelsværd? Nej, men vi ville falde med Ære, og al vor Sorg og Harme, al det ædle, uskyldige Blod, som er flydt, skal komme over Evropas Herskeres Hoveder og blive til Forbandelse en Gang, naar Folkene rejse sig mod dem.«

»Men hvordan kan der skabes Modstand, naar Folkets Kraft er brudt, og Muravieff lænkebinder hver fribaaren Mand og Kvinde?« spurgte Magnus.

»Lad Krigsluen først flamme højt i Evropa, da faar Muravieff andet at bestille end at spille Tyran i Polen. Hos mange af de polske Bønder ere ubrugte Kræfter, der skulle frigjøres fra de usle Popers og russiske Snoges Paavirkning. Med djævelsk Snedighed har man indbildt Bønderne, at Opstanden havde deres Undertrykkelse til Maal, medens Czaren vilde frigjøre dem. Saa satte de sig op mod deres bedste Venner blandt den indfødte Adel og bleve Russernes Haandlangere. Poperne prædikede mod Herremændene, ja op-

fordrede endog Bønderne til at slaa dem ihjel og opbrænde deres Huse. De sagde: Rusland er dit rette Fædreland, tjen Czaren og de russiske Interesser, da er al din Elende forbi; du faar egen Jord og bliver din egen Herre, hvad Oprørerne ville hindre. Saaledes løj man og gød Gift i Bøndernes Aarer, saa det polske Folk blev splidagtigt midt i Frigjørelsens Kamp.«

Han saa frem for sig med et drømmende, indadvendt Blik og sagde:

»I Polen er der mange mørkerøde Roser, de vokse, hvor Jorden drak Heltenes Blod; naar den polske Kvinde plukker dem, tænker hun paa en Fader, en Broder eller en Ven, der faldt i Kamp mod Moskoviten eller dømtes til at blive skudt som Oprører, fordi han vilde forsvare sit Fædreland. — — — Fra Fængslerne lyde vaandefulde Suk, som gjør Glæden husvild derhjemme, selv Sangfuglene flyve urolige omkring, de tør ikke bygge Reder. — — — Ædle, højbaarne Mænd og Kvinder sige et sidste Farvel til det elskede Fædreland og drage saa, klædte i Laser og Pjalter, over Sletten mod Øst for at ende i Siberien. Nu og da uddele Vogterne Kolbeslag til de trætte, forsultne Fanger, som have ondt ved at slæbe sig frem. De tage mod Mishandlingen uden Ord

eller Suk; men stum Fortvivelse er malet i de fleste Ansigter. — — — Ulvene vove sig frem fra Skovene for at røve Kvæget, thi de, som skulle værgе Hjemmet, ere borte. De polske Kvinder maa høre paa Moskoviternes sledske, forførende Ord uden at turde tage til Gjenmæle; men de græde i Løn. — — — Ak, mit stakkels Polen, mit dødsdømte Folk! — — —«

Hr. Magnus lod Greven tale ud, indtil han havde udøst sit Hjertes Kvide, da trykkede han den landflygtige Polaks Haand og sagde med Taarer i Øjnene:

»Haab paa Oprejsningens Dag; thi Gud vil ikke glemme Polen!«

Grevens Tale fængslede altid Ivar, de glødende Ord aandede paa Fædrelandskjærligheden, saa den kunde udvikle sig af Svøbet og faa personligt Liv. Han elskede historiske Minder og fordybede sig gjerne i gamle Kildeskrifter; men disse Stemninger vare endnu ikke fæstnede til en klar, tvingende Følelse, som var rede til at ofre Livet for Fædrelandets Sag. — — Der skulde imidlertid snart indtræffe Begivenheder, som krævede Handling og stillede ham overfor et Valg.

Man spiste til Aften; men Agent Bruun lod vente paa sig langt over Tiden, og endelig satte

man sig til Bords uden ham. Ida fik snart en livlig Samtale i Gang, og det trykkende, der ligesom laa i Luften, var for en Stund bortvejret.

Da traadte Agenten ind ad Døren; han saa alvorlig og bevæget ud, og alles Øjne fæstede sig paa ham i Tavshed.

»Der siges for bestemt, at Kongen er død; men endnu er der ikke udgaaet offentlig Meddelelse derom«, tog Agenten til Orde. »Den sørgelige Sandhed er dog sikkert udenfor al Tvivl, og vi gaa meget alvorlige Tider i Møde.«

»Gud bevare Danmark!« sagde Magnus og rejste sig, de andre fulgte hans Exempel og samlede sig om Agenten.

»Ja, Fædrelandet er ramt af det tungeste Slag, som kunde tildeles det. Nu var et udeleligt Danmark til Ejderen en fuldbragt Kjendsgjerning, naar Folket ikke havde mistet sin Bannerfører. Nu ville de ulmende Uvejrsskyer, som trække op fra Syd, nærme sig vort Land, og før vi ane det, kunne vi blive dragne ind i en skæbnesvanger Krig.«

«Frygt ikke Uvejret; thi de højsindede tapre Danske ere et enigt Folk og kunne bringe Sejren hjem ligesom sidst«, sagde Greven.

»Gud raader for Sejren og Danmarks Lykke«, svarede Agenten; »men danske Mænd maa nu

lægge alle Stridigheder til Side, se Faren under Øjne og være rede til at ofre Liv og Gods, om det kræves.«

»Havde jeg min Kraft og Sundhed, som Fjendens Kugle og Mishandlinger frarøvede mig, da vilde jeg kæmpe i de Danskes Rækker, til mit Fædreland kalder paa mig. Ak, endnu er jeg kuu et Vrag, der blot kriger med Ord«, sagde Greven.

Hans Øjne søgte Ivar, som sagde: »Deres Blik, Hr. Jonas, synes at gjøre mig et Spørgsmaal, som jeg strax kan besvare. Bliver der Krig, er jeg rede til at kæmpe for mit Fædreland.«

»Det ventede jeg af dem«, svarede Agenten. »Der bliver Brug for enhver Arm, som kan føre et Værge, og jeg haaber, at mange af Danmarks Ungdom ville ligne Dem.«

»Og hvad kunne vi Kvinder udrette?« spurgte Ida.

»I skulle styrke Mændenes Mod, saa de frejdige gaa Faren i Møde«, svarede Agenten.

»Have vi saa stor en Opgave da burde Mændene ikke som nu udelukke os af deres Kred, naar de tale om saa alvorlige Ting som en Krig.«

»Vi ville spare Kvinderne for Ængstelse og mørke Tanker, saalænge vi kunne.«

»Og skjule Sandheden, til den staar mørk og truende for vore Øjne; bedre var det da at forberede os i Tide paa de tunge Ofre, som vi maa-ske komme til at bringe.«

»Vel talt, min Datter! Men det forekommer mig, at vore Kvinder have saa meget med Pynt og Fornøjelser at gjøre, saa de ikke have Tid til at tale om alvorlige Ting. Det var anderledes i 1848, da din salig Moder stod for Styret herhjemme.«

»Det siger du saa tit, Fader; men Mændene ere ikke et Haar bedre end vi, og manges Dagværk er kun den bare Lediggang i Nydelser, hvis Art jeg ikke skal nærmere forklare.«

»Du kan have Ret; men nu kommer Alvoren af sig selv og giver gode danske Mænd nok at tænke paa. — Dog lad os for et Øjeblik lade alvorlige Tanker fare og sætte os til Bords paany; thi uden Mad og Drikke duer Helten ikke.«

»Da man senere brød op fra Agentens, gav Greven Ivar et djærvt Haandslag, idet han sagde: »Lad os være Venner i Liv og Død, min Stalbroder!«

Men Idas Øjne vare fugtige af Taarer, da hun tog Afsked med Ivar.

»Deres Beslutning om at gaa frivillig med i den skrækkelige Krig gjør mig nok glad, men dog mere bedrøvet.«

X.

Landesorg.

„Nu bære hundred' Klokker Bud,
at Danmarks Konge staar for Gud;
de tone fjærnt i Aftens Vind
som Sukke fra et sorgfuldt Sind.“

Da Ivar gik hjem, faldt hans Vej gennem Kjøbmagergade. Skjøndt Gaden vrimlede af Mennesker, var der en underlig trykkende Stillehed. Hist og her stode Grupper af Folk, der førte hviskende Samtaler, og ved Postgaarden klumpede sig en Skare nysgjærrige sammen, men paa en stilfærdig og dæmpet Maade, og man hørte intet højrestet Ord. En statelig Herre, en af Tidens ledende, veltalende Mænd, kom gaende

med sin Hustru under Armen. Mængden veg ærbødig til Side, og han banede sig Vej; Taarer randt ned ad hans Kinder, idet han stille og med brudt Stemme sagde: »Ja, det er sandt, at Kongen er død; i dette Øjeblik have vi bestemte Efterretninger.«

En Officer stod med sin unge Hustru under Armen, hun knugede sig til ham og hulkgræd; maaske hun anede, at nu var hendes Lykke forbi, og at hun snart skulde se sin Mand for sidste Gang.

Ivar gik videre. Der var en tyngende Stillehed i Luften, som før en Storm bryder løs; han saa Mænd og Kvinder tage Tørklæderne for at tørre bort de Taarer, der vilde bryde frem — det var Forudannelser om Sorg og Ulykke, som skulde komme over Folk og Land.

En betagende Stemning, fuld af højtidsfuld Alvor og manende Handlekraften frem, havde grebet Ivar, som han gik der mellem de let bevægelige Kjøbenhavnere, der fyldtes af Sorg og mørke Anelser ligesom han. Hans egen Sorg og Skuffelse trængtes ganske i Baggrunden. Noget større og mægtigere, end han hidtil havde tænkt, tog ham fangen, og han forstod nu, hvad Kjærlighed til Fædrelandet var. Han følte sig som et

Led af det store Hele, og naar det Hele led, kunde den enkelte ikke befinde sig vel; derfor vaandede han sig som i slemme Drømme, men kunde ikke selv bestemme Følelsernes Rækkevidde, thi det var hidtil ukjendte Sjælstilstande, som beherskede ham.

Kongen var død; denne mærkelige Skikkelse, skaaren ud af Folkets eget Kjød og Blod med dets Dyder og Lyder. I ham gjenkjendte Folket sig selv, han blev dets Bannerfører til Frihed og Fremskridt, til Daad og Ære. — Nu var han død, denne sjældne Kongeskikkelse, der udmærkede sig ved sit folkelige Sind og ædle Hjærte; trods alle Skrøbeligheder vidste han at ramme det, som tjente Folket bedst og bevarede sin Værdighed udadtil ogsaa da, naar mægtige Personer og Stemninger vare imod ham.

Som Barn havde Ivar sét den afdøde Konge gjæste den lille, stærkt fremblomstrende By ved Gudenaens Vande, hvor han kunde lade Mennesket komme til sin Ret, strejfe om i Egnen til Vogns og til Hest uden at fortrædiges hver Time paa Dagen af de stive Former, som han hadede saa meget. Da saa man ham sidde og mede med Piben i Munden og samtalende med den godslige, handlekraftige Fabrikherre, der søgte paa alle

Maader at glæde sin kongelige Ven og skaffe ham fornøjelig Tidkort. At en Konge vilde øve saa simpel en Idræt som at hive en Skalle eller Aborre ind i Baaden med en almindelig Snøre paa en Medestang, fandt Ivar den Gang saare mærkeligt og ukongeligt. Men naar saa Egnens Befolkning bragte Majestæten et Fakkeltog og drog ind til Fabrikherrens Bolig med jublende Sange, da skønnede Ivar, at det var en Konge, der talte, naar han traadte frem og tolkede sin Tak i faa og rammende Ord.

En Gang skulde Kongen og hans Hustru drage gennem Ivars Fødeby for at bese nogle Højder i Nærheden, og Byen rejste da en Æresport med følgende Indskrift: »Velkommen Kong Frederik og høje Gemalinde!« Da Kongen læste Velkomsthilsenen, saa han til sin Hustru med et lykkeligt Smil og sagde med høj og fast Røst: »Tak Børn! Tak fordi i hædrede Kongen; men tifold Tak, fordi I hædrede hans Hustru, thi hun fortjener eders Tillid!«

Da Kongeparret kjørte bort, betragtede en Kjøbenhavnnerinde, som var i Besøg hos Ivars Forældre, nøje Indskriften; men hun spyttede mod den og sagde: »Fy! Det er en Fornærmelse mod Majestæten, at I kalde denne Kvinde, Jomfru Ras-

mussen hedder hun, for Kongens Gemalinde.« — Siden den Dag kunde Ivar ikke lide Kjøbenhavnerinden og var ofte næsvis imod hende.

Og han mindedes den sidste Gang, han saa Kongen; det var Grundlovsdagen 1863. Borgerne bragte ham deres Hylding paa Kristiansborg Slot, og han kom ud paa Svalen for at takke. En Sang blev afsungen; men da den blev Kongen for lang, slog han op med Haanden, og med fast Røst takkede han Folket for dets gode Ønsker. Den kongelige Værdighed, som prægede hans Person i denne Stund, kunde Ivar aldrig glemme; han følte, at Kaaben, Kronen og Spiret ikke kunne skabe en Konge.

Mørke Anelser trængte sig ind paa Ivar. Hvorfra kom de? De laa som usynlige Mikrober i Luften og smittede de fleste Sind, uden at der kunde gjøres Rede for hvorledes. — Det Løfte, han havde givet hos Agentens, frigjorde ham fra personlige, knugende Tanker, hans egne Anliggender og Skuffelser svandt ind til ingen Ting, naar han tænkte paa den Fare, der trueede det hele Folk. Glad og frejdig kunde han give sig hen for Fædrelandet, hvis det kaldte paa sine Sønner, og han saa Guds Finger deri, at han netop nu, da

Uvejrsskyerne trak op over Landet, var frigjort fra Elskovstanker og Kvinderænker.

Næste Dag løde Dødsklodderne ud over Landet, de varslede om strænge Tider og lagde Alvor i Sindene. Op paa Dagen, den 16de November, samlede Kjøbenhavns Borgere forved Kristiansborg Slot for at hylde den nye Konge. Samtalerne i den store Mængde førtes dæmpede i Begyndelsen, thi alle følte Øjeblikkets Alvor; men da Ventetiden blev lang, gav det livlige Naturpræg, som de ægte Kjøbenhavnere eje, sig Udtryk paa forskjellig Vis.

»Nu skulle vi faa at se, at det snart kuler op til en Storm, og saa bliver der noget at bestille for de tjærede Drengene, for Tyskerne kunne ikke glemme, at deres meerumschlungne Hertugdømme gik i Vadsken«, sagde en gammel Sømand.

»Aa, han holder sig vel i Skindet, for ikke at faa det revet ligesom sidst, og Stormagterne ville vel ogsaa have et Ord med i Laget«, mente en Borgermand.

»De gjør fejlt Bestik, min gode Mand!« svarede Søulken. »John Bull bryder sig kun om sine Kræmmereskuder, hvorved han kan tjene Penge, og vort Venskab med Rødbukserne have vi aldrig haft Profit af; men vi klare vel ogsaa Skuden selv.«

»Stille!« befalede en fint udseende Mand.
 »Tal sagte om Ting, I ikke forstaa, nu kommer Kongen snart.«

»Hvad mon vor nye Konge vil sige til os i Dag?« blev der spurgt længere fremme i Gruppen.
 »Han skal nok ikke være glad ved at bære Kronen.«

»Aa, en Krone er ikke at kimse ad, naar man har saa stor en Familie som Prins Kristian«, sagde en anden.

»Kronen kan være tung nok at bære, saa længe de hallske Kandestøberier sætte Splid i Folket og tirre Tyskerne.«

»Vår deres Mund, min gode Mand«, irettesatte en yngre Politiker, som stod i Nærheden.
 »I mange Herrens Aar har Danmark ikke haft saa udmærket en Statsmand som vor nuværende Førsteminister. Ved ham har Ejderpolitiken vundet en glimrende Sejr.«

»Flaa ikke Bjørnen, før den er skudt«, faldt en jævn Borger ind. «Det kan blive onde Tider nok her i Danmark, nu vor folkekjære Konge er død; thi han gjaldt mere end alle Ministre og Blade tilsammeu, og det kan være, at Hall har brokket mere sammen, end vi alle kunne søbe af.«

»Det var sgu vel talt, Hr. Ejlersen!« sagde en velnæret Høker. »Men hør«, hviskede han, »man siger Vorherredød, at Kong Frederik er forgiven; har De hørt noget om det?«

»Ja vel har jeg hørt Rygtet; men man kan ikke vide nogen reel Besked om det endnu.«

»Det er, Fanden miste mig, sandt, for jeg hørte det henne paa Beværtingen i Morges tidlig«, vedblev Høkeren. »Saadanne Giftblandere burde radbrækkes som i gamle Dage.«

»Hvad synes De om at rulle dem til Døde i en Pigtønde«, lo Ejlersen, »men tal ellers sagte om de Dele; for ellers kan det komme Dem dyrt at staa.«

»Nu aabnes Altandørene!« lød det gennem Mængden.

Alt blev stille, og alles Øjne rettedes mod Slottet. Førsteminister Hall traadte frem og efter gammel Skik sagde han tre Gange:

»Kong Frederik den VII er død! Kong Kristian den IX leve!«

Nu traadte Kongen frem, og Forsamlingen udbrød i Hyldingsraab. Saa blev alt stille, man troede, at den nye Hersker vilde tale til Folket, thi man længtes efter at høre et Kongeord, der ligesom kunde løfte op over Sorgen og Bekym-

ringen. Men Kongen var rimeligvis for bevæget til at kunne tale; saa hilste han tre Gange paa sit Folk, og Altandøren lukkede sig efter ham.

Stille skiltes Forsamlingen ad, bekymrede Miner saas paa de fleste Ansigter, mørke Anelser fyldte Sindene. Landesorgen var dyb og inderlig, haardere Slag kunde ikke i dette Øjeblik have ramt Danmark, og Fremtiden saa skæbnesvanger og truende ud.

En af vore Digtere sang saa sandt om den afdøde Drot:

„Da han steg op i sin Kongestol
var Danmark i Nød og Vaande;
og atter dølges af Skyer dets Sol,
nu Spiret ham faldt af Haande.“

I en venlig Sø, omgivet af Bøgeskove, ligger Lyksborg Slot, tæt ved Flensborg Fjord. Her laa i Middelalderen Rye Kloster, der tilhørte Cistercienserordenen; Hertug Hans lod Klosterbygningen nedrive 1757 og byggede det nuværende Slot omtrent paa samme Sted.

Hvor de gamle Munke færdedes og nu hvile fra deres gode eller onde Gjerninger, holdt Kong Frederik den VII. af at slaa sig til Ro, naar han gjæstede sine tro Sønderjyder, og da kom der

Liv i den lille By, som efterhaanden er vokset op i Slottets Nærhed. Naturen er dejlig paa dette Sted, hvor Freden ret synes at kunne trives; Slottet spejler sig i Søens Vande, Vinden vifter i de gamle Træer, der kunne fortælle om henfarne Slægters Lykke og Lidelse, og Sangfuglen bygger gjærne Rede i de tætte Skoee.

I Efteraaret 1863 foretog Kong Frederik en Rejse for at bese Dannevirkestillingen, som man ymtede om var uholdbar. Han vendte forkjølet tilbage til Lyksborg, fik Rosen i Ansigtet og laa snart paa Sygelejet. Feberen meldte sig, Sygdommen gik fremad med rivende Fart og gjorde hans Tanker uklare. I Fantasien red han paa sin hvide Hest ved de gamle Volde og førte sine Soldater fremad mod Fjenden. — — — —

Det er stille paa Lyksborg, man tør næppe drage Aande; thi Kongen ligger for Døden, ingen Frelse er mulig. Snart udspænder Sorgens Engel sine Vinger for at flyve over Land med Budskabet om den elskede Drots Død. Den tøver saa længe som muligt; men da Kongen har udaandet sit sidste Suk, og Døden er indtraadt, drager den bort at berede Sorg i Slot og Hytte.

Den venlige Sø kruses af Efteraarsblæsten, Bøgenes sidste Blade falde af, det sukker i de

gamle Linde, og Sukket gaar ud over Flensborg Fjord, ud over Sønderjylland; thi Dankongen er død, og Ørnen spejder efter Bytte. — Og Kongens Mænd, der fulgte ham paa hans sidste Færd til Dannevirke, bøje deres Hoveder og græde over Tabet af en mild og god Herre. — —

De mindeværdige Ting, som knvttede sig til Kong Frøderiks Person under hans Ophold og Død paa Lyksborg Slot, bevaredes med Omhu af en danskfølende, højbaaren Kvinde, saalænge hun var i Live; men Mindet om ham selv er ristet saa fast i Sønderjyllands Hjærte, at end ikke Ørne-kloen formaar at rive det ud. — — —

Ud af Flensborg Fjord glider Kongesnækken »Slesvig« med Dannebrog paa halv Stang. Kong Frederiks Lig er om Bord, paa Sønderjyllands dyrekjøbte Jord udaandede han sit sidste Suk, mens hans Tanker gjaldt Danmarks Værn mod Syd. Trofaste, sønderjydske Mænd og Kvinder have set ham for sidste Gang og stirre med Sorg efter det bortilende Skib. Bølgen glatter ud dets Spor; men intet kan slette Frederik Folkekjærs Kongegjærning, hans Navn glemmes ikke, men velsignes,

saalænge der er et dansk Folk med fribaarne Tanker.

Bonden staar paa Stranden med sin Søn, han peger paa Skibet og siger: »Der sejle de med vor Ven, Kongen; saa længe han var i Live, havde vi Fred for Tysken; men nu se Gud til os i Naade!« — — Og Fiskeren sidder i sin Baad, nær Kongesnækkens Vej; han blotter sit Hoved og visker en Taare bort. »Farvel, Kong Frederik og Tak!« hvisker han. »Du var en mild Herre og den ringe Mands Ven!« — —

Men histude stævner en Snække hid, Minde-skud rulle ud over Søen som Hilsen til Kongeskibet. Toner fra sidste Krig lyde fra »Esbern Snare«s Dæk, det er som om de bortdragne Krigere ville sige den faldne Høvding, at hans: »Det skal ej ske!« endnu staar ved Magt, og at de ville værne Slesvigs Jord med Liv og Blod.

Og Ligfærden gaar videre ad samme Vej, som Dronning Margretes for halvfemte Hundredaar siden. Da blev der Mørke over Lande, thi Krigsluen tændtes og flammede vildt i mange Aar. Skal Historien gjentage sig paany? — — —

Klokkerne lyde fra Kjøbenhavns Kirketaarne Kongens Lig er bragt hid over Havet; det skal føres til hans kjære Kristiansborg, før den sidste

Færd til Roskilde skal foregaa. — Tusender af Fakler brænde langs Havnen og i Baade, fyldte med Tilskuere. Overalt er der Vrimmel af sammenstimlede Mennesker, der rette Øjnene mod en sort, hemmelighedsfuld Masse, som lydløst skyder sig gjennem Vandet. Det er den sortbetrukne Barkasse, som glider frem med Kongens Lig. Om Baaren staa Gardister, stive som Støtter, lig blege Dødninge. Vemodige, gribende Sørgetoner lyde ud over Vandet og blande sig med Kirkeklokkernes. Ligfærden drager forbi under aandeløs Stilhed, alle blotte Hovederne, og i de flestes Øjne er der Taarer. — Var det et svinde Syn i Natten, et Varsel om Danmarks Fornedrelse? — — — Et indestængt Suk trænger sig frem, da Synet er draget forbi; men Ord kunne ikke udtrykke de Følelser, der gaa igjennem Folket i denne Stund, da alt ligesom hvisker med hemmelighedsfulde Røster: Kongen er død, og nu stander Landet i Vaade! — — —

I en Uge stod Kongens Baare i et Sørgeværelse paa Slottet, og til visse bestemte Timer paa Dagen havde Folket Adgang til at se den. Det var med en særegen Følelse, man betraadte det sorttilhyllede Værelse, der oplystes af en Mængde Lys i mægtige Kandelabrer. Gardister,

tjenstgjørende Herrer og den afdøde Konges nære Venner holdt Vagt og stode saa stive som Stenstøtter uden med en Mine eller Bevægelse at forraade, at de vare levende Mennesker. Tykke Tæpper dæmpede Fodtrinene, stille og lydløst gled Folkeskaren, Par ou Par, forbi den elskede Drots Sarkofag, paa hvis Laag laa en Guldkrans, der var skjænket af danske Kvinder. Deres Taarer ved Kongens Død vare ægte som Guld, og Kran-sens Blade skulde minde om, at Frederik den VII.s Valgsprog var levende Virkelighed; thi han ejede Folkets Kjærlighed. — — —

Ud fra Kristiansborg Slot føres Kongens Baare paa en Vogn, der er forspændt med otte Heste, de skaanske Husarer ride forved Vognen, og bagefter føres den afdødes hvide Hest, der har baaret ham saa ofte, men som Livknægtene nu have ondt ved at styre. — Saa følger den regerende Konges Vogn og en Hærskare af Re-præsentanter for alle Samfundsklasser i det danske Folk. Gader, Vinduer og Døre vrimle af Tilskuere, der blotte Hovederne og betragte Ligfærden med Sorg og Vemod. »Farvel for sidste Gang, vor folke-kjære Drot!« lyder det i mangt et Hjærte. — — — Saa gaar Toget ad Roskilde brede Kongevej til den gamle Domkirke, der freder Kongernes Ben.

»Bønderne ham bar som Valdemar, som Frode
om Land med Taare klar.« — — —

Under Domkirkens høje Hvælvinger holde de
store, henfarne Aander Stævne i den hellige Mid-
natstime, thi en Høvding blandt sit Folk er stedt
til Hvile. De kjendes ved Kong Frederik, han
har røgtet sin Kongegjerning vel; de danske Kvin-
der tegnede deres Kjærlighed i Guldskrift, Saga
tegner hans Navn ind i Historien med uudslette-
lige Runer.

XI.

Under Krigen.

„Se Danmarks Sønner gik til Dans,
det blev et blodigt Spil!
Den sidste Kvist af Hæderskrans
skal høre Danmark til,
som stod forladt i Heltefærd
med aabent Bryst for Løgnens Sværd“
H. J. Greensten.

Der var stor Bevægelse i Kjøbenhavn i de følgende Dage efter Frederik den Syvendes Død. Den nye Hersker syntes at værr utilbøjelig til at underskrive den af Repræsentationen vedtagne Fællesforfatning, og det nationalliberale Partis Ledere med deres Organer, »Dagbladet« og »Fædrelandet«, opildnede Folkestemningen. Mod dem, der havde helstatlige Ønsker og ikke delte det

herskende Partis Meninger om det, som mentes at baade Landet bedst, udslyngedes haarde Beskyldninger, og Bevægelsen blev saa mægtig, at der faldt skarpe Ytringer om Kongens Fædrelands-sind. Kun ved at underskrive Forfatningen kunde han erhverve sig Folkets Tillid og Hengivenhed, mente man.

Den 18de November blev Forfatningen til Lov og det herskende Parti tiljublede Kongen Bifald; men skæbnesvangre Følger af den førte Politik og Frederik den Syvendes Død viste sig snart. Augustenborgerne med en stærk slesvigholstensk Folkestemning i Ryggen meldte sig som Arvtagere af Hertugdømmerne; det tyske Forbund besluttede at besætte Holsten, og Udsigterne til Krig øgedes Dag for Dag. Venligsindede Magters Mægling syntes at skulle blive ligesaa virkningsløse som Stormagternes Forhandlinger om Polens Skæbne, selv Sverrigs og Norges Holdning overfor det paatænkte Forsvarsforbund blev ligegyldig, og Danmark stod ene mod det store Tyskland, der lignede en kogende Gryde, som vilde flyde over, og som skaffedes Afløb ind over et lille, afmægtigt Folk.

Julen var kommen; men Feststemningen var borte. Alles Tanker gik til Hæren, der drog op

gjennem Holsten for at tage Stilling ved Ejderen og Dannevirke. Endnu haabede man dog paa, at et eller andet Under kunde ske, saa Krigen blev undgaaet; men Udsigterne bleve mere og mere mørke.

I Agent Bruuns store Sale, hvor alt vidnede om Rigdom og Velvære, samledes som sædvanligt mange af Tidens ledende Mænd og andre, der følte sig hjemme i det gjæstfrie Hus. Samtalerne drejede sig nu altid om de Muligheder, som laa i Fremtidens Skjød med Hensyn til Landets Livsspørgsmaal.

Lad Tysken først komme til Dannevirke, da skulle vore Soldater nok lære ham, at hans Gang gjennem Hertugdømmerne ikke bliver saa let og behagelig en Promenade, som han drømmer om«, sagde en Redaktør.

»Ja, Thyras gamle Volde og de nye Skanser kunne nok udholde en Tørn, hvis Frosten ikke tillægger Sli og Trene«, sagde en gammel Officer. »Den eneste Maade, som kan gjøre Tysken modtagelig for Fornuftgrunde, er at give ham Prygl.«

»Det skal nok altsammen gaa i Orden, naar vi bevare Troen paa vor retfærdige Sag«, sagde Redaktøren; »men i vor egen Lejr have vi for-

knytte Sjæle, der opgive Ævret i Utide. Saaledes foreslaa »Fædrelandet« og den graahaarede Gubbe i Vartov, at vi allerede nu skulle smide Holsten i Tyskens Gab.«

»Det var maaske klog Politik at opgive Holsten, der har voldt os endeløse Bryderier«, sagde Agenten. »Kunde vi dertil faa Slesvig knyttet til Moderlandet med saa inderlige Fællesbaand, at Danmark til Ejderen var en fuldstændig Enhed, da stod vor Politik med Palmer i Hænderne.«

«Saamænd, det kan gjerne være, at vi maa lade Holsten og Lauenborg ryge i Lyset, hvis det gaar galt; men at vi allerede nu stille Forslag derom i et indflydelsesrigt Blad er dog for galt«, svarede Redaktøren. »Lad Fjenden kun rende Panden mod Dannevirke og lugte dansk Krudt, saa bliver han lettere at faa i Tale end nu.«

»Ja, hvis Broderrigerne havde sendt »22000 og Ham selv« til Hjælp, da kunde vi maaske have holdt Stand, indtil Diplomaterne vare færdige med deres Overvejelser. Nu kunne vi ikke nægte, at det ser mørkt og truende ud, da vi staa ene, og derfor maa vi ikke lukke Øjnene for Faren«, sagde Agenten.

»Forræderske Tunger hvisle om, at Danmark har Uret, og at Kampen kun gjælder en Lap

Papir«, faldt Grosserer Bang ind. »Sligt ødelægger Enigheden, tager Kamplysten bort fra vore Krigere og giver Tyskerne Ret i deres Rumlerier.«

»Ja, det er desværre sandt, at Partistridighederne i vort Folk ikke ere forstummede, fordi Fjendens Raab lyder ind over Land«, tog Pastor Thrane til Orde. »Derfor bæres det mig for, at vi faa onde Tider i Danmark, og at Herrens Haand er over os. Vi vente Hjælp fra de saakaldte Stormagter og glemme den eneste Stormagt, der hersker i Himlen og paa Jorden; men det vil gaa os ilde, indtil vi vende os til Gud og vente alt fra ham.«

»Det tykkes mig at være en lidet fædrelandsindet Gjerning at varsle Ulykker og onde Tider; det avler Modløshed og kvindagtige Tanker nu, da vi have Brug for Frejdighed og Haab«, sagde Agenten.

»Man skal ikke daare med falske Haab, som Djævelen har for Skik«, svarede Thrane. »Jeg ønsker, at mit Folk maa sejre; men som Guds Ords Tjener skal jeg indskærpe, at Bønnens Vaaben ere mægtigere end Bajonetten og Riflen.«

»Jeg foragter ikke Bønnen, men betragter den mere som et personligt Styrkemiddel i aande-

lige Kampe end som et virksomt Vaaben mod en legemlig Fjende«, sagde Agenten.

»Husk den store Gustav Adolf, der lod sin sejr-vante Hær knæle før Slaget og ved Guds Hjælp vandt en glimrende Sejr.«

»Saa brug Deres Vaaben, Præst! Drag over til Hæren, styrk vore Soldater i Kampen og trøst dem i Lidelsen, da viser De, at De har Tro paa Bønnens Magt.«

»Det har jeg netop i Sinde, og jeg rejser, saasnart det første Skud er faldet.«

»Nu har De min Højagtelse, og jeg beder Dem tilgive, om jeg har saaret Dem med mine Ord«, sagde Agenten og rakte ham Haanden.

»Der gaar Rygter om, at Ministeriet Hall skal aftræde, kjender De noget til det, Hr. Redaktør?« spurgte Bang.

»Ja, det er desværre kun altfor sandt, og det gjør Stillingen endnu alvorligere. Vore nu-værende Førere have det oplyste Folks Tillid, og hvor skal der findes brugbare Personer til at afløse dem. Den reaktionære Kreds, der anse Novemberforfatningen som en Ulykke for Landet, vil blive modtaget af Folket med berettiget Mistillid. Det menigmandige Parti ejer ingen nævneværdig Personlighed, som der kan være Tale om,

og desuden har Partiet i den seneste Tid vist en saadan Mangel paa Frihedssind, et det er villigt til at gjøre Fjenden Indrømmelser af enhver Art. Det er Brandpolitikken og Egennytten, som har sejret over Fædrelandskjærligheden. Under disse Forhold er det sørgeligt, om Ruslands og Englands Afsendinge skulle øve saa stort et Pres paa Hs. Majestæt, at han afskediger de Førere, der under de truende Storme bedst kunne føre vort Folkeskib i sikker Havn.«

»Man forlanger jo Novemberforfatningens Ophævelse fra fjendtlig Side, og kunde Krigen derved undgaas, maatte dette Offer sikkert bringes snarest muligt«, sagde Grosserer Bang.

»Tro ikke, at Krigen undgaas ved Opgivelse af vor soleklare Ret. Man vil have Krig for at kappe Hovedet af Revolutionens Hydra i Tyskland, det er Sagen. Opgive vi den Forfatning, som vi gjennem lange Kampe have faaet ophøjet til Lov, er det forbi med vor Selvbestemmelsesret. Tyskerne med deres bekjendte Hovmod ville blande sig i alle Forhold, ogsaa vore indre, og Kong Kristian den Niende bliver kun en Vasal af Tysklands Hersker, en Nikkedukke for det tyske Forbund. Nu gjælder det en Kamp for Livet, og det maa briste eller bære.«

»Altsaa har det national-liberale Parti sat alt ind paa ét Kort«, sagde Pastor Thrane.

»Nej, men det har søgt at gjøre en Ende paa Tyskernes Drillerier og Overgreb, der ikke vare til at udholde længer«, svarede Redaktøren.

»Vi møde Vold og Uretfærdighed med uplettet Skjold«, sagde Agenten. »Lad os da haabe paa Sejr, og at den gamle Seers Ord maa blive Sandhed: »Danmark skal staa, mens Bølgerne rulle.«

»Skjønt den gamle, saakaldte Seer, er en ung Sværmer, tiltræde vi sikkert alle Deres Ønske«, indskjød Redaktøren.

Saaledes fortsattes Samtalen gjennem mange Timer i denne Gruppe. Længere fremme i Salen sad Ivar, Jonas og Ida, til dem havde en Student sluttet sig. Ivar mødte som Officersaspirant og skulde drage til Hæren om nogle Dage.

»Er De nu glad ved at drage til Hæren?« spurgte Ida.

»I hvert Fald vil jeg hellere være ved Hæren end blive her i Kjøbenhavn«, svarede Ivar.

»Det er et meget betinget Svar.«

»Ja, men Begejstringen for Krigen er ogsaa meget betinget hos de fleste og Kamplysten ringe. Man udtaler højlydt, at vore Politikeres Fejlgreb

ere Skyld i Krigen, og at Kampen kun drejer sig om en Lap Papir, hvis Lovlighed skal hævdes for at redde det national-liberale Partis Ære. Sligt indgyder ikke Soldaten Mod. Hertil kommer, at med Undtagelse af hovmodige Skraalhalse, der mene, at én Dansker kan slaa ti Tyskere, ere alle besindige Folk enige om, at vi ere afmægtige overfor Fjenden, selv om vi kunne holde es en Stund ved Danevirke.«

»Bladene tale dog et mandigt, tillidsfuldt Sprog og stole paa Folkets Offervillighed«, sagde Jonas.

»Om den sidste tvivler jeg ikke og endnu mindre om den danske Soldats Mod og Udholdenhed; men jeg er bange for, at vi mangle en handlekraftig, overlegen Personlighed til at føre an og tænde Begejstringens Ild, naar det gjælder.«

»Fædrelandskjærligheden er jo levende i den danske Nation, og ud af denne Følelse fødes Høvdingen, naar der er Brug for ham. Saaledes skete det altid i Polen, men Uenigheden svækkede vor Styrke og bidrog til vore Nederlag.«

»Det samme er desværre Tilfældet hos os. For den menige Mand er Stillingen uklar, han forstaar ikke, at han skal ofre Liv og Blod for et Væv af politiske Rænker, og hans Ledere tale

et andet Sprog end Hovedstadens ordførende Blade, der ikke ere et paalideligt Udtryk for hele Folkets Stemning. Jeg har forvissat mig om Sandheden heraf gjennem Breve fra Jylland og ved Samtale med de indkaldte Soldater. Det vækker Bekymring og bange Anelser om Fremtiden, at hele Folket ikke er grebet af den samme Aand som i 1848.«

»Hver Dag er nu fuld af Spænding og Uro, og det bliver skrækkeligt, naar Krigen udbryder«, sagde Ida. »Dag og Nat vil Tanken gaa til Hæren, hvor maaske én eller anden kjær Ven har mistet Liv eller Lemmer. I Nat led jeg stor Kval, thi i en Drøm saa jeg Dem liggende udstrakt paa Jorden, bleg som en Dødning, og en Blodstrøm vældede ud af et dybt Saar i Deres Bryst, uden at jeg kunde hjælpe Dem.«

»Tro ikke paa Drømme! De fremkomme kun, naar Hjærnen Nat og Dag arbejder med en bestemt Tanke, og da kan dens Virksomhed ikke hvile, selv om Søvnens indfinder sig«, sagde Jonas.

»Gid, vi havde Dem uskadt her hjemme igjen; thi De vil savnes som en kjær Slægting af vort Hus.«

»Mit Liv staar i Guds Haand; men skulde det ske, at vi ikke ses mere, da Hjærtens Tak for al Deres Venlighed.«

»Maaske vi ses, før De aner det; thi da jeg i Drømme saa Dem ligge blodig og hjælpeløs, modnedes den Tanke hos mig, at ogsaa jeg kunde gjøre Gavn ved Hæren som Plejerske for syge og saarede, og maaske andre Kvinder kunne blive grebne af den samme Tanke.«

»Nu taler De som en dansk Kvinde bør tale; men der kræves Mod og Udholdenhed til at udføre Deres smukke Tanke«, sagde Jonas.

»Jeg har Viljen, og det øvrige faar jeg vel i Tilgift; om nogle Dage begynder jeg min Uddannelse som Sygeplejerske.«

Ivar saa forundret paa Ida; hun blev en anden i hans Øjne end før, voksede sig til en smuk, indtagende Skjoldmø; thi hun valgte en Gjerning, der ikke krævede mindre Mod og Sjælsstyrke end Krigernes.

»Danevirke er rømmet uden Sværds slag!« lød det som et Smertens, Forbitrelsens Skrig gennem Kjøbenhavn. »Æren er tabt, Hæren vanæret!« hed det hos de fleste. Harmen fødte stærke, uoverlagte Ord, haarde Beskyldninger mod Landets Regering og Hærens Førere.

Inde i en Ølstue, der var propfuld af Gjæster, talte man i Munden paa hverandre, enhver skulde have Afløb for sin glødende Harm. Da sagde en gammel Militær, som ved Frederits i 1849 havde erhvervet sig Sølvkorset og et Træben:

»Vor Krigerære er skammelig myrdet; men Støj og Larm gjør ikke Sagen bedre. Alle vaabenføre Mænd bør nu drage til Hæren for at styrke det sunkne Mod, thi endnu er alting ikke tabt, naar vi holde sammen som i 48.«

»Der er Forræderi med i Spillet, Overgeneralen og hans Hjælpere staa i Tyskernes Sold. De bør straks stilles for en Krigsret og idømmes den haardeste Straf«, sagde en Student.

»Havde vi dem her i Kjøbenhavn, saa skulde de, den onde baldyre mig, hænges paa Lygtepælene eller hakkes til Plukfisk, sagde en Smed og knyttede Haanden i Vrede.

»Vor Overgeneral var en flink Soldat i forrige Krig, og vi maa vente paa nærmere Efterretninger, før vi dømme ham; men en Skamplet er der sat paa Nationens Ære, thi hellere maa man komme hjem i Laser end uden Sejr«, sagde den gamle Militær.

»Der stikker maaske noget politisk bagved; thi Førsteministeren har jo været ved Hæren i de

sidste Dage«, sagde Studenten; »men er han Skyld i den skamløse Flugt fra Thyras gamle Vold, da vil Folkets Forbandelse og Historiens Dom ramme ham. Slesvig ligger nu aabent for Fjenden, der triumferer over, at vort herlige Danevirke er i hans Vold; vore trofaste, slesvigske Brødre staa værgeløse overfor Tyskens Hovmod; Hærens Mod maa være fuldstændig brudt, og Folket ligger lamslaaet som efter det skrækkeligste Nederlag. Forbandet være Forræderne, i hvem de end ere!«

»I talte om Førsteministeren«, indskjød Værten, »man siger, at han kommer til Kjøbenhavn med næste Tog.«

»Saa maa vi ud til Banegaarden alle Mand«, sagde Smeden, »og kunne vi faa fat i den sorte Satan, da skal han, Fanden stejle mig, knibes med gloende Tænger, til han bekjender Sandheden. Kom saa Folkens!«

»Ja, vi skulle modtage ham!« raabte Skaren og stormede ud gennem Gaderne.

Overalt saa man knyttede Næver og vrede Blik, mens Harmens Ord saa stærke, at de ikke kunne gjengives, fløj fra Læberne.

Hos andre viste Forbitrelsen sig paa en mere stilfærdig Maade; men de sammenbidte Tænder, de faste Trin paa Brostenene og Lynene, som nu

og da kom frem i det rugende Øje, viste det indre Raseri, der var rede til at øve enhver Handling, hvis en af de tænkte Forrædere havde været nærværende.

Enkelte Blade førte saa voldsomt et Sprog, som om Danmarks sidste Time var kommen; det lagde Ved til Ilden, og den besindigere Del af Befolkningen havde al sin Indflydelse nødvendig for at afdæmpe Bevægelsen, men kunde dog ikke hindre, at der forefaldt beklagelige Optrin, som lignede Oprør mod det lovlige Regimente. Førsteministeren kom dog helskindet hjem trods Smedens Trusler; men det var et Under, at han slap fri for Overlast. — — —

I Folketingssalen sad Tingmændene forventningsfulde, Tilhørerpladsen var myldrende fuld af Mennesker; thi Førsteministeren vilde give Meddelelse om Danevirkes Rømning. Den høje, kraftige Skikkelse traadte ind, alt blev stille og højtidelig som i en Kirke, Aandedragene holdtes tilbage, og der var lydløs Stilhed, da han naaede frem til midt i Salen og begyndte at tale med sin dybe, alvorlige Røst, næppe Herre over sin egen bevægede Stemning. Han meddelte dog ikke stort andet, end hvad man allerede vidste; men han fralagde sig ethvert Ansvar for det skæbnesvangre Tilbagegø,

da han var uvidende om den fattede Beslutning, indtil det var for sent at forandre den. Han bad Folkets kaarne Mænd om at holde Modet oppe i de tunge Prøvelsens Dage, som vilde komme, og bevare Haabet om en taalelig Udgang af Striden.

Mørke Anelser om, at Flugten fra Danevirke var Slesvigs Dødsdom, opkom hos de fleste, men turde ikke udtales højlydt.

Krigens Gang skal ikke her skildres; men nogle faa af Ivars Dagbogsoptegnelser turde være paa sin Plads. — — —

»Nu ligge vi ved Thyras gamle Vold, hvor Minderne fra det sidste Tusendaar holde Stævne, og hvor Jorden er gjødet af danske Mænds Blod. Det er umuligt, at det minderige, skønne Slesvig kan rives bort fra Moderlandet ved Vold og Svig. — — — Det er klingrende Frost og vi lide meget af Kulde; ofte maa vi hvile ud paa den frosne Jord, og Sneen drysser ned over os; men alle bære det med Taalmodighed og godt Haab.«

»Nu gaar det løs, det første Skud er faldet, det første Blod er flydt, og jeg har modtaget Ild-daaben. Spændingen før Angrebet var uudholdelig, indtil Skydningen begyndte; jeg hørte de hvislende, dødbringende Kugler, saa en Kammerat vakle og falde, mens det varme Blod gjød sig ud over Sneen og farvede den rød. Jeg gav mig Gud i Vold, sendte min Moder en kjærlig Tanke, og saa husker jeg ikke mere, før Angrebet var afslaaet, og Fjenden trak sig tilbage. — — — I Nat, da jeg stod paa Post, havde jeg et mærkeligt Syn. Jeg saa en Skare Ryttere med opløftede Sværd drage forbi, og forrest red en kongelig Skikkelse paa en hvid Hest. Synet forsvandt efter Kongshøj. Var det Udmattelse, som kaldte Synet frem for mine overanstrengte Sanser? Eller er det sandt, hvad Soldaterne fortælle og tro, at den afdøde Konges Aand svæver over Lejren i Følge med henfarne Stormænd, hvis Livsvirke var at sikre Danmarks Grænse mod Syd. Blændværk! sige de fleste; men hvem kjender Vej ind i det hemmelighedsfulde«.

Saa naaede vi da Dybbøl og kunne hvile ud efter overmenneskelige Anstrængelser; men Stemningen i Hæren er mørk. Som Flygtninge listede

vi os bort fra Danevirke om Natten uden Sværds slag. Slesvig og Jylland oversvømmes nu af Voldsmændene, og vi kunne intet gjøre for at standse dem. — — Kampen ved Sankelmark var ikke uden Hæder, men kostede Blod. En saadan Nærkamp er frygtelig, det dyriske behersker Mennesket, og Selvopholdelsesdriften spænder hver Muskel til Kraftanstrængelse. Kun én Tanke rummes i Sjælen: at gjøre ondt, komme Modstanderen til Livs, jage Bajonetten gennem hans Bryst eller knuse hans Hjærneskal. Haanden knuger sig fast om Vaabenet, Øjnene træde ud af Hovedet, og Næseborene udvide sig, som om de vejrede efter Blod. — Og da Kampen var omme, laa Dynger af Lig, saarede og døende, Venner og Fjender mellem hverandre i levret Blod, mens Suk og Stønnen, Klager og Dødsrallen lød. Fordrejede Træk, stivnede i Rædsel eller af Smerte, saas paa de dødes Ansigter. — Trods al den Offervillighed og det Heltemod, Krigen fremkalder, er den dog et Djævelens Værk. — Gamle Magnus har Ret.« — — —

»Paa Skansevagt maa man helst være tankeløs for ikke at miste sin Kolblodighed, I stedse stigende Tal fare Fjendens Bomber ind over

Værkerne, bringende Saar og Død, og ingen véd, naar han staar for Tur.« -- --

---

»Saa fik vi da Lov at gaa paa. Fjenden angreb paa hele Linien; men vi kastede ham tilbage og vandt en smuk Sejr. Hærens Mod er styrket, og trods det dyre Blod, som flød, er der Jubel og Glæde — de døde tale jo ikke, og de levende fryde sig ved Livet. Naar man trænger saa haardt som vi til en Sejr for at holde Modet oppe, forstaar jeg, at man kan ønske sine Fjenders Undergang og takke Gud for Sejren.

Naar jeg er mest glad eller dybest bedrøvet, kommer Sigrid altid frem i mine Tanker. Stærk Bølgegang nede i Dybet giver Efterdønning, som skal have Tid til at stilne af, og saaledes er det med Bevægelserne i Sjælen; der kan være uroligt og brusende i Dybet, om end Overfladen er stille og fredelig. Gid, jeg kunde glemme hende; men jeg mægter det ikke, skjønt jeg harmes over mig selv og min Svaghed.

Meget ofte staar min Moders Skikkelse for mig i Drømme, og jeg er vis paa, at hendes Sjæl er hos mig bestandig; da overvældes jeg af Taknemmelighed for hendes uendelige, uegennyttige Kjærlighed, og jeg kan ikke tænke mig nogen større Lykke, end at jeg maa blive hende til Glæde og yde hende nogen Løn for alle hendes Opofrelser. Moder og Sigrid have mere, end jeg kan udsige, skjærmet mig fra onde Veje. Naar Fristeren meldte sig, saa jeg hendes eller Sigrids Aasyn som i et indre Syn, og da maatte de syndige Tanker vige. En Moder er en af Livets gode Engle, og den Kvinde, som vinder Ungersvendens Hjærte, før Uskyld og Renhed har forladt det, er den anden Lysets Engel, som Gud sender paa Mandens Vej. — — — Ak, men Sigrid er jo ikke længer nær hos mig, det er jo kun Tankespind og Sansesbedrag. — —

»Som en Muldvarp borer Fjenden sig ind under Jorden, nærmere og nærmere vore Skanser. Det er Mørkets Idræt, Tysken forstaar; men han skyer en ridderlig Kamp, Mand mod Mand«.

Det bliver snart uudholdeligt i Skanserne; thi de ere saa gjennemskudte, at de kun ligne store Jordhøje. Daglig tyndes vore Rækker; men vi klage ikke, thi det nytter intet, skjønt vi føres som Faar til Slagterbænken. Vi længes kun efter den sidste Kamp, som snart maa være nær, og da give Gud, at vi maa sejre.

Djævelen og alle hans Engle ere slupne løse for at udgyde Helvedes Rædsler over Dybbøl og Sønderborg. Granater flyve gennem Rummet som ildspyende Drager, bringende Død, Lemlæstelser og Brand. Forfærdelige Grumhed! Djævelske Paafund af hovmodige Fjender! — Sønderborg brænder! — Flygtende Oldinge og Kvinder, der søge at redde de smaa Børn fra Ødelæggelsens Vederstyggelighed, fortælle om ødelagte Hjem, hvorover Brandfakkelen blev svungen af hjærteløse Krigere, udgaaet af et Folk, der mene sig at være det nittende Hundredaars Bærer af Oplysning og Dannelsen. — Ondskabens Dæmoner bære Granaterne gennem Luften og juble, men i mit Bryst begynder Hadet til mine Fjender at lue. Nu forstaar jeg min Ven Jonas; Rovdyrenes Hyl, deres Tørst efter Blod skaber en ubændig Drift til at

bore Staalet i deres Hjærte. — Gid, vi maatte gaa
paa med Bajonetten! — — —

Men Dybbøl maa snart falde, og Slesvig er da
i Fjendevold. — — — Ak, mit stakkels mis-
handlede Fædreland! — — — — —

— — — — —

Her ender Ivars Optegnelser; thi da Dybbøl
faldt blev han saaret og førtes bort som Fange.

XII.

Sigrid.

„Lad andre prise Forstandens Spil,
den kolde Kløgt, det stærke Nemme,
ja lad dem prise kun, hvad de vil —
jeg lytter helst til Hjærtets Stemme.“
C. Hostrup.

I den første Tid efter Sigrids Forlovelse med Thorson, gik hun som i en Dvaletilstand; hun var ligesom bleven hensat i en fremmed Tilværelse, hun ingen Klarhed havde over. Holst rystede paa Hovedet, han kunde ikke længer forstaa sin Datter, og Forlovelsen var ham en Gaade, thi han havde bestandig tænkt sig Ivar som Dattermand. Sigrid trak sig tilbage fra sine Veninder og førte saa ensomt et Liv, som Thorson vilde tillade; hun

stængede sine Tanker og Følelser inde i sit eget Bryst og fandt kun Lindring i at nedskrive sine indre Lidelser i Optegnelser, der her gjengives, fordi de klarest afspejle hendes Sjæleliv.

»Jeg er en anden end før og forstaar ikke mig selv. Hvorledes kunde jeg dog lade Thorson kjærtegne mig og tie til hans Frieri, der var mig saa meget imod. Han kalder sig min Forlovede og er mig dog mere fremmed end før; naar han berører mig, farer en Skjælven gennem alle mine Lemmer, og jeg er lykkeligst i hans Fravær. — — Alt er mig ligegyldigt, og der maa være død noget indeni mig.«

»Ingen forstaar tilfulde, hvad mit Hjærte lider, selv om jeg vilde fortro mig til en god Ven. Min kjære Fader aner ikke, hvor ulykkelig jeg er, og selv om jeg søgte at skildre ham mine Følelser, kunde han ikke forstaa dem. Det vilde kun volde ham Smerte til ingen Nytte, og derfor vil jeg bære min egen Byrde og skjule min Sorg, saa godt jeg kan.« — — —

»To modstridende Følelser kæmpe med hinanden i min Sjæl. Den ene er Harme over, at min Barndomsven, som jeg troede saa godt, kunde tage min inderste, skjulte Tanke frem og besmitte den med aabenmundet Omtale; den anden er dyb Smerte over, at min Tillid til ham, der var mit Ideal fra Barndommen af, er tabt. — — — —
 Aa, det var dejligt at tænke paa gamle Dage derhjemme og drømme om, at vi en Gang skulde være sammen for bestandig. Aldrig var jeg saa glad og lykkelig, som naar jeg hørte hans Stemme og vidste, at han var nærværende; mit Sind blev lyst, og en velgjørende Fred kom over mig, naar jeg saa ham. Det kom af, at jeg i ham saa et godt og ædelt Menneske, som var mig inderlig kjært. Nu er alt tomt og øde.« — — —

»Thorsons Kjærtegn ere mig haardt imod; jeg bliver kold som Is, hver Gang, han giver mig et Kys, og jeg kan ikke gjengjælde det. Han elsker mig varmt, tror jeg, og det bedrøver mig næsten, at mit Hjærte er koldt. Det er i Grunden at bedrage ham, og det vil jeg ikke;

derfor maa Baandet sønderrives, saa snart jeg faar Mod til at tale ud for Fader.«

»Hvis min Barndomsven var død, da han stod ædel og god i mine Øjne, ren og ubesmittet i min Tanke, vilde Tabet have været svært; men nu er Adskillelsen tifold tungere, thi ethvert Baand imellem os er bristet, og Haabet om et Gjensyn er borte. At mødes kunde heller ikke volde Glæde, thi han er jo en anden end før og har berøvet mig min Fred, som han aldrig kan give tilbage. — — — Jeg føler mig aandelig syg og livstræt, og var det ikke for min kjære Faders Skyld, vilde jeg helst dø.« — — —

»Kunde jeg udslette af mine Tanker hin pinefulde Balnat med dens Oplevelser, kom der maaske Ro i mit Sind; men den forfølger mig som en Stimand, der vil myrde min Fred. Før den Nat vilde jeg gjerne danse, og naar Musikken spillede op, følte jeg mig baaren af Tonerne hen til et dejligt Land, hvor al Sorg var glemt. Nu vil jeg aldrig danse mere.«

»I Dag sad en lille Bogfinke udenfor mit Vindue og udstødte forsagte Klynk, som om den vilde klage sin Nød til mig i den barske Vinter. Den bidende, kolde Vind farer hen over Jorden, som dækkes af den hvide Sne, og det er trange Tider for de stakkels Smaaafugle; men de haabe vel paa Vaar ligesom Blomsterne, der drømme under Sneen. — — Mine skønne Drømme ere forbi, mine lyse Haab døde; jeg er som den liden Finke, der klager sin Nød i Vinterkulden, men for mig spirer der ingen Vaar.« — — —

»Ved Stranden sidder jeg ofte og hører paa Bølgernes dragende Tale. Det er, som om de sige: I vor Favn er der Fred, ude i det uudgrundelige Dyb kan al Smerte stilles, vi ville bære dig let og læmpeligt bort fra Savnet og ind i Forglemmelse. Da maa jeg tænke paa Søen der hjemme; mens jeg var et livsglad Barn, fortalte den om dejlige Eventyrlande, som jeg skulde faa at se, naar jeg blev stor. Nu skjules det hele i mørke Taager, og var Gud mig ikke nær, fulgte jeg Bølgernes Kalden og søgte Fred i deres Favn.«

»Ida Bruun besøgte os i Dag og fortalte, at Ivar drog til Hæren som Frivillig. Det vidner dog om, at han har Hjærtet paa det rette Sted, hvad jeg altid har troet. Naar jeg tænker paa Thorson, der gaar sorgløs omkring herhjemme, mens andre maa vove Liv og Lemmer, hvis Krigen udbryder, da bliver han saa uendelig lille i mine Øjne. De andre ere dog grebne af en Idé, som de ville ofre noget for, medens han kun har et medlidende Skuldertræk eller et spottende Ord tilovers for det altsammen.«

»Min Fader er sjæleglad over, at jeg er forlovet og har gjort et godt Parti; derfor gjør det mig ondt, at jeg skal forstyrre hans Glæde ved at bryde med Thorson. Og dog maa det ske, thi jeg kan ikke udholde længer at være forlovet med en Mand, jeg ikke elsker, medens en anden ejer mit Hjærte. Hvis jeg blev hans Hustru, bedrog jeg ham, thi hvad kunde det gavne, at han ejede mit Legeme, naar min Sjæl var langt borte. Enten maatte jeg miste Forstanden eller blive en ond Kvinde«. — — —

»Julen var tom og indholdsløs, jeg mærkede intet til dens Barnefyrd; mit Hjærte var som en Isklump, uimodtageligt for Glæden. Jeg gik i Kirke og forsøgte at bede, men jeg kunde ikke; en Skillemur synes at staa mellem Gud og mig, og jeg kan ikke komme over den. Hvis jeg ikke havde min Faders Kjærlighed at leve af, gik jeg til Grunde; da tror jeg, at jeg med Glæde vilde gaa ind i den evige Glemsel, som Thorson mener, at Livet slutter med; thi saa fik al Kval og Smerte en Ende.« — — —

»Hvor min Fader dog er kjærlig og god! I Eftermiddag sad jeg og syslede med et Haandarbejde, mens mine Tanker vare langt borte; nu og da lod jeg Arbejdet hvile for at tørre bort de Taarer, som med Magt vilde frem. Han maa have lagt Mærke dertil, thi pludselig sagde han: »Kom her hen, lille Sigrid!« »Hvad vil du, Fader?« spurgte jeg. »Det kan du faa at vide, naar du kommer til mig«. Han vedblev rolig at læse videre i sin Avis, indtil jeg kom og satte mig ved hans Side, og, idet jeg søgte at give mit Ansigt et glad Udtryk, sagde jeg: »Naa, fortæl saa noget rigtig rart!« Da tog han min Haand i sin og sagde:

»Hør nu, lille Sigrid, min Øjesten! Spil nu ikke længer Komædie for din Fader, der ikke har andet at leve for end dig. Du er bedrøvet og har ikke langt til Taarer, din Glæde er ofte forstilt og jeg kjender dig slet ikke mere; du ser daarlig og bleg ud, saa der maa være noget i Vejen. Er det Thorson, som det er galt med; thi du synes ikke at være nogen glad og lykkelig Fæstemø.« Da lagde jeg mit trætte Hoved paa min kjære Faders Skulder, lod Taarerne have frit Løb, og fortalte ham om al min Kvide. Saa sagde han: »Det er en net Redelighed, min lille Vildkat har lavet; men du skal ikke tage en Brudgom, du ikke kan lide, uagtet det er et forbandet godt Parti, som ryger i Lyset. Og hvad nu Ivar angaar, saa kan du tro, at der er Sladder og Tjadder med i Spillet, for han er da ikke saadan en Lurifaks, at han har tre Kjærester paa en Gang«.

»I Gaar rejste Thorson, efterat vor Forlovelse var hævet; det er mig en usigelig Lindring at være fri for hans Nærhed. Af Glæde satte jeg mig til Klaveret og sang en af Faders Yndlings-sange. Da udbrod han smilende: »Hm, hm! Sang-fuglen er kommen spillevende tilbage fra fjærne

Lande. Det maa jeg lide, for vi have i lange Tider levet som i en Ligstue.« Saa tog han sig en af de fine Cigarer, der aldrig komme frem uden ved højtidelige Lejligheder.«

»Det er egenkjærligt af mig at tænke saa meget paa mig selv, medens vore Soldater maa døje ondt. Ak, det maa være strængt for de Stakler at staa Vagt om Natten i bidende Kulde. Vi Kvinder udrette saa lidet; men vi kunne dog bede for vore Soldater. Jeg beder hver Aften for dem og særligt for Ivar, og siden jeg har kunnet bede for ham, er jeg mere glad og tilfreds. — Der er stor Velsignelse i at kunne give sig selv og dem, man har kjær, hen i Guds Haand og lade ham raade. Det, som før hindrede Bønnen, var min Egenvilje, den vilde jeg have fremmet uden at bryde mig om Guds Vilje.

»Naar jeg beder, føler jeg mig baaret af usynlige Hænder højt op over Jordens Lidelse; det er, som om min Aand var borte fra Legemet paa uendelige Rejser, løftet og frigjort. Aanden er uafhængig af Tid og Rum, siger en Vismand, og naar min

Sjæl aander i Bøn for Ivar, maa han kunne mærke min Aands Nærhed, thi jeg føler, at jeg ad hemmelighedsfulde Veje staar i sjælelig Forbindelse med ham.« — — —

»I Nat havde jeg en mærkelig Drøm. Ivar og jeg gik sammen over Engen der hjemme; alt var stille, Naturen syntes at hvile i dyb Fred, og vi følte en usigelig Lykke ved at være i hinandens Nærhed. Ingen talte, vi manglede Ord for vore Tanker og Følelser. — Pludselig hørte vi en stærk Brusen ovre fra Skoven, Søen begyndte at syde, Bølgerne at vise sine hvide, fraadende Kamme. I et Nu brød de ind over Engen, med ustandselig Magt, omslyngede os, bredte sig ud til alle Sider, saa vi tilsidst kun øjnede en eneste, stor Vandørken. Alt Liv syntes udslukt, vi hørte kun de brusende Vandes Lyd, mens et tykt Mørke begyndte at sænke sig over Egnen. Jeg klyngede mig fast til Ivar og havde intet andet Ønske i denne Verden end at dø sammen med ham. »Vær kun tryk, jeg er jo hos dig«, sagde han og saa ud over de oprørte Vande, der truede med at opsluge os; men eftersom de steg, løftedes vi af usynlige Hænder stedse højere og højere. Endelig

lagde Stormen sig, Vandet trak sig hurtig tilbage i Søen, Solen brød frem gennem de mørke Skyer, Fuglene istemte en jublende Sang, der lød saa dejligt, at jeg aldrig har hørt Mage dertil. Vi gik atter frem paa den blomsterprydede Eng, hvor alt nu var fredeligt og stille som før. — — — Hvad mon denne underlige Drøm skal betyde?»

»Danevirke er rømmet, og man siger, at der er Forræderi med i Spillet. Der er Opløb i Kjøbenhavn, og vi Kvinder advares imod at komme ud paa Gaderne. Gud holde sin Haand over os alle!»

»Ida er en forunderlig Pige. Hun kom til mig med forgrædte Øjne og fortalte, at der havde staaet en Fægting ved Sankelmark, hvor det var gaaet rædselsfuldt til; mange Kjøbenhavnere vare faldne og hun frygtede, at Ivar var iblandt dem. Hun knugede sig ind til mig og sagde: »Nu skal du vide det, kjæreste Sigrid! Jeg elsker Ivar saa dybt og inderligt, at jeg ikke kan udholde den Tanke, at han skulde være død.« — Jeg talte om, at det vilde være tungere for Amalie Knudsen, der jo

var hans Fæstemø; men jeg selv var nær ved at segne om af indre Bevægelse. Hun afbrød mig med Heflighed: »Tro ikke, at Ivar bryder sig om en pyntet Gaas som Amalie, nej han elsker kun dig, Sigrid, og har sikkert aldrig elsket nogen anden.« Saa brød hun ud i en lidenskabelig Graad, og det varede længe, før hun blev Herre over sig selv. — — — Mon Ida har Ret? Hele Natten har jeg ikke haft Søvn i mine Øjne, thi Tankerne arbejde og dreje sig bestandig om det samme, uden at jeg kan finde et Hvilepunkt. Mon Thorsons Beskyldninger ere falske? Skulde jeg have misforstaaet Amalie Knudsens Ord hin Balnat, da hun selv søgte Ivars Gunst uden at vinde den? — — Ak, min Gud! Da har jeg forspildt min egen Lykke og maaske Ivars med!« — — —

»Hvor et lønligt Haab kan styrke og løfte, selv om man næsten ikke tør fortro sig til det. Havde jeg Vished for, at Ivar har mig kjær frem for nogen anden, da blev alt lyst i mit Sind. Selv om vi aldrig mere mødtes, var der dog en aandelig Forbindelse mellem os, og jeg ejede en rig Skat, som jeg vilde gemme i mit Hjertes inderste Løn-

kammer. Som Liljerne kunne vokse under Sneen, vilde min Kjærlighed gro trods Livets Kulde.«

»I »Fædrelandet« skrives saa smukt om Kampen ved Sankelmark, saa man bliver ganske stolt over vore Krigeres Heltemod. — — Ivars Navn findes ikke paa Listerne over de faldne og saarede, og jeg jubler af Glæde over hans Redning. Det er forfærdelige Øjeblikke, fulde af Angst og Spænding, naar man gjenemgaar disse Lister og er bange for at træffe et kjært Navn. — Jeg tænker altid først paa Ivar, og jeg kan ikke andet; selv om vi aldrig mere mødes paa denne Jord, vil han bestandig eje mine bedste Tanker og Følelser«. — —

Ida er modig og kjæk; hun søger om at komme til Sønderborg for at pleje de saarede, men endnu er hendes Tilbud ikke bleven modtaget. Saa stort Mod har jeg ikke; men blev Ivar saaret og trængte til Hjælp, da synes jeg, at jeg kunde udføre, hvad det skulde være for at frelse ham, thi sand Kjærlighed mægter alt.

Mine Tanker ere Nat og Dag ved Dybbøl, hvor saa mange kraftige Mænd rives bort af Fjendens Kugler. I det ene Øjeblik kunne de være karske, i det næste Dødens Bytte; det er skrækkeligt, og hvordan vil al den Jammer ende! — Gud holde sin Haand over Ivar og dem alle derovre!« — — —

»I Dag talte jeg med Jonas; han var dybt bedrøvet over Danskens tynde Krigslykke og sagde med usigelig Bitterhed: »Nu lade Stormagterne Danmark forbløde ligesom Polen. Der sidde de høje Herrer i London og forhandle med beregnende Kløgt i Stedet for at drage Sværdet mod Voldsmanden. Imens hager Ørnen sine Kløer dybere og dybere i sit Bytte, og det ædle Blod flyder til ingen Nytte, thi Ørnen viger ikke for Pennehelte!«

»Dybbøl er faldet, mange ere dræbte, Ivar er saaret og fangen! Hvilket tungt og gribende Budskab! Mit ulykkelige Fædreland! — — — Nu ligger Ivar blødende og syg mellem Fjender

uden en eneste Ven! Maaske hans Saar er til
Døden, og saa ser jeg ham aldrig mere. — —
En knugende Byrde hviler paa mit Bryst, og
mit Hjærte er sygt til Døden!» — — —

XIII.

Atter hjemme.

„Et Skimt af Sol bag Taagen at bevare,
det er det Livsenskrav en Mand skal klare“
Henrik Ibsen.

Da Ivar kom hjem af Fangenskabet, var han syg paa Sjæl og Legeme, og han søgte til sin Slægt. Den legemlige Sundhed vendte snart tilbage; men hans vedblivende Tungsind voldte Bekymring hos hans kjære i Hjemmet. Han skyede Mennesker og kunde sidde hele Dage ude paa Søen for at fiske; men Snøren fik Lov at passe sig selv, det var Ensomheden, han elskede. Naar det blæste stærkt og Bølgeskummet stod ind over Baaden, mens han maatte bruge alle sine Kræfter for at drive den fremad mod Vinden, befandt han sig

bedst til Mode. Da kunde han trodsig se hen over Søen, som om han udfordrede til Kamp paa Liv og Død. — Eller han søgte ud paa den milevide Hede, hvis Stilhed og mørke Alvor var i Samklang med hans egen Sindsstemning. Her levede han sin Barndom om igjen, og Resten af hans Liv syntes at være en styg Drøm. Hele Tilværelsen forekom ham at være Blændværk og Bedrag, hans skjønneste Tanker kun Indbildninger, selv hans Barndomstro blev gold og ufrugtbar.

Moderen søgte flere Gange at samtale med ham for at faa de rugende Tanker frem for Dagens Lys; men han gav kun undvigende Svar. Saa søgte han ned til Fasteren, hvor han kunde gaa og komme, naar han vilde,

»Herregud, han er helt spoleret og bliver aldrig til Menneske mere!« klagede Moderen.

»Jo, saamænd gjør han saa, for der er ikke noget galt i hans Snak«, sagde Fasteren. »Lad ham endelig have Ro og passe sig selv, saa kommer han sig nok. Du skal se, at han har haft en eller anden stor Sorg eller Skuffelse, som der skal Tid til at komme over.«

Saa ville vi ogsaa lade Ivar have Ro til hen i Halvfjerdserne. Da finde vi ham i Fasterens Gaard, som hun har skjænket ham tilligemed al hendes Formue. Ivars gamle Virkelyst er vendt tilbage, han driver sin Ejendom som en Mønstergaard, og desuden ejer han et Teglværk, der sysselsætter 30 Mand. Ved denne Bedrift har han tjent sig en betydelig Formue. »Teglbrænderen«, som han kaldes, er anset og afholdt i Egnen, thi i ham finder enhver god Sag sin Talsmand. Han har haft Sæde i Sogneraad og Amtsraad, og, da den nuværende Folketingsmands Stilling til flere vigtige Spørgsmaal har vakt Misnøje hos en Del indflydelsesrige Mænd i Valgkredsen, tales der om at opstille Skovgaard til det forestaaende Valg.

Trods al den Anseelse, Ivar nyder, er der dog én stor Mangel ved hans Personlighed; han lever nemlig ugift og synes at være ligegyldig overfor kvindelig Skjønhed. Flere end en af Egnens unge Kvinder ønske intet hellere end at blive den velhavende og ansete Teglværkers Hustru. Man har indbudt ham, snart i en Familie, snart i en anden, hvor der er giftefærdige Døtre, men alt har hidtil prættet af mod hans haarde Hjærte. Naar han mærker den Jagtiver, hvormed man søger at fange ham, lejrer et overlegent Haansmil

sig om hans Mund. Skjægget skjuler vel noget deraf, men ingen Kvinde ønsker at være Skive for hans Ordpile mere end én Gang. De forsmaaede holde sig skadesløse ved at udstyre hans Person med mange ulystelige Egenskaber; men det bryder han sig ikke om.

Skovgaard indlader sig derfor saare sjældent med Kvinder; han har ikke glemt den Skuffelse, som nær havde lagt al hans Kraft øde og gjort ham ligegyldig for alt i Verden. Han mener dog nu at have vundet Sejr over sig selv; men det var gennem Arbejdet, han sejrede, og han er nu fuldt udrustet til at føre sine Tanker om Frihed og Fremskridt ud i Livet.

Skovgaard besøgte ofte en større Gaard, der laa i Nærheden og ejedes af Hr. Lindholm. Dennes Hustru var en af de faa Kvinder, han brød sig om at tale med; hun var en mild og kjærnesund Natur med mange aandelige Interesser. En Aften, da der var nogle andre Kvinder til Stede, sagde Fru Lindholm:

»I Aften foreslaar jeg, at Mændene opgive Whisten, al Hushyggens Fjende, og samtale med os Kvinder.«

»Skjønt De kunde bruge en mere hensynsfuld Betegnelse for vor kjære Whist, hvørved man

hviler baade Legeme og Sjæl, saa gaar jeg med Glæde ind paa Forslaget; thi aandrige Kvinders Selskab vælger jeg med Glæde fremfor nogen anden Tidkort«, svarede Skovgaard.

»Naa, der fik vi Kvinder en pæn Lovtale; men for mit Vedkommende føler jeg, at der er en Braad i den, thi jeg hører ikke til de Kvinder, der kunne fængsle Manden med aandrige Ord«, sagde Fru Lindholm.

»Det behøves heller ikke, lille Mutter«, indskjød Lindholm. »Du har Hjærtet paa rette Sted, og det er Hovedsagen.«

»Aa, De maa ikke klage over det Pund, De fik i Eje af Aandens Gaver, og jeg tænker, det er derfor, at vi Mænd befinde os saa vel i Deres Selskab«, mente Ivar.

»Nu gaar De for vidt med Deres Smiger, og jeg kommer nok til at lægge en lille Dæmper paa Dem. Jeg bør nemlig gjøre det kvindelige Selskab kjendt med, at Hr. Skovgaard er en stor Kvindehader.«

»Ja, jeg har hørt noget derom; men ser en Kvindehader ikke mere frastødende ud end Hr. Skovgaard, saa er han vel til at omvende«, sagde Frøken Herholdt. »Hvad har De i Grunden mod Kvinden?«

»Kvindehader er saa stræng en Betegnelse, at jeg ikke kan lade den passere, thi jeg hader slet ikke Kvinden. Tværtimod, jeg har dyb Højagtelse for sande Kvinder; men jeg skal ikke nægte, at jeg er meget ligegyldig overfor den Art, der ikke kan tale om andet end Mad, Moder og Pynt og saa iøvrigt med Velbehag hudfletter Medmenneskers Rygte. Klaffertungen er mig nemlig en Væmmelse, og Kvinden nedværdiger sig dybt ved at bruge den.«

»Ogsaa mod denne Art af Kvinder er De uretfærdig«, tog Frøken Herholdt til Orde. »Om Moder og Pynt tale disse Kvinder for at være takkelige og blive Mændene til Behag, thi mange Mænd sætte kun Pris paa det Udvortes, og Kvinderne ere jo da, som Mændene ville have dem.«

»Jeg mener, at Mændene ere, som Kvinderne ville have dem. Det er jo Kvinden, der hovedsagelig opdrager Slægten, det er vel ogsaa en ung Mands skjønneste Drøm at vinde en Kvindes Haand og Hjærte; men han har jo at vælge mellem dem, som findes, om de end aldrig naa hans Ideal. Saa kommer det daglige Samliv, hvor Hustruens Indflydelse paa Manden er mere overvældende, end han aner. Hun kan drage ham opad og højne hans Tankesæt; men hun kan og-

saa gjøre det modsatte. Det viser Kvindens Magt; men det fremlyser ikke altid af hendes Handlinger, at hun føler sit store Ansvar.«

»Det kommer ofte af en forfejlet Opdragelse, hvorfor Mændene bære Skylden«, sagde Fru Hansen. »Den eneste Forsørgelse, der næsten er levnet Kvinden, er Ægttestanden, fordi Mændene have stængt andre Veje, hvor hun kan gjøre sig gjældende. Deraf følger, at hun ikke beriger sin Aand med Kundskab og Udvikling, der gjør hende jævnbyrdig med Manden; nej, hun maa indskrænke sig til at behage ham.«

»Nu ønsker jeg ikke at være i dit Sted, Teglbrænder, thi Fru Hansen er slagfærdig, naar det gjælder Kvindens Frigjørelse, som det hedder«, lo Lindholm.

»Kvindesagen er ogsaa et af de største Spørgsmaal, som er fremme i Tiden. Kvinden har været kuert og undertrykt gennem Aartusender, og hendes Evner ere ikke blevne udviklede, saa hun kunde løse sin Opgave.«

»Hvad er Kvindens Opgave?« spurgte Skovgaard.

»Det er ikke at være Mandens Legetøj og Pyntedukke«, indskjød Frøken Herholdt.

»Naar Kvindens Ligeberettigelse med Manden er anerkjendt, ville de næste Slægtled søge at give hende den Opdragelse og Udvikling, som passer for hendes Kald i Livet. Da findes hendes Opgaver paa alle Omraader, hvor Mandens egenkjærlige Styre har bragt Tingene i Forfald. Et stort Bjærg af blodig Uret skal jævnes, og, som den rislende Bæk gyder sig over Engen og kalder Blomster til Live, skal Kvindens milde Aand være Samfundets forfriskende Væld, hvorved det faldne og forkomne skal faa nyt Liv og oprejses, saa Slægten bliver ædlere og lykkeligere end nu.«

»De rejser en haard Anklage mod Mændene; men jeg kan ikke se, at De har Ret. I al Almindelighed kunne Mand og Kvinde aldrig faa samme Gjerning hverken i Hjemmet eller i det store Samfundsliv; thi deres Natur ere ligesaa forskellige som deres Opgaver, Kvindens Kald ligger i Hjemmet; skjønnere og mere vidtrækkende Gjerning end at gjøre Hjemmet til Arnested for alt ædelt og godt findes ikke. Kvinden er Moder til Folkets Lykke, thi som Moderen er, bliver Slægten, og saaledes bygges Samfundet paa Hjemmets Liv. Aldrig maa det tabes af Sigte, at Kvinden skal bruge sin Udvikling og Dannelse

til at være Livet, det vaagne Øje og det aabne Øre i Hjemmet.«

»De mener, at Kvinden skal vinde sine Sejre i Køkkenet og Barnekammeret?« spurgte Frøken Herholdt spidst.

»Ja, ogsaa der kunne Sejre vindes, naar man lever for at yde og ikke alene for at nyde; thi Arbejde adler baade Kvinde og Mand.«

»Mændene ønske naturligvis, at Kvinderne skulle vedblive at være Trældyr; men det kan hænde, at Ønsket bliver uopfyldt, siden manges Øjne ere aabnede for den Tilsidesættelse, Kvinden har lidt.«

»En hed Blodstrøm skjød sig op i Skovgaard's Kinder, et Tegn paa, at der vilde komme et skarpt Tilsvær.«

»Jeg ønsker i hvert Fald ikke, at Kvinden skal være Ophidser, staa paa Gader og Stræder, brede sig paa Talerstole og i Aviser for at tale om Mandens Tyranni; thi da mister hun sin Oprindelighed.«

»Nu kan jeg forstaa, at ingen Kvinde finder Naade for Deres Øjne; thi De stiller store Fordringer og kræver næsten, at Kvinden skal opgive sin Frihed og Selvbestemmelse. Der gives dog mange, som længes efter at virke i det offentlige

Liv og have ligesaa store Evner som Mændene til at gjøre sig gjældende. Hvis Kvinden fik Lov til at være med i det større Samfundsarbejde, da blev det fyldigere og bedre udført«, mente Fru Hansen.

»Det benægter jeg ikke, og jeg hilser velkommen enhver varmhjærtet og begavet Kvinde, som føler Trang til at give det offentlige Liv mere Sundhed og Kraft, end det er i Besiddelse af nu; men da træder hun over i Mændenes Rækker, og hun tager ikke længer Sigte paa Hjemmets Opgaver. En saadan Kvinde har min Højagtelse, men hun kan aldrig blive mit Hjemms Sol og trygge Vagt. I øvrigt stiller jeg ikke større Krav til Kvinder i sit Kald end til Manden i sit.«

»Skovgaard har nu en Gang faaet Mistillid til det saakaldte smukke Kjøen; men jeg er vis paa, at han vilde blive en god Ægtemage og gjøre en Kvinde lykkeligere, end de fleste Hustruer ere«, mente Fru Lindholm.

»Det er klogt at tage sig i Vare, thi ingen kan skuffe saa dybt som en Kvinde; jeg holder mig til Vismanden, der siger, at Yndighed er Bedrag, og Skjønhed er Forfængelighed, thi jeg er bange for at inklade mig med Kvinder, der

ere som Liljerne paa Marken, de arbejde ikke og spinde ikke, men ere prægtigere klædte, end Salomon i al sin Herlighed.«

»Det mener De slet ikke, men nu er De i Drillehjørnet«, sagde Fru Lindholm. »Der er ogsaa sagt af den samme Vismand, at en god Hustru er mere værd end Perler, og det skal nok passe i det virkelige Liv. I øvrigt kunde vi Kvinder rejse en saare stræng, berettiget Kritik overfor Mændene, hvis vi vilde; men det er vi for overbærende til.«

»Stop nu, for ellers kommer min lille Hustru i Krigshumør!« sagde Lindholm. »Og faa vi en varm Fægtning, kan De godt strække Vaaben straks, min gode Skovgaard, og saa faa vi dog ingen Aftensmad.«

»Der kan De selv se, Hr. Skovgaard, at det netop er I Mænd, der tænke paa Mad og drage os Kvinder bort fra højere Ting for at pleje eders Bekvemmelighed, og adlyde maa vi for Husfredens Skyld«, sagde Fruen smilende, idet hun rejste sig for at give Ordre til at dække Aftensbordet.

Man var endnu ikke færdig med at spise, da en Vogn kjørte op for Døren, og snart hørtes en høj, velbekjendt Stemme i Gangen.

»For al Landsens Ulykke!« udbrød Lindholm.
 »Nu have vi Redaktør Bramsen, og saa maa vi
 leve af Politik den ganske Aften.«

»Aa, Du gør ham altid Uret«, indvendte
 Fruen, »han er en meget behagelig Mand at tale
 med og er inde i næsten al Ting.«

»Ja, han kjender alt mellem Himmel og Jord«,
 lo Lindholm, »og han skal være velkommen; men
 naar han ser Skovgaard, skulle I se, at han farer
 løs paa ham som en Bremse, der vil stikke, eller
 som en Missionær, der vil omvende det vildfarne
 Faar.«

»God Aften! God Aften!« hilste Bramsen, en
 høj, velnæret Skikkelse med blondt Fuldskjæg.
 »Jeg haaber, at jeg ikke kommer til Ulejlighed
 og forstyrrer det ærede Selskab; jeg vilde blot
 en lille Sviptur op til Dem, min kjære Lindholm,
 for at tale med Dem om den bandsatte Situation,
 som vi ere komne ind i ved Regjeringens Op-
 træden. — Ah, hvad ser jeg! Skovgaard i egen
 Person! Ih! God Aften! God Aften, min kjære!
 De sætter jo hele Egnen i Bølgevægelse, fordi
 De vil stille Dem paa et nyt Program; men det
 gaar næppe, Højstærede, den gamle Jens Nielsen
 er ikke saa let at vippe. Naa, de betænker Dem
 vel ogsaa, før De render Panden mod Væggen

thi De dumper lige saa sikkert, som jeg hedder Bransen. Det skulde De ikke gjøre, De er en lovende, ung Mand, som vi sandelig nok kunne faa Brug for, naar Tiden kommer; men vent kjære, vent til De kan samle Stemningen.«

»Vær nu saa god at sætte Dem ned, Hr. Bramsen, og forbløf ikke straks vor kjære Skovgaard, han har nylig maattet kæmpe ene Mand mod tre Kvinder«, sagde Fru Lindholm, idet hun lagde sin Haand paa hans Arm. »Vil De ikke drikke en Kop The?«

»Nej Tak, kjære Frue! Jeg har spist til Aften. De skal ikke være bange for Skovgaard, han kan nok klare sig indtil Valgdagen; men saa er han ogsaa færdig.«

»Jeg har lovet at stille mig og vil holde mit Løfte. Falder jeg, bliver det Vælgernes Ansvar, thi jeg har ikke selv trængt mig frem.«

Ja, ser De, Højstærede, det er alligevel en farlig Sag, for De splitter Stemmerne, saa Højre kan gaa af med Sejren.«

»Skulde det vise sig, at Højre stiller en Kandidat og har et anseligt Stemmetal ved Kaaingen, da maa den af Venstres Kandidater, som har færrest Stemmer, trække sig tilbage.«

Gaar ikke, Højstærede; man kan intet afgjøre

ved Kaaringen. Nej, De maa, sandt for Dyden, opgive Deres Kandidatur nu til Fordel for vor gamle, prøvede Jens Nielsen, ellers kunne vi overlister, og saa er Skylden Deres. Sig mig iøvrigt, gode Skovgaard! Hvori er Deres Program forskjelligt fra den nuværende Rigsdagsmands? Det kunde interessere mig meget at høre, ad hvilke Veje De vil vinde Folket Selvstyre.«

»Den Politik, som jeg vil føre, skal blive tilstrækkelig belyst ved de paatænkte Prøvevalg-møder her i Kredsen; men den er ganske vist forskjellig fra Deres og Jens Niensens.«

»Ja, jeg véd nok, at mit Blad er Dem for skarp; men det kan da ikke nytte at kjæle for politiske Modstandere med søde Ord, thi saa sløves Vælgerfolket, og det maa holdes i Aande, hvis vi skulle sejre.«

»De hvasse Ord alene skabe ikke et oplyst Vælgerfolk, de avle derimod en Bitterhed, som kan have skæbnesvangre Følger for en sund Udvikling. At saa Had og Hævn i Sindet er let, men giver en daarlig Frugt, og der skrives ofte noget i Bladene, som er uværdigt og usandt — blot for at komme Modstanderne til Livs. Sligt giver ikke Vækst for den nye Tid.«

»Ja, ser De, min gode! Sandt og ærligt er

et meget flydende Begreb i Politiken. Naar Meningen er god, maa man ikke regne Midlerne saa nøje i en ond Tid som vor.«

»Sandhed og Ærlighed i alle Forhold, ogsaa i Politiken, varer længst og fører bedst til Maalet. Den Dag, det bliver nødvendigt at underkjende denne Regel, er jeg færdig med det politiske Liv.«

»Bevares, jeg anerkjender Tanken, den er meget smuk; men den kan, sandt for Dyden, ikke gennemføres i Politiken. Der skrives meget, som er beregnet for Tilfældet og ikke ligefrem skal forstaas efter Ordene. Lad os blot være Mennesker.«

»Netop derfor er der saa megen Løshed i vort offentlige Liv. Man søger at besudle sin Modstander og forvrænge hans Ord for selv at komme ovenpaa; man ophidser i Stedet for at oplyse uden at bryde sig om Sandheden; men derved forgiftes Folkets sædelige Bevidsthed.«

»Der er vist meget sandt i det, De siger, Højstærede! Men naar man Dag ud og Dag ind skal øse i Danaidernes Kar og bide fra sig baade til den ene og anden Side, da løber der ét og andet med, som ikke kan bestaa for renlivede, fromme Politikere.«

»En Politiker maa dog følge en Overbevisning, der maa bunde i, at han arbejder til Folkets Udvikling og Forædling.«

»Fuldstændig sandt! Men en Politikers Liv er som en Luftsejls; han maa søge den Luftstrømning, som fører til Maalet, og under Forsøgene kastes han hid og did, indtil han finder den rette. Da kan det let ske, at det kniber med Overbevisningen. De kan tro, Højstærede, at der er mange haarde Nødder at knække i Politiken, det faar De nok at mærke. — Men vi glemme jo helt vor elskværdige Værtinde og det øvrige behagelige Selskab.«

»Nu er De rigtig rar, Hr. Bramsen, at De vil lade den fæle Politik fare, for den er min Skræk«, sagde Fru Lindholm.

»Det kommer deraf, at vi Kvinder ere umyndige i det politiske Liv«, sagde Fru Hansen. »Faa vi først Stemmeret, bliver Interessen nok vakt.«

»Fik Kvinden Stemmeret, kunde man jo frygte, at Konen blev Rigsdagskvinde, mens Manden maatte passe Børnene«, sagde Ivar.

»De havde da intet at frygte«, indskjød Frøken Herholdt.

»Ah, De er ingen Ven af Kvindesagen, Hr.

Skovgaard! Det skal jeg huske ved Valgmøderne, thi det er, sandt for Dyden, en stor Sag«, sagde Bramsen.

»Ja, ikke sandt, Hr. Redaktør! Pressen maa tage sig af den; men jeg har endnu ikke set, at det er sket i Deres Blad«, sagde Fru Hansen.

»Det kan komme, bedste Frue! Mit Blad staar aabent for enhver god Sag, og vil De skrive i det, skal det være mig kjært.«

»Jeg kunde næsten ønske, at Skovgaard maa falde; thi bliver han først Politiker, faa vi ikke mere Fornøjelse af ham«, sagde Fru Lindholm.

»Politikere have ingen høj Stjerne hos Dem, kjære Frue; men jeg skal gjøre mit bedste til, at Deres Ønske kan opfyldes«, lo Bramsen.

»Den Sag skulle Vælgerue afgjøre«, sagde Skovgaard.

»Ja vel, Højstærede! Og mit Blad skal ikke spare paa vejledende Artikler.«

»Eller vildledende«, sluttede Ivar, og saa gled Samtalen ind i andre Spor.

XIV.

Strømninger.

„En Politiker bygger med Strømningerne,
der gaa gennem den offentlige Mening, og
som ere Lovenes Kilder.“

D. G. Monrad.

I Knalderup Krohave var samlet et Par Hundrede Mennesker til Prøvevalg. Før Mødet gjorde man sig tilgode med halve Bajere og Kaffeknægte, medens der skiftedes Ord om de opstillede Kandidater.

»Det vilde Fanneme være en Skam, om gamle Jens Nielsen skulde vippes af Teglbrænderen, for han er lovlig grøn i Politik«, sagde Gaardmand Kristen Jensen.

»Smaa Slag, og kom hellere igjen«, tog Sogne-

fogden til Orde. »Teglbrænderen er en studeret Mand og kan se længere ind i en Sten, end Jens kan bide i den.«

»Aa, hans Studeren er ikke meget bevendt, for han rendte jo fra Bøgerne paa Halvvejen, og en vigtig Praas er han Fanneme.

»Ja, du har nu et Horn i Siden paa Skovgaard, fordi han blev valgt ind i Sogneraadet i Stedet for dig; men knusdygtig er han, sikken en Gaard han har faaet ud af sin Fasters Ejendom.«

»Aa, de nymodens Kunster sætter jeg Fanneme ingen Pris paa, og det kan godt hænde, at det hele revner med et Knald; men hvad nu Valget angaar, saa er det pinende galt at vælge en Mand, som maaske vil hjælpe »Højre« og Grundtvigianerne til at faa Fæstningerne og alt det Gjøgl sat igjennem.«

»Ja, Manden er krigsgal, det er klart nok, for han gik jo frivillig med i Krigen«, indskjød en anden Gaardmand.

»Det var da sin egen Krop, han satte i Vove, og der er mere Hæder ved det end at leje for sig og selv blive i Kakkeloovnskrogen«, sagde Sognefogden, der havde været med i første Krig, medens Kristen lejede for sig.

»Sigter du til mig«, svarede Kristen vred,

»saa vil jeg Fanneme lade dig vide, at din Mening er mig knusende ligegyldig. Du hænger i Halen af de store, og derfor ynder du Teglbrænderen; men om du saa var Sognefoged ti Gange, kunde du ikke sætte hans Valg igjennem.»

Han rejste sig brat og gik hen til en anden Gruppe, der mest bestod af Husmænd.

Hvem have I tænkt at stemme paa?« spurgte han.

»Aa, vi tale saa smaat om at stemme paa Teglbrænderen«, svarede en Husmand, »for han er jo en grumme dygtig Mand.«

»Men han er en formummet Grundtvigianer.«

»Det kan være os ligemeget, hvad han er, naar han blot vil gjøre noget for Smaafolk.«

»Da kunne I Fanneme ikke faa nogen bedre end vor gamle, prøvede Rigsdagsmand; han er da ogsaa en ligefrem Bonde, medens Teglbrænderen er fin i Filten.«

»Ja, Jens er rigtig en Ven af Smaafolk«, lo Husmanden. »En Gang bad jeg ham om at hente et Læs Brænde for mig i Skoven; men han svarede: »Nej, det kan jeg ikke; men vil du have et godt Raad, det kan du faa frit.«

»Det bliver aldrig godt for Smaafolk, før vi faa en Del Socialdemokrater ind i Rigsdagen, thi

Gaardmændene tale kun deres egen Sag«, afbrød en anden Husmand.«

»Aa jo, jeg synes endda, at Gaardmændene ere vore sande Venner«, svarede den første. »De føde os og vore Familier med 50 á 100 Øre om Dagen, og naar vi saa have arbejdet, saa længe vi kunne, faa vi en god Forsørgelse paa Fattiggaarden.«

»Du er en lun Rad!« sagde Kristen Jensen godmodig. »Men tro I, at Mænd som Pio, Geleff og Brix gavne Smaafolks Sag, saa tage I fejl. Deres vilde Ideer stillede alt paa Hovedet, og derfor tabte de Slaget.«

»De tre Martyrer, du nævnte, kæmpede og led for Lighedens Sag og maatte bukke uuder for Magten; men de dannede kun Fortroppen til den store Hær, som nu rykker frem, og den giver ikke saa let tabt.«

»Hm!« sagde Kristen Jensen. »Du er nok højrrød«, men han tænkte ved sig selv: »Faa Socialisternes Lærdomme Lov at brede sig blandt vore Husmænd, kunne Gaardmændene skyde en hvid Pind efter den politiske Indflydelse, de hidtil have haft.«

Lidt afsides fra de andre sad nogle af Egnens ledende Mænd af begge Partier og drøftede Valget.

»Der kan ikke være Tale om at vælge Skovgaard, skjønt han sikkert er meget dygtigere end gamle Jens, thi hans politiske Tanker ere ubestemte og tage ikke Sigte paa den virkelige Stilling«, sagde Frands Hansen, en yngre, begavet Bonde. »Alt maner til Kamp for Selvstyre, og den Eftergivenhed, som præger enkelte Rigsdagsmænds Optræden, giver Regeringen Mod til at fare fort uden Systemskifte.«

»Jeg tror alligevel, man har Ret i den Paa-stand, at Folket ikke er stærkt nok til at gennemføre Selvstyre ved en Kamppolitik, der intet Hensyn tager til Regeringens Magtmidler«, svarede Peder Dehn. »Førerne undervurdere Højres Magt og synes at sætte alt ind paa ét Kort; men det kan have skjæbnesvangre Følger.

»Nu at vige tilbage, da Folket samler sig under Selvstyrets Fane, vilde være Fejghed, thi Regeringen maa bøje sig for Folketingets Vilje, hvis den vil have en brugbar Finantslov«, fortsatte Frands Hansen. »Det har flere Gange været Venstres Ulykke, at, naar Sejrens Dag nærmede sig, bleve nogle bange for Kamptummelen, saa Rækkerne vaklede, og Slaget tabtes. Derfor skulle vi sende prøvede Mænd ind i Rigsdagen og ikke ubestemmelige Politikere.«

»Vel talt, unge Mand!« udbrød Redaktør Bramsen. »Hvad nytter det, at Generalen lægger en udmærket Slagplan, naar Hæren svigter. Nej, Lydighed er Soldatens første Pligt, og det samme gjælder for Rigsdagsmændene, de skulle lyde Førernes mindste Vink.«

»Jeg mente hidtil, at personlig Dygtighed og Selvstændighed vare nødvendige Betingelser for en Lovgiver, ellers er det ganske vist nok, at vi have en Fører og nogle Straamænd. Da behøve vi heller ikke at skifte Rigsdagsmand, thi Jens er jo villig til at bøje sig uden Knur for Førernes Vilje«, sagde Peder Dehn.

»Skal det være en Fornærmelse mod vor højtagtede og prøvede Rigsdagsmand?«

»Aldeles ikke, Hr. Redaktør! Men den Tanke syntes mig at ligge i Ordene. Iøvrigt mener jeg, at den Strid og Splid, som raader mellem Venstregrupperne her i Landet, er et Vidnesbyrd om vor egen Svaghed, og at vi mangle Betingelserne til at gennemføre Selvstyre ad den Vej, man hidtil er gaaet. Hvorfor vil man da ikke slaa ind paa en anden Politik, der kan afdæmpe Striden og samle om gode Love i Frihedens Aand, saa dages det nok en Gang for Selvstyretanken. Skovgaard er en Mand, der baade har Evne og

Vilje til at slaa ind paa en ny Politik, og derfor bør han vælges.«

»Den gaar ikke, Højtærede!« sagde Bramsen.
 »Det vilde være det samme som at sige, at Venstre havde Uret og trængte til at overgive sig paa Naade og Unaade i Højres Hænder. Nej, det gjælder om at mane til Kamp paa hele Linien.«

»Ja, bort med alle dem, der er rædde for Handling, saa skal Folkesagen nok vinde Sejr«, sagde Frands Hansen.

»Ja, hvis O'rd kunde gjøre det«, tænkte Dehn.
 Mødet begyndte. Efterat Jens Nielsen havde givet en klar Fremstilling af Rigsdagens Virksomhed og sin egen Stemmegivning i den sidste Samling, opfordredes Modstanderne til at komme frem.

»Gamle Jens er alligevel en Knub til at gjøre Rede for Sagerne«, sagde én.

»Aa, den Lektie har han jo læst udenad; men lad nu Teglbrænderen komme til at gjennemgaa hans Synderegister, saa vil det sgu knibe«, svarede en anden.

»Ja, Teglbrænderen har et godt Mundlæder, men Jens klarer sig nok.«

Skovgaard traadte frem og saa ud over For-

samlingen, hvori der hurtig blev Stilhed. Den unge, kraftige Mand gjorde et tiltalende Indtryk, og hans Ord prægedes af Overbevisningens Varme. Han sluttede ved at sige: »Vi kræve af en Regering, at den tager fornødent Hensyn til de Strømninger, der røre sig i Folket; det samme kræve vi af Tingmændene, thi de skulle være Folkets Tjenere, ikke dets Herrer. I Rigsdagen spildes den kostbare Tid med at storme Ministerbænkene, mens al Lovgivning er standset, og ude i Landet føres aandsødende Kampe mellem Meningsfæller. Alt dette maa have en Ende. Vi maa lægge Kiv til Side, samles om gode Reformers og gjøre fast Modstand mod slette, saa vi kunne faa virkelig Kraft til det sværere Dagsarbejde: Selvstyrets Virkeliggjørelse. Mit Program er altsaa at samle Venstre om en frugtbar Lovgivning til bedste for de smaa i Samfundet og derigjennem til Velsignelse for alle.«

Der lød høje Bifaldsraab og kun svag Hyssen fra Jens Niensens Folk; men nu kom Redaktør Bramsen frem og sagde i sin Tale:

»Det lyder meget smukt, naar den ærede Taler formaner til Enighed; men Gjærningen svarer ikke til de skjønne Ord. Hvem er det, som trænger sig frem og søger at sætte Splid mellem

vor gamle, prøvede Rigsdagsmand og hans Vælgere? Er det ikke netop Hr. Skovgaard?»

Hør! Bravo! Ned med Teglgårderen!« lød det fra Forsamlingen.

»Men skulle vi lade os sligt byde?»

»Nej! Nej!«

»Nej, ikke sandt, mine Venner! Og hertil kommer, at man turde vente en Smule politisk Forstand hos den, der sætter sig paa den høje Hest og kritiserer hele Rigsdagen og vore højt-begavede Førere. Tiden er ikke lagt til Rette for Smaating som en eller anden Stump Lov, nej, det er Selvstyret, vi ville, og have vi først det, da komme Lovene af sig selv. Derfor ned med ethvert Ministerium, der ikke vil bøje sig for Folkeviljen, og ned med enhver, som ved blødsøden Enighedspræg vil standse Hæren paa Vejen til Sejr!

Hurra og øredøvende Jubel hørtes efter denne Tale, og et Leve for Bramsen fulgte med i Kjøbet.

Da Skovgaard traadte frem for at give Tilsvaret, blev der stor Uro i Forsamlingen og forbitrede Raab lød op til ham: »Gaa du hjem og læg dig! — Dine Sten blive kolde, Teglgårder!«

— Ned med Knægten! Du faar sgu klinket! —
Vi ville ikke høre ham!«

Skovgaard var i Kampstemning, men bevarede sin Ro, og med kraftig Røst sagde han: »Er der flere Tilraab, da aflever dem kun, thi mig forstyrre de ikke; men jeg troede, at jeg stod overfor oplyste og alvorlige Mænd, der kunde taale at høre andre Meninger end deres egne.«

Efter en længere Udvikling af sin Stilling til flere store Oplysningsspørgsmaal, sluttede han med at sige:

»Redaktør Bramsen har villet gjøre mine Udtalelser latterlige, og det er jo den sædvanlige Maade, som drevne Politikere bruge for at vinde Stemning for sig. Jeg skal ikke følge ham paa denne Vej; men jeg vil rette en skarp Bebrejdelse mod vore Blade, ogsaa Hr. Bramsens, fordi de ikke røgte deres Gjerning i Alvor og Sandhed. Pressen har faaet overvældende Indflydelse i vor Tid, og derfor kan man forlange af dens Ledere, at de oplyse Folket paa en alsidig, frugtbringende Maade; men ofte er det kun ensidig Partipolitik, der drives. Bitterhedens Sæd udsaaes med rund Haand, saa Splidagtighed og Had gror sin frodige Vækst; man lever paa Stikord og haanende Omtale af Modstanderne. Dette sløver Folkets

moralske Sans, umuliggjør selvstændig Tænkning og aandelig Modenhed. Et Blads Leder skal ikke ophidse, men oplyse, ikke bevise en Sags Sandhed ved Haansord, men ved Kjendsgjæringer. De skulle være lydhøre for det ædleste og bedste, der vil frem i vort Folk og tjene det, saa sand Oplysning og Dannelse kan faa Lov at gro. Da skal den Tid nok komme, at Selvstyret er en fuldbragt Kjendsgjærning. Ja, fremad for Kundskab og Dygtighed i Aandens og Haandens Verden, saa smaa og store, fattige og rige kunne befinde sig vel i et enigt Samfund — den Tanke vil jeg tjene af mit ganske Hjærte. Gid den maa sejre?»

En Bifaldsmumlen lød gennem Forsamlingen, og et Leve for Taleren blev besvaret kraftigt.

Men Jens Nielsen saa med Bedrøvelse og Harm, at mange af hans gamle Vælgere stode i Færd med at forlade ham, og Grunden syntes at vakle under hans Fødder. I tyve Aar havde han siddet i Tinget og været trofast Venstremand, og saa tænkte man paa at vrage ham for en begyndende Politiker, hvis Modenhed og Fasthed ikke havde staaet sin Prøve. Men han vilde heller ikke vige for nogen Pris; Kampen maatte nu

føres saa skarp og hensynsløs, at Modstanderen kom til at ligge under.

Da kom haanende, bitre Ord paa hans Læber, nærgaaende Beskyldninger udslyngedes, og Lidenskaberne kaldtes frem. Forsamlingen opildnedes mere og mere, Hænderne knyttedes, Øjnene lynede, og den udsaaede Sæd bar sin Frugt i høje Tilraab, hvori der var Gift og Galde.

Skovgaard traadte frem, men kunde ikke faa Ørenlyd for den stærke Meningskamp nede blandt Vælgermassen, hvor en og anden Næse kom i Blod, et og andet Øje farvedes blaat ved ublid Berøring med en Albue eller Næve.

Endelig fik han dog Lov til at tale og imødegik sin Modstander paa en rolig og overbevisende Maade, men han sluttede med følgende Ord:

»I ethvert Menneskebryst fjæler sig noget ondt og lidenskabeligt, som kun behøver Tønder for at tændes. Det har Jens Nielsen søgt at bruge i Dag; men efterat jeg har lært at kjende hans Kampmaade og de Midler, han nytter for at skabe Stemning for sig og latterliggjøre andres Anskuelser, vil jeg af al min Kraft modarbejde hans Valg og sikre mit eget. Om jeg evner at røgte en Rigsdagsmands Hverv paa tilfredsstillende Maade, vil Tiden vise, jeg haaber i hvert Fald at kunne

gjøre det; men en Mand, der sætter sin egen Person højst af alt, mægter det ikke.«

Da rejste sig saa heftig en Storm af Uvilje mod ham, at Mødet maatte hæves, skjønt Skovgaard havde flere Venner, end han anede.

Med Liv og Lyst kastede han sig nu ind i Valgkampen og var snart fuldt udrustet til en Holmgang med sine Modstandere, der selv gave ham Fodfæste ved deres hensynsløse Ilterhed.

Midt i September oprandt Valgdagen. Vejret var mildt og stille, og fra Morgenstunden rullede Vogn efter Vogn, fyldt med Vælgere, ind til Østerby, hvor Valgstedet laa. Husmændene fik fri Befordring den Dag; men der ymtedes rigtignok om, at Gaardmændene vilde raade over deres Stemmer. — Byen var snart fyldt med ivrigt samtalende Grupper; thi Stemningen var saa omtrent ligelig delt mellem Kandidaterne, mente man, og Kampen vilde blive haard.

Der taltes om, at »Højre« opstillede en Kandidat, og da Partiet var lidet talrigt i Kredsen, kunde der ingen Fare være for, at Højremanden sejrede. Rygtet nyttedes imidlertid af Jens Nielsens Parti for at lægge Skovgaard og hans Væl-

gere for Had. Det var jo ham, som havde trængt sig ind, og blev Valget en »Højre-sejr«, var det Skovgaards Skyld. — Mange kaldte ham for Socialist, atter andre for Grundtvigianer, medens hans private Liv gjordes til Gjenstand for en nedsættende Kritik. Det brugtes kun i det skjulte mellem Mand og Mand som Understrøm i en hensynsløs Ophidsning, hvor Midlerne vare ligegyldige, blot Maalet naaedes. Fra enkelte Kanter hed det, at han var en formummet Højremand, der vilde blive sat igjennem ved Hjælp af »Højre«; men det fandt dog ingen Tiltro.

Valgbestyrelsen besteg Talerstolen, og henved fem Tusende Mennesker klumpede sig sammen, Hoved ved Hoved som Sild i en Tønde, for at kunne høre Talerne. Nu og da hørtes en Vittighed eller en haanende Bemærkning; men alt blev stille, da Valgbestyrelsens Formand traadte frem. Mens Stillerne opraabtes og kom frem paa Tribunen, gav Partierne hinanden forskjellige Sidehug omkring i Forsamlingen; snart var det godmodig Spøg, snart ondskabsfulde Hentydninger, som fandt Udtryk.

»Se der ere de to Knaldproprietærer, som have bygget Gaarde at Teglbrænderens Sten.

Penge har han nok ikke faaet, saa deres Stemmegivning er rele nok«, sagde Smeden fra Dalby.

»Ja, den er tydelig nok«, mente en Vælger. »Men har du lagt Mærke til den tykke Sognefoged, som sidder oppe paa Tribunen, han har nok en fin Datter, som skal prakkes paa Teglbrænderen. Den er godt udregnet.«

»Er du gal, han er Kvindehader«, sagde hans Sidemand.

»Saa er han, Fanden miste mig, ogsaa blevet det fornylig, thi Kvindfolk have jo altid hængt ved ham som Borrer«, sagde Smeden. »Jo lur Teglbrænderen, han er ellers ikke tabt bag af en Vogn i de Dele.«

»Hold din Bøtte, Smed! Man kan jo intet høre for din slemme Mund«, lød en Stemme.

»Saa kan du«, saa bandte han, »gabe, for du véd jo, hvordan du skal stemme.«

»Teglbrænderen har nok underkjøbt sine Folk til at stemme paa sig«, lød en lavmælet Røst.

»Det er Løgn i din Hals!« blev der svaret. »Han giver os fuld Dagløn og fri Befordring; men han har opfordret os til at stemme efter vor Overbevisning.«

»Ja, I have vel Teglbrænderens!«

»Saa har du vel Jens Nielsens? Det var pænt af ham, at han sagde sin Husmand op, fordi denne stemte paa Skovgaard ved Mødet i Knalderup.«

»Stille! Der have vi Manden!«

Jens Nielsen modtoges med rungende Hurra og fik Lov til at tale i Ro; men da Skovgaard traadte frem, lød en ildevarslende Hyssen og Raaben: »Ned med ham! Ned med Teglbrænderen!« Hans Vælgere opildnedes derved, og der opstod en hæftig Meningskamp, som Valglederne ikke vare mægtig for at dæmpe. Begge Partier skejede ud med forbitrede Ord, som satte ondt Blod, saa man maatte tro sig hensat mellem vilde Folk, der havde Lyst til at opæde hinanden.

Skovgaards Aasyn var meget blegt, og stærke Følelser bevægede sig i hans Indre. Naar han saa ud over det bølgende Folkehav, hvor de ophidsede Lidenskaber rasede, da bleve hans Tanker mørke; thi det var jo Hadets og Splidens Aander, der skabte de knyttede Næver, de vrede Blik og de halvt fordrejede Træk. Det var ikke til Sejr for en eneste stor og ædel Tanke, at alt dette var sat i Bevægelse. Kan hænde, at slige opblussende, rodløse Folkestemninger, der kom og gik ligesom en Hagelbyge, kunde nyttes til at fremme

en god Sag; men det var da ved Hjælp af onde Midler, som han foragtede

Og hvorfor skreg man op mod ham? Han vilde jo give sin Kraft, sin hele aandelige Formue hen for Frihedens og Oplysningens Sag. Det var ikke Egenkjærligheden, der drev ham, men en levende Trang til at virke for alt ædelt og godt. —

Han følte tillige en Slags Medynk med de vildledte Mennesker, hvem Dæmonerne hviskede onde Ord i Øret og skabte Røsterne om til vilde Dyrs Brøl, anklagende ham for en brødefuld Person, der fortjente den dybeste Haan. — Han følte Lyst til at fråfalde Ordet, indtil Forsamlingen kom til Besindelse; men idet han vendte sig til Valglederne, traf hans Øje Jens Nielsen, der med et svedent Grin sad og gottede sig. Da blev han harmfuld over den ufine og hensynsløse Kampmaade, som den gamle Politiker havde været Mester for at indføre, og hvori der kun var en egenkjærlig Mening. Han tog sig sammen, slog op med Haanden paa en bydende Maade og med en gjennemtrængende, alt overdøvende Røst sagde han:

»Stille! Kan I ikke taale at høre andre Meninger end den forhenværende Rigsdagsmands, da

ere I ikke selvstændige Vælgere. Jeg vil ingen saare, skjønt I have søgt at saare mig; men hør nu i Ro et alvorligt Ord.«

Alt blev nu stille, thi Skovgaards malmfulde Stemme naaede til de fjærintstaaende. Den Varme, hvormed han talte, var ogsaa ukjendt fra en politisk Talerstol. Til Slut sagde han:

»Al vor Færd, ogsaa den politiske, skal være præget af personlig Sandhed. Bliver jeg valgt, skal jeg ærligt og tro tjene alt det, som efter min inderste Overbevisning kan fremme det almene Folks Vel. Jeg vil ikke forskrive mig til et Parti eller bøje mig for Førernes Vilje; som fri Mand vil jeg tjene Frihedens Sag og arbejde for gode Love, men jeg vil ikke kæmpe for ensidige Parti-formaal. Bliver jeg Rigsdagsmand, da døm mig efter mine Handlinger og ikke efter mine Ord; thi der er hidtil brugt Overflod af smukke Ord og givet Vælgerne gyldne Løfter, uden at de ere indfrieede. — Afgiv nu Stemmerne efter personlig Overbevisning og ikke efter et Partis Ordre, da bliver Valget, som det skal være. Uden Bitterhed bøjer jeg mig for en saadan Afgjørelse, om den gaar mig imod; thi vi maa kunne se paa hinanden med venlige Øjne, selv om vi have forskjellige Meninger om Valget i Dag.«

Han traadte tilbage; en Bifaldsmumlen lød igjennem Forsamlingen og Tilraabene vare ganske forstummede.

Jens Nielsen havde paa Fornemmelsen, at Stemningen gled over i et andet Spor, der kunde blive farlig for ham; han vekslede nogle Ord med Redaktør Bramsen, der nu traadte frem for at stille Spørgsmaal til Kandidaterne. Han fandt Anledning til at betone, at Rigsdagslivet var et sagligt Virke, og det maatte være meget magtpaaliggende for Vælgerne at høre lidt om den nye Kandidats Sagkundskab, hvad man ikke havde mærket noget til i hans lange Taler, der mest havde lydt i bløde Moltoner.

Skjønt Spørgsmaalene vare lagte snildt til Rette for at fange Skovgaard, lykkedes det dog ikke; thi med virkelig Dygtighed undgik han Skjærene, saa Bramsen fortrød, at han havde givet ham Lejlighed til at glimre.

En af Jens Nielsens Vælgere stillede et Spørgsmaal om Kandidaternes Stilling til den paatænkte Banelinie over Sandbjerg. Det var et Spørgsmaal, som Jens Nielsen kunde besvare tilfredsstillende, medens Skovgaard indtog en Særstilling, der vakte Misfornøjelse blandt Vælgerne. Da svingede Stemningen til Fordel for Jens Nielsen, og Skov-

gaards Folk begyndte at frygte for et Nederlag, Ophidselsen begyndte paany, og da den gamle Jens Nielsen traadte frem, lød et øredøvende Raab fra Skovgaards Folk. — »Afstemning! Afstemning!« vekslede med: »Nej! Nej!« fra Jens Niensens Vælgere, og Valghandlingen maatte sluttes.

Ved Kaaringen valgtes Jens Nielsen, hvad der ophidsede Stemningen blandt Skovgaards Meningsfæller, saa Lidenskaberne atter brændte i lys Lue. — Nogle Vælgere søgte til Valgbordene, andre til Værtshusene, hvor Indfangerne af begge Partier trofast udførte deres smukke Hverv. Kaffeknægtene og Bjerne bidroge til at bringe Stemningen op til Kogepunktet; det var, som om hele Landets Velfærd stod paa Spil, skjønt baade Jens Nielsen og Skovgaard vare dygtige og paa-lidelige Venstremænd. Flere besindige Mænd saa vel det hule og fordærvelige i denne kunstige Opflammen af Sindene, denne Driven i Baas med voksne Folk, der selv burde skjøne og afgjøre, hvem de vilde give deres Stemme; men de vare afmægtige overfor den hvirvlende Malstrøm.

Man samledes ved Talerstolen, og da Valgbestyrelsens Formand sagde: »Skovgaard har faaet 1851 St. og Jens Nielsen 1510 St. Skovgaard er saaledes valgt til Kredsens Folketings-

mand«, brød en endeløs Jubel frem fra Skovgaards Tilhængere, medens Modstanderne hyssede, og man saa paa de vrede Blik, at Forbitrelsen kogte i dem.

»Raab ikke saa højt, Sognefoged!« sagde Kristen Jensen til sin Modstander fra Knalderup-mødet. »Dit Parti har Fanneme intet at brovte af, fordi den Vigtigper sattes igjennem.«

»Smaa Slag, og kom hellere igjen!« fik han til Svar, idet et hoverende Smil lagde sig om Sognefogdens Mund. »Vi klarede sgu dog Ærterne og vippede den gamle.«

»Nu skulle de Skraalhalse, som holde med Teglbrænderen, Fanden flinte mig, have Prygl, saa lære de vel at stikke Piben ind!« raabte den Dalby Smed og løftede Stokken i Vrede; men Kristen Jensen greb ham i Armen og sagde i en fast Tone:

»Er du gal, Smed! Gjør os ikke Skam med dit Vildskab, men lad Skovgaards Folk være ene om Løjerne.«

Da Bramsen traf Skovgaard, spurgte han:

»Er De nu glad over Deres Sejr?«

»Ja; men jeg er bedrøvet over Ophidselsen i Dag.«

»Den har De selv fremkaldt.«

»Deres Blad har ført an og ikke været saa nøje regnende med Midlerne.«

»Det er muligt, Højstærede, at skarpe Ord ere faldne i Kampens Hede; men De maa vænne Dem til at staa for Skud, hvis De vil være Politiker. For Resten behøve vi ikke at være Uvenner, fordi vi have forskellige Meninger om Tidens brændende Spørgsmaal og forfægte dem, hver paa sin Maade.«

»Ved at læse Deres Blad under Valgkampen faar den almindelige Mand dog den Opfattelse, at der er et Havdyb af Forskjel i vore Anskuelser. De har udsaaet Hadets Frø med rund Haand.«

»De kan gjerne kalde det saaledes; men vær nu praktisk Politiker i nogle Aar, da bliver De ikke saa ømskindet og renlivet i Brugen af skarpe Midler, som De nu er. For Resten trængte Jens Nielsen til at gaa af, han fik blot en uheldig Afløser, og jeg skal søge at vippe Dem næste Gang, om det er muligt. Lad os blot agte hinanden som Modstandere.«

Saa gav han Skovgaard et kammeratligt Haandtryk og gik.

Da Skovgaard senere mødte Jens Nielsen, sagde den første:

»Nu have Vælgerne dømt os imellem, og er der

faldet et eller andet bittert Ord i Kampens Hede, saa lad os glemme det og række hinanden Broderhaand; thi vi ville jo begge tjene det bedste i vort Folk.»

Men Jens Nielsen modtog ikke den fremrakte Haand. Han svarede:

«De har sejret og kan let tilbyde Forlig; men vi mødes til Kamp næste Gang, og jeg ønsker Dem god Fornøjelse saa længe.»

Da følte Skovgaard med Sorg, at den gamle, hæderlige Rigsdagsmand var hans Fjende.

XV.

Flertal og Veje.

„Det har været Nutidens Theori, at Flertallet var Bæreren af den sædeligforntige offentlige Mening eller Folkevilje.“

H. Carlsen.

De nyvalgte Medlemmer af Folketinget søgte sig Pladser; en og anden fremragende Politiker indlod sig i Samtale med de nye Folketingsmænd; i Vinduesforfybningerne prøvedes Anskuelser og Meninger for at se, paa hvilken Himmel de ny politiske Stjærner vilde funkke. Det viste sig, at de fleste kun vare Planeter, der maatte laane deres Lys fra en eller anden politisk Sol og som villige Drabanter dreje sig omkring Førerne, hvis Ind-

flydelse i Valgkredsene og i Pressen havde sat dem ind i Rigsdagen.

»Jeg har set i Bladene, at De i Tinget vil indtage en Særstilling; men det kan ikke være Deres sande Mening, og jeg haaber, at De indmelder Dem i vor Gruppe«, sagde en af Venstres Førere til Ivar.

»Jeg kan ikke binde mig til noget bestemt Parti, thi jeg vil have fuld Handlefrihed i enhver Sag.«

»Bevares! Medlemmerne af vort Parti have selvfølgelig Frihed til at stemme efter deres Overbevisning. Vi svinebinde ingen, men forlange kun, at der stemmes som én Mand ved vigtige Afgjørelser. Det gjælder nemlig om at gaa frem i samlet Fylkning, nu vi maaske staa ved et Vendepunkt i vort politiske Liv.«

»Efter min Mening fører den hidtil brugte Kamppolitik ikke til Maalet.«

»Og hvilken Vej vil De da gaa?«

»Jeg mener, at vi maa slaa ind paa en Reformpolitik, saa gode Love fremmes ad Overenskomstens Vej.«

»Det er for sent! Nu maa Kampen føres til Ende, og holder Regeringen sig paa Lovens Grund kan Sejren ikke være fjærn.«

»Alt peger paa det modsatte, synes jeg, og intet tyder paa Eftergivenhed fra det regerende Partis Side.«

»Aa jo! Der er meget i Luften, som varsler et Omslag; bag Kulisserne foregaa Ting, som kun vi indviede kjende og forstaa at tyde«, sagde den overlegne Politiker smilende. »Naa, De finder Dem nok til Rette og indser, at Deres Plads er hos os.«

»Det tror jeg ikke, skjønt vore Veje vel nu og da ville falde sammen.«

»Ah! De vil maaske selv danne et Parti?« sagde Politikeren med et megetsigende Smil.

»Ja, hvorfor ikke? Folket kjedes ved de store Ord, der ikke have ført til andet end Spild af Kræfter, medens Bitterhed og politisk Had gjør sin uhumske Gjerning. Skulde der da ikke i den danske Rigsdag findes Mænd, som ville slaa ind paa en frugtbringende Politik.«

»De kritiserer Ting, som De ingen Forstand har paa, skjønner jeg«, sagde Politikeren overlegent. »Denne Forsamling er et Udtryk for Folkets Vilje, der ikke gaar i Retning ad en fejg Opgivelse af Kampen. Lad det kun bryde og gjære derude i Folket, thi Bevægelse skaber Liv, medens døsig Ro er Dødens Mærke.«

»Der gives et Slags Liv, der er værre end Død, fordi det ligner Ordskab, og naar De mener, at denne Forsamling er et Udtryk for Folkets Vilje, bliver det kun en Paastand. Den sande og sunde Folkevilje, Udtrykket for det dybeste og ædleste i Folkets Natur, kommer ikke til sin Ret gennem en hensynsløs Ophidsning, som den ofte drives ved Valgene.

»Naa, De har allerede lært det første Bud af Højres Katekismus og vil sikkert snart have blandt det Parti, der i sin Tid herskede ved Vinduerne i denne Sal.«

»Jeg troede, De holdt Dem for god til at mistænkeliggjøre«, sagde Ivar harmfuld.

»Jeg gjør kun sjælelige Studier af en Politiker, der er kommen for sent til Verden! Dan De kun et nyt Parti, og jeg skal love Dem, at De enstemmig bliver valgt til Fører for det«, lo Politikeren, idet han vendte Ivar Ryggen og gik.

Endskjønt flere af Tingmændene delte Ivars Anskuelse om det uholdbare i den hidtil førte Politik, vilde eller turde dog kun faa følge ham paa Veje, der ikke havde Førernes Billigelse. Desuden indbildte man sig, at den Tid ikke var fjærn, da Regeringen maatte bøje sig for Folketingets Vilje. Da kom Parlamentarismens Guld-

alder, hvori alle berettigede Krav skulde opfyldes. Og selv om Regeringen ikke for Øjeblikket syntes at føle særlig Trang til at give efter, saa kunde der dog »ske noget«, før man anede. Det kom blot an paa at lægge Traadene i den politiske Væv snildt til Rette; men det maatte Førerne besørge, og det var uforsvarligt at krydse deres Planer.

Ivar fremkom med flere Lovforslag, der kunde komme de smaa i Samfundet tilgode. Djærvt og dygtigt begrundede han dem: men hver Gang han var færdig med sin Begrundelse, fulgte en storpolitisk Tale af et eller andet af Tingets fremragende Medlemmer. I Slutningen af Talen hed det: »Jeg foreslaar det foreliggende Forslag henvist til et Udvalg.« Eller: »Da det skovgaardske Udvalg allerede har et hel Lager af det virksomme Medlems Love, og nærværende Lovforslag ikke kan gennemføres i denne Samling, foreslaar jeg at nægte det Overgang til anden Behandling.«

Der var ikke Tale om saglige Grunde til slig Fremfærd; det var af »højere politiske Hensyn«, man handlede saaledes. I en Tale bebrejdede Ivar Tinget dets Handlemaade og endte med at sige: »Hvis sligt Lovdrab er ærlig og forsvarlig politisk Færd, da forstaar jeg mig ikke paa Politik.«

Da rejste en af Førerne sig og sagde: »Det ærede Medlems sidste Ytring om sin Forstand paa Politik tør jeg ikke bestride; men om hans Adkomst til at irettesætte Tinget kan der næres nogen Tvivl. Jeg vil iøvrigt henstille til det ærede Medlem at spare sig selv og Tinget lidt mere end hidtil for ørkesløse Forhandlinger.«

Det opslidende, som ligger i et resultatløst Arbejde, hvorpaa et Menneske anvender al sin Kraft, virkede tyngende paa Ivar. Og dog slugte Politiken alle hans Tanker; som en Blodigle hagede den sig fast i ham og fortog andre aandelige Interesser. Ærgjærrigheden begyndte at spire — han vilde spille en fremragende Rolle i det offentlige Liv. Den Tilsidesættelse, man havde vist ham i de første Aar af hans Rigsdagsliv, skulde blive vist tilbage med Eftertryk, naar han havde tiltvunget sig Indflydelse. Han deltog i Møder baade i og udenfor sin Valgkreds, blev mere og mere slagfærdig, bitter og hensynsløs overfor Modstanderne, der havde saaret ham. Lidt efter lidt øste han hele sit aandelige Indhold i Politikens Danaidernes Kar og kunde tilsidst kun tale om Politik. Ved stormende Møder, hvor

Mishagsytringer og Leveraab blandede sig mellem hverandre i et Helvedes Virvar, var han i sit Es; men det stille indadvendte, selvprøvende Liv, som han før havde saa meget med at gjøre, var udestængt. Det politiske blev for ham det ene fornødne, Saltet og Surdejgen i Samfundet, den Manna, som skulde nære Folket, den Stige, som førte til Indflydelse og Ære. — — —

Ivar besøgte Agent Bruun, der førte det samme gjæstfrie Hus som i gamle Dage; men han maatte nøjes med fremmed Husstyre, thi Ida var bleven gift med Grosserer Sjøgren i Stockholm. Mange at de gamle, kjendte Ansigter vare forsvundne og nye traadte i deres Sted. Gamle Magnus var død; Holst var flyttet til en sjællandsk Kjøbstad, hvor Sigrid var ansat som Lærerinde. Ogsaa Grev Jonas savnedes, han faldt i den fransk-tyske Krig ved Gravelotte. Ivar traf dog sin gamle Bekjendt, Thema Hansen, der havde giftet sig en stor Formue til og foretrak at blive i Kjøbenhavn i Stedet for at være Præst paa Landet. I øvrigt arbejdede han for »den indre Mission«.

»Venstres politiske Ager er som en Helvedes

Forgaard, besaaet med Løgn og Svig, Ærgjærrighed og Had«, sagde han.

»De har nok bevaret Deres Ungdomsidealer og Udtrykkene for dem«, svarede Ivar.

»Ja, og De svigtede Deres Idealer, da De indskrev Dem i Venstres samfundsopløsende Rækker.«

»Er det saa slemt?« spurgte Ivar smilende.

»Forblindede Mand! Kan De da ikke se, at Venstre bereder Vej for Socialisterne og Fritænkerne. I ville alle drage lige lukt ind i Helvede med flyvende Faner og klingende Spil.«

»Ja, skal det være, maa det ogsaa helst ske paa en fornøjelig Maade.«

»De er en Spotter, og Deres Hjærte er ikke ret for Gud.«

»Maa jeg være fri for Deres gudelige Ordgyderi, der røber hovmodig Selvbehagelighed og flad Religjøsitet.«

»Deres Vrede anfægter mig ikke, den viser kun, at Sandhedens Ord ramte Dem.«

»Hvor I Theologer dog ere daarlige Sjæleforskere, skønt I indbilde eder at være ufejlbare. I tro, at I ere Sandhedens Apostle, naar I spække eders Tale med gudelige Ord; I mene at have Ret til at dømme et Menneskes Indre, som kun

Gud kjender; I sende Folk til Helvede, naar de ikke dele eders overfladiske Meninger om de høje og dybe Ting, som høre Gudslivet til. Derved blive I selv den største Hindring for det Liv, I skulle fremme.«

»Naar man angriber Djævelens Befæstning, skummer han af Vrede, og hans Lærlinge gjøre det samme. De svigtede Deres Kald som Ordets Forkynder og blev en politisk Vejleder, en Folkeforfører, som taler mod det lovlige Regimente, der er indsat af Gud. Jeg taler Sandhedens Ord til Dem, selv om De fnyser af Harme og nedsætter Guds Tjenere. Vig bort fra Deres Ondskab, før Satan sluger Dem med Hud og Haar.«

»Det blev ham vist for drøj en Mundfuld«, lo Ivar; »men iøvrigt indeholder Deres sidste Udfald ikke saa megen sund Sans, at jeg gad svare derpaa.«

»Slut nu Vaabenstilstand, mine Herrer, og spar de hvasse Tunger!« afbrød Agenten, der traadte hen til de stridende tilligemed en Politiker af Højre. »Hvad siger De om den politiske Stilling, Hr. Skovgaard?

»At Modsætningen mellem Partierne bliver skarpere Dag for Dag, hvad jeg finder meget beklageligt.«

»Det er den nødt til, Hr. Skovgaard!« svarede Højrepolitikeren. »Saalænge Venstre med Vold og Magt vil trumfe Kravet om Selvstyre igjennem uden Hensyn til de andre Faktorer i Statslivet, er der ingen Udsigt til Fred og Forlig.«

»Venstre kan dog aldrig opgive dette Krav uden at opgive sig selv; men jeg indrømmer, at det er rejst for tidligt og med for megen Bram.«

»Vær vis paa, at Regeringen aldrig giver efter i saa indgribende et Spørgsmaal som dette, og den har heldigvis Midler i Hænde til at hævde sin Stilling.«

»Men kan den da ikke se, at Folket sønderslider sig selv i aandsødende Kampe«, spurgte Ivar.

»Hvis er Skylden? Venstres. I øvrigt har De min fulde Anerkjendelse for de Forsøg, De har gjort paa at mildne Striden og fremkalde et frugtbart Samarbejde.«

»Som fuldstændig er mislykkedes.«

»Det kan ikke være anderledes, saalænge Førerne ere almægtige overfor deres Parti og arbejde for et uigjennemførligt Program; men bliv ved, og Deres forstandige Politik vil sejre en Gang.«

»For at dette kan ske, maa Regeringspartiet

vide sig mere medgjørligt end nu, medens Venstre maa slaa ind paa en frugtbar Reformpolitik.«

»Ja, netop. Naar Venstre lader den ophidsende Storpolitik falde, findes der Strømninger indenfor Højre, som ville Fred og Forlig; men der er andre, som ønske Kampen fortsat til en Yderlighed, hvis Maal jeg ikke nærmere skal betegne. Derfor maa alle gode Mænd vogte sig for at tvinge Regeringen ind paa Veje, som kunne have skjæbnesvangre Følger for Friheden. De forstaar mig?«

»Ja, jeg forstaar Dem fuldt vel; men jeg ræddes dog ikke for Skræmmebilleder. Om end Venstre kan have begaaet Fejlgreb, er dog Retten paa dets Side, og bag ved Partiet staar et Folk, som man ikke ustraffet kan gaa imod, hvis Retten krænkes derved.«

»Dette Sprog kjende vi, men ingen lægger længer nogen Vægt paa de truende Ord, og et Folk som vort bøjer sig snart for Nødvendigheden.«

Samtalen fortsattes i lang Tid, men Thema Hansen mente, at Aftenen var ganske spildt; thi Guds Navn nar ikke nævnt en eneste Gang.

Folketinget var opløst, og nye Valg skulde udskrives. Ivar Skovgaard var bleven en Agitator af Rang, i længere Tid holdt han Møder næsten hver Dag. Politiken blev mere og mere Ariadne-traaen i hans Tanker, og han troede paa sig selv som den, der kunde løse den gordiske Knude, som var slaaet. Han haabede, at der vilde komme saa mange af hans Meningsfæller ind i Tinget, at man blev tvungen til at tage Hensyn til Gruppen, og da skulde han vise de stortalende, overlegne Førere, hvad han formaaede.

»De er bleven en grumme kjedelig Person, siden De kom i Rigsdagen, alt hos Dem smager af Politik«, sagde Fru Lindholm til Ivar.

»Er det virkelig saa slemt fat med mig?« lo Ivar.

»Ja, man kan jo ikke faa en eneste fornøjelig Samtale med Dem som i gamle Dage, De smutter straks ind i Politiken.«

»Nu maa jeg give Fru Hansen Ret i, at det var ønskeligt, om Kvinderne havde mere politisk Interesse og Forstand, det vilde støtte os til den politiske Gjerning, som er Samfundets vigtigste.«

»Jeg ønsker ikke at faa mere Forstand paa Politik, end jeg har. Der er noget dæmonisk forførende ved den, thi naar den spiller Hovedrollen

i Samtalen, blive Ordene bitre, Minerne mørke, og al naturlig Glæde visner. Hvorfor skal man da søge nærmere Kjendskab til dette onde Væsen?»

»Fordi Tusinders Vel beror paa en god Politik i Frihedens Aand. Nu vanrøgtes Folkets Livssag af lidet snilde Politikere paa den ene Side og halsstarrige paa den anden. Kan det da undre Dem, om jeg kaster mig ind i Kampen med hele min Sjæl, naar jeg mener at kunne gavne Frihedens Sag«.

»Maaske De ikke kan handle anderledes,« sagde hun stille og tankefuld. »Men naar et Menneskes Tanker kun dreje sig om én eneste Sag, og denne intet har med Hjærteliv at gjøre, da staar han i Fare. Jeg er bange for, at De forveksler personlig Ærgjerrighed, Higen efter Indflydelse og Folkegunst med det, som De kalder Omsorg for Frihedens Sag.«

»De har ikke ret høje Tanker om Drivfjederen i min politiske Virksomhed, kjære Fru Lindholm.«

»Jeg tvivler ikke om, at ædle Bevæggrunde drev Dem i Begyndelsen; men siden De blev Politiker, er der kommet noget koldt og tørt over Deres Person. De er ikke den gamle Skovgaard med Hjærtet paa det rette Sted, thi det samme,

som De før dømte haardt hos Deres Modstandere, gjør De Dem selv skyldig i. De er vokset nedad; nu véd De min Mening.«

»Valgdagen kom. Redaktør Bramsen stillede sig mod Ivar; men denne var overbevist om at blive valgt, og Stemningen syntes ogsaa fortrinsvis at være paa hans Side, skjønt Bramsen tog Bifald paa en Tale, hvori han med Dygtighed hævdede det holdbare i sin klare Stilling i Modsætning til »de fejge Politikere, der rendte bort fra Selvstyrets Fane og opgave Folkets soleklare Ret. De vare i Grunden formummede Højremænd, farligere for Frihedens Sag end Højre selv.«

Med ligesaa stor Styrke betonedes Ivar »det farlige i at standse Lovgivningsarbejdet og kaste Folket ind i opslidende og resultatløse Kampe, da Magtmidlerne fattedes. Det var en Letsindighedens Politik, der kaldte de onde Lidenskaber frem og bragte Friheden i Fare.«

Før Kaaringen skulde finde Sted, fremtraadte Ivars gamle Bekjendt, Overretssagfører cand. juris Thorson, der nylig havde faaet Valgret i Kredsen og nu vilde bidrage sit til Ivars Fald. Med beregnende Kløgt udtalte han:

»Da Hr. Skovgaard synes at være forsonlig stemt mod den nuværende Regering, og hans Anskuelse paa mange væsentlige Punkter falde sammen med Højres, vil jeg tilraade mine Meningsfæller at stemme paa ham.«

Hans Ord gjorde god Virkning, thi mange bleve betænkelige ved at stemme paa en Mand, der anbefaledes af Højre. En hensynsløs Ophidsning blev sat i Gang under Stemmegivningen, og Udfaldet blev, at Bramsen valgtes med et stort Flertal.

Jens Nielsen, der selv havde ønsket at fælde »Teglbrænderen«, sagde med hoverende Mine:

»Tak for sidst, Hr. Skovgaard.«

Nederlaget ved Valget traf Ivar som et knusende Slag i Ansigtet. En Folkestemning, der var skabt paa kunstig Vis, satte ham ud af Spillet, netop som han skulde begynde en politisk Virksomhed, der kunde skaffe Magt og Indflydelse. Hans Modstandere gottede sig, og da den første Opbrusning var ovre, og Sindene komne i Ro, syntes hans Meningsfæller ikke at ofre den Sag ret mange Tanker. Det voldte Bitterhed hos

Ivar og mindede ham om, at Folkegunst er som en bristende Sæbeboble. —

En Vinterdag ved Aftentide sad han og læste. Udenfor var der bidende Kulde, Kakkelovnsvarmen kunde ikke holde Vinduerne optøede, og Isblomster bredte sig paa Ruderne. Formerne vare smukke, men Farverne manglede; stive og kolde stode de som mejslede i Sten, thi Solens Varme havde ikke frembragt dem. Ivar fandt noget beslægtet mellem dem og sit eget Liv. Fru Lindholm havde Ret, naar hun sagde, at der var kommet noget koldt og haardt over hans Person, siden han blev Politiker.

Men kunde det i Grunden være anderledes, eftersom Livet var Skuffelse og Bedrag, og Menneskene viste sig falske? — Hans Kjærlighedshaab blev lagt øde af en behagesyg, hjærteløs Kvinde; hans Tro paa Fædrelandskjærlighedens altopofrende Styrke og dens sejrende Magt over Løgn og Svig havde lidt et Nederlag under Krigen og ved Fredsslutningen. Det politiske Virke, hvorved de store Samfundsopgaver skulde løses, var ofte kun en stakaandet Higen efter selvisk Ære og Fordel. Ædle og højbaarne Tanker førtes vel i Munden; men de omsattes ikke i Gjerning. De smaa i Samfundet, hvis Tarv i Aarhundreder vare van-

røgtede, bleve kun brugte som Trappestige for at komme til Vejrs; de maatte nøjes med smukke Ord, medens berettigede Krav overhørtes i Parti-stridens øredøvende Slagtummel. — — —

Denne strænge Dom ramte ham selv. Kun faa af de varme og gode Ord, han havde talt om Arbejdernes Ret, om de faldnes Oprensning, de bundnes Frigjørelse, vare satte i Værk af ham selv i hans nærmeste Kreds. Vel sandt, at han havde været med til at fremme mangan god Sag; men var Bevæggrunden dertil Hjærtets tvingende Trang til at hævde Menneskekjærlighedens store Grundsætninger! Eller var ogsaa deri skjult Ærgjerrighedens Dæmon, som havde ødet hans indre Liv? — Ja, han maatte dømme sig selv; thi han havde intet at rose sig af. — — —

Husholdersken kom ind, før han var færdig med sin Tankerække, hun talte om det strænge Vejr, som det tegnede til at blive og beklagede den fattige Kristoffers oppe i Heden; han var syg og manglede maaske noget. Ivar bad hende fylde en Kurv med gode Fødevarer; den tog han paa Armen og gik ud i den barske Vinter.

Sneen faldt i tætte Flokke, der bleve til skarpe, sviende Pile, som Vinden slyngede ham i Ansigtet, før de hvirvledes hen ad Jorden i vild

Dans; men ligesom i Ungdomsdagene følte han nu et vist Velbehag ved at stride sig frem i det haarde Vejr og trodse Naturmagternes Vælde. Det klnede Blodet og bragte Hvile i de brydsomme Tanker. --

Han naaede Huset. Døren var lukket, og da han vedholdende bankede paa, kom en lille Pige og lukkede op. »Fader og Moder ere syge og kunne ikke komme op«, græd hun. Ivar gik ind. Stuen var næsten blottet for Bohave; men i Vuggen laa en lille Dreng og græd, og henne i to uredte Senge laa Mand og Hustru med blege Ansigter, indfaldne Øjne og hule Kinder. Manden, der om Sommeren arbejdede ved Teglværket, havde ligget syg i længere Tid, og Konen var bukket under for de hafte Anstrængelser ved Pleje, Nattevaagen og af Mangel paa Næring. Ivars Hjærte blødte ved Tanken om, at de to syge havde maattet ligge hjælpeløse i den strænge Vinternat og maaske i flere Dage, hvis han ikke ved et Skæbnens Lykketræf var kommen hid.

Ud paa Natten kom hans Karle til Huset for at forvise sig om, at han ikke var gaaet vild i det forrygende Vejr. Henimod Morgenstunden stilnede det af, og saa gik han hjem for at skaffe Læge og Plejerske til de fattige, forkomne

Mennesker, som boede ude paa den ensomme, øde Hedemark.

Det førte hans Tanker i en ny Retning. Den gode Gjerning, han af Hjærtets frie Trang og Tilskyndelse havde øvet, gjorde ham glad og tilfreds. At leve et stille Liv, gjøre Mennesker glade ved kjærlig, opofrende Færd, omsætte gode Ord i Handling, i Kjærlighedstjeneste — det var en Opgave, som han nu vilde søge at løse. Menneskekjærlighedens store, evig gyldige Grund-sætning: Elsk ikke alene i Ord og med Tunge, men i Gjerning og Sandhed, stod for ham med sit ubønhørlige Krav.

Til Nutidens aandløse, politiske Guder vilde han ikke ofre; men kom der et bestemt, uafviseligt, ydre Kald, der faldt sammen med hans indre Trang til at virke i det offentlige Liv — da vilde han modtage Kaldet og omstyrte Afgudsbillederne, som politiske Profeter havde faaet Folk til at dyrke, og som tærede dets ædleste Hjærteblod. Men først maatte han ophøre at være Træl af sin egen Ærgjærrighed og blive en frigjort Mand, der kunde være Tjener for højbaarne Tanker uden at tænke paa sig selv.

XVI.

Paa Rejse.

„Ud vil jeg, ud! — O, saa langt, langt, langt
over de høje Fjælde!
Her er saa knugende, tærende trangt.“

Det blev Vaar og Sommer, og Ivars Tid optoges af travl Virksomhed fra Morgen til Aften; men han længtes efter at rejse. Noget tungt, trykkende laa over hans Sind, og eftersom Naturens Skjønhed øgedes Dag for Dag, blev hans Rejselængsel større. Naar han stod ved Stranden og saa ud over det milevide Hav, saa Skibene hejse de hvide Sejl og forsvinde i Synskredsen som hvide Maager, der dukkede under Vandspejlet og bleve borte — da fødtes Ungdommeus Drømmeliv paany. Men han havde fjærnet sig saa langt

fra sine Ungdomsidealer, at de vare tilslørede som Fjældenes høje Tinder, naar Skyer omgive dem med et uigjennemtrængeligt Taagedække. Dog, de havde Skikkelse endnu i hans Drøm og Tanke, levede i hans Længsel, og Sløret maatte kunne drages til Side, før han gik ind i det ukjendte Gaadernes Land, hvorfra ingen vender tilbage. Skete det ikke, var Menneskelivets Forjættelser en Meningsløshed.

Han vilde rejse, drage bort til fremmede Lande, føle det store Kulturlivs Pulsslag og berige sin Aand med nye Indtryk og Erfaringer. Maaske han kunde komme en Tydning af Tilværelsen nærmere ved at bevæge sig derude i det fremmede, hvor Naturpræg, Tankesæt og Levevis vare anderledes end herhjemme.

»Nu fanger du Fluer igjen«, sagde Ivars gamle, højtbetroede Ven, Rasmus, der skulde bestyre Gaard og Teglværk under hans Fravær; »men jeg kan ikke forstaa, at du vil ærgre dig over, at Redaktøren pirrede dig af Pinden, for der er sgu ikke meget Fedt at hale ved at være Rigsdagsmand.

»Mine Tanker ere langt borte fra Politik.«

»Nej, saamænd ere de ikke, for du har ikke faaet Bugt med Ærgjærrighedstroiden endnu; men

jeg synes ellers, du kan være glad ved, at du ikke kom til at spille flere Vintre paa det Pilleri i Kjøbenhavn. Der er nok i Rigsdagen til at snakke foruden dig, og her hjemme er du fri for alt det Rykind, som satte hele Gaarden paa den anden Ende.«

»Ja, nu render jeg fra det hele en god Stund, og saa faar du Fred og Ro baade for mig og de mange fremmede. Er det saa godt?«

»Det bliver aldrig godt her paa Gaarden, før der kommer en Kone i Huset.«

»Det sker aldrig!«

»Ja, da kommer der ingen Ro og Stadighed over dig, før du faar din Tøjræl, det kan du være muggen om.«

Saa rejste Ivar. Først gjennemstrejfede han Sverrig og endte i Stockholm; siden vilde han drage sydpaa. Den smukke, minderige By med det halvt sydlandske Præg, de mange Seværdigheder, det brogede Liv i Strømparterren og paa Hasselbacken, samt de venlige, vindende Svenskere tiltalte ham i høj Grad. Han boede paa Grand Hotel, hvor mange Udlændige havde taget Ophold; de forskjellige, fremmede Tungemaal gave ham Indtrykket af et rigt pulserende Storstadsliv, som han fandt Behag i, fordi det havde Nyhedens

Interesse. Bekjendtskaber stiftedes snart, og sammen med sine nye Venner foretog han Udflugter i Stockholms skønne Omgivelser. Paa minderige Steder dvælede han dog helst ene, ligesom han søgte at øge sin historiske Viden ved at granske i svenske Kildeskrifter. — — — — —

Han stod i Ridderholmskirken, hvor Sverrigs Heltekonger og andre Stormænd hvile, og hvor Tusender af erobrede Faner vaje over Sarkofagerne. Saga har ristet sine Runer i Historien og viet de slumrende Kæmper til udødeligt Ry; Mindets Engel flyver under Kirkens Buer, dens Vingslag suse saa underligt derinde i de pragtfulde Gravkor, og i et svindende Syn ser Ivar de henfarne træde ud af Kisterne og omgjorde sig med Sværd for at drage til blodigt Stævne.

Han træder ind i det Gustavianske Gravkor, til den store Gustav Adolfs Kiste, hvor man under Vinduerne blandt andet læser: »Fromhed elskede han, de fortrykte befriede han, døende sejrede han.« Nu hviler han her efter sine Gjerninger; han var en af Nordens ædleste og bedste Mænd, Tjener for Datidens største Tanker. Ivar bøjer sig i Ærbødighed og gaar videre til Karl XII.s Kiste. Helten med den blodige Vunde i Panden førte hans Tanker til Danevirke og Dybbøl, hvor

han havde set saa mangen brav Kampfælle segne for Fjendens Kugler og mærket Blyet i sit eget Legeme. Fuldstændig optaget af sine Minder mærkede han ikke, at to Kviuder stode ved hans Side, før den ene sagde:

»Hvor Forkrænkelighedens Tanke dog er vemodig! Al Storhed visner og forgaar, selv Mindet blegner og dør.«

»Det er altid vemodigt at tænke paa svundne Tider; men det ædle og store kan ikke dø, thi levende Tunger forplante det i Eftermælet, saa det bærer Frugt i kommende Slægter«, svarede den anden.

Ivar vendte sig halvt om, og hans Blik strejfede den talende; men et hvidt Slør skjulte hendes Ansigtstræk. Det forekom ham, at han kjendte Stemmen, og ved en lynsnar Tankeforbindelse kom han til at tænke paa Sigrid. Saa faldt han atter hen i stemningsfulde Grublerier ved at færdes i de berømte Dødshaller. Det varede dog kun kort, de to Kvinder ligesom drog ham efter sig, en hemmelighedsfuld Magt tvang ham til at tænke paa dem og være i deres Nærhed; men en ond Skæbne syntes at ville forhindre ham i at se deres Ansigter. Han harmedes paa sig selv, fordi to fremmede Kvinder kunde optage hans Tanker

her i Mindernes Tempel, der havde talt saa levende og mægtigt et Sprog til ham; men han kunde alligevel ikke frigjøre sig. Da saa han endelig den utilslørede Kvindes Træk og gjenkjendte Ida Bruun, nu Fru Sjøgren; han traadte studsende et Skridt tilbage, hendes Blik strejfede ham; men hun kjendte ikke Manden med det kraftige Fuldskjæg og vejrbitte Ansigt. At give sig til Kjende nu, kunde han ikke, det vilde være en Vanhelligelse af de dødes Hvilested, hvor Stilheden skal bo.

Da de to Kvinder vare færdige til at forlade Kirken, gik han forved dem ud af Døren. Ved Udgangen hilste han ærbødig og sagde:

»Hvis jeg ser ret, har jeg den Glæde at hilse paa Fru Ida Sjøgren.«

»Ja, og hvem har jeg den Ære at tale med?«

»Ivar Skovgaard!«

»Er det muligt! Da er det mig en usigelig Glæde at træffe en gammel Ven, som har gjemt sig bort i en Afkrog af Verden; men jeg kunde rigtignok ikke kjende dem med det store Vildmandsskjæg.«

Hun trykkede varmt hans Haand og saa ham glad ind i Øjnene, idet hun vedblev:

»Naa, hjærtelig velkommen til Stockholm skal De være! Men jeg glemmer jo over Gjensynet at forestille Dem en gammel Bekjendt, Frøken Sigrid Holst.«

Denne havde slaaet Sløret til Side og rødmede dybt, da Ivar hilste paa hende. De vare begge saa hemmelig stumme; men Ida kunde tale for dem alle.

»Og da vi nu have fundet en længe savnet Ven, slippe vi ham ikke saa let«, sagde hun. »De følger naturligvis med os hjem, hvor en anden gammel Bekjendt vil blive sjæleglad ved at se Dem. Hvor bor De for Resten?«

»I Grand Hotel!«

»Der er hyggeligt og godt; men jeg haaber dog, at De vil være vor Gjæst, saa længe De bliver her i Stockholm.«

»Hjærtens Tak for det gode og gjæstfrie Tilbud; men jeg vil helst være min egen Herre, og naar jeg bor paa et Hotel, kan jeg komme og gaa, naar jeg finder for godt.«

»De er nok den samme egensindige Skovgaard som i gamle Dage.«

»Aa ja, det er vel næppe blevet bedre med Aarene.«

Sigrid gik tavs ved Idas Side; men nu og

da stjal hun sig til at se paa Ivar, og et Havdyb af Følelser gik gennem hendes Sjæl. Hvor var det dog underligt at se ham igjen, høre hans Stemme, der havde faaet en haard, metallisk Klang, og samtale med ham efter alle de Omskiftelser, Tiden havde bragt. Mon de i Grunden havde noget at samtale om, efter alt det som var sket? Jo, mere end de kunde komme til Ende med i et helt Menneskeliv; men det var vist ikke muligt at faa begyndt.

Mens Sigrid gjorde sig selv de mange Spørgsmaal, naaede man Fru Idas Hjem, hvor Holst ogsaa var Gjæst; han vilde følge sin Datter til Stockholm for at hindre, at »hun blev snappet bort af en eller anden Svensker«, og saa havde han desuden Lyst til at se »den gamle Rede, hvor de danske Konger altid kom galt afsted«, som han udtrykte sig. Ved Synet af Iver udbrød han:

»Nu har jeg Pinedød aldrig kjendt Magen, at man skal rejse halvvejs til Nordpolen for at finde Dem!«

Han var nærved at omfavne Ivar af Glæde over at træffe »en ægte Jyde«, der tilmed var en gammel Ven, som han havde tvivlet om at gjense.

Grosserer Sjøgren var en elskværdig og

vindende Personlighed, der gjorde alt, for at hans Gjæster skulde befinde sig vel. Næsten daglig besøgte Ivar det gjæstfrie Hus og blev snart Sjøgrens gode Ven. De foretoge Udflugter til Omegnen, snart i Kvindernes Selskab, snart alene. Saa havde Ida og Sigrid Lejlighed til at tale sammen uden at blive forstyrrede, thi Holst gik Smaature paa egen Haand.«

»Er du nu rigtig glad, kjære Sigrid, at du har mødt Ivar?« spurgte Ida.

»Ja. Og du?«

»Jeg glæder mig over, at han har det godt; men Synet af ham drager mod gamle Minder.«

»Er det da ikke farligt for din Hjerterø, at han er saa nær?«

»Du slutter nok fra dig selv til mig«, sagde Ida smilende. »Men du skal ikke være bange; jeg har nu en god, elskværdig Mand, der bærer mig paa Hænderne, fordi han elsker mig, og jeg holder af ham paa min Maade. Hvad skal jeg forlange mere?«

»Jeg synes, Du er noget kold overfor din elskværdige, smukke Ægtefælle, saa du burde forlange lidt mere Varme hos dig selv.«

»Maaske du har Ret; men jeg er nu en fornuftig Kone og ingen sukkende Turteldue. For

Resten er Sjøgren en ædel Natur, der vokser sig mit Hjærte nærmere Dag for Dag; men alligevel glemmer jeg aldrig min Ungdomskjærlighed, og det gjør du heller ikke, Sigrid.«

Hun kyssede sin Veninde kjærligt og vedblev:

»Gid, du snart maa blive Ivars Brud!«

»Tal ikke saaledes, thi det er jo umuligt! Jeg har saaret ham saa dybt baade i Tanke og i Gjærning, at jeg har mistet hans Tillid, og et Hav af Misfortaelser og Lidelser skiller os.«

»Sæt kun din Baad i Strømmen ud, og stol paa Gud, saa kommer du nok over.«

»Jeg har kun det inderlige Ønske, at jeg maa faa Lejlighed til at bede ham om Tilgivelse for den Uret, jeg har gjort ham. Da kunde han bedre forstaa min Forlovelse med Thorson, og naar jeg stod ren og klar for ham, kunde jeg med Frimodighed og Glæde drage hjem til min lille Gjærning.«

»Stakkels Sigrid! Du maa have lidt meget da du tænker paa at give Afkald paa Lykken, nu den maaske er dig nær; men det maa ikke ske.«

Næste Dag havde Ida en lang Samtale med Ivar. Hun skildrede det rænkefulde Spil, som var drevet for at skille ham fra Sigrid, hvem Thorson havde overlistet i et Fortvivlelsens Øjeblik, da hun

trængte til en Ven. Aldrig havde Ida talt saa varmt og hensynsløst ærligt, og hun skyede ikke at blotte sig selv i Ivars Øjne for at rense Veninden fra enhver Mistanke. Hendes Ord gjorde et dybt Indtryk paa Ivar, og han svarede:

»Tak for Deres Oprigtighed, kjære Fru Sjøgren! Men før Lykken kan spire for Sigrid og mig, skal mangt og meget klares i vort Forhold, og det sker maaske aldrig. Vi ere heller ikke længer to unge Mennesker, hos hvem Haabet er lysegrønt.«

»Men Kjærlighed er evig ung.«

»Ja, naar den faar Næring nok for at leve.«

Tiden nærmede sig, da Opbrud fra Stockholm skulde finde Sted. Et Par Dage før Afrejsen indbød Sjøgren et større Selskab, der tilligemed vore Venner foretog en Udflugt til det skjønne Drottingholm. Efterat Slotet var besæt, hvilede man ud i de smukke Omgivelser. Sigrid søgte bort fra Selskabet for at være ene med sine egne Tanker. Tiden i Stockholm var svunden som en dejlig Drøm, nu skulde hun skilles fra det altsammen, ogsaa fra Ivar, der vilde bese den gamle Hansestad Visby, medens Holst og Datter agtede sig

til Gøteborg og Trollhättan. Hun havde kun talt lidt med Ivar og aldrig været ene med ham, saa en indgaaende Samtale havde været umulig; nu skiltes deres Veje for maaske ikke mere at mødes. Hun satte sig paa en Bænk og saa ud over de henrivende Naturomgivelser. Hvor her maatte være dejligt at leve og give sig helt hen i Samliv med Naturen og Mennesker, man elskede. Mange, der havde boet paa dette Slot, havde maaske tænkt som hun, mens deres Hjærte bankede i Fryd og Lykke, indtil Dagen kom, da det alt var forbi som en svindende Drøm. Længes uden at faa Længselen stillet, haabe uden at faa Haabet opfyldt, elske uden at finde Gjenkjærlighed, juble en kort Stund for at græde derefter -- saadan var Livets Gang.

De vemodige Tanker tog hende ganske i deres Vold, og Taarer kom frem ved Tanken om, at hendes Ungdomsdrøm skulde blive uopfyldt. I Sjælens inderste Grund havde der trods alt levet et lønligt Haab, som hun vel ikke turde fortro sig til, men som hun dog holdt i Live. Nu var det dødsdømt, thi Ivar syntes at være kold og afvisende overfor hende. — Saa bad hun en inderlig Bøn om Kraft til at give Atkald paa ham for bestandig; hun havde jo meget at takke for, meget

at glædes ved og leve for, naar hun tog sig sammen. Skolens Gjerning lykkedes godt, Børnenes Kjærlighed ejede hun, og saa havde hun sin kjære Fader, hvis eneste Glæde hun var i denne Verden. Men én Ting kunde hun ikke leve foruden: Ivars Agtelse. Ren og klar vilde hun staa i hans Tanke; hun maatte tale med ham, før de skiltes, i hvad det saa skulde koste af Selvovervindelse. —

Selskabet skulde bryde op; men Sigrid kom ikke, og Ida bad Ivar om at opsøge hende. Han fandt hende siddende paa Bænken. Som hun sad der i dybe Tanker, lignede hun Sigrid fra gamle Dage, kun var der et usigelig vemodigt Træk om Munden. Han traadte hende stille nærmere, uden at hun mærkede det.

»Frøken Sigrid! Selskabet venter paa Dem.«

Hun fór sammen og saa paa ham med et aandsfraværende Blik; men pludselig gled et Glædesblus over hendes Aasyn, en Beslutning modnedes i et Nu, og hun sagde:

»Sæt Dem ned et Øjeblik, jeg har noget at sige Dem.«

Han satte sig ved hendes Side, og hun vedblev:

»De gamle Dage ere forbi; men jeg vil dog tale om dem, før vi skilles. Tilgiv mig alt

det onde, som jeg mod min Vilje har tilføjet Dem!»

»Jeg har intet at tilgive, thi alt det gamle indhyller jeg helst i Glemsel, og Deres Handlinger har jeg ingen Ret til at dømme. At mit Liv løb i Haardknude var Skæbnens Gang og hænder saa mange.«

»Men Bagtalelsens Ord fandt Vej til mine Tanker, der dømte Dem haardt, om end mit Hjærte søgte at forsvare Dem.«

»Ja, onde Tunger øve mangan fordærvelig Gjærning i denne Verden, og De faldt i Rænkesmedes djævelske Snare, ung og uerfaren som De var; men det bebrejder jeg Dem ikke nu.«

Hun vilde tale ud, nu eller aldrig maatte det ske. Hun skildrede sin Fortvivlelse hin forfærdelige Balnat og Dagene efter, fortalte om sine sjælelige Lidelser, mens hun var forlovet med Thorson, uden at lægge Dølg paa sine Følelser for Ungdomsvennen. Hun talte kun om Fortiden og lagde sin Sjæls Tanker aaben for hans Blik, saa han kunde læse om hendes trofaste, uendelige Kjærlighed.

Han sad ved Siden af sin Ungdoms Elskede, mens hjærtevarme, bevægede Ord lode fra hendes Læber. Og hun var saare smuk endnu; ædel og

god som før stod hun for hans Tanke. Han følte en indre Tilskyndelse til at tage hende i Favn og sige, hvor inderlig han havde elsket hende, og at hun var den eneste Kvinde, der nogen Sinde kunde faa Plads i hans Hjærte. — Men saa meldte Tvivlen sig som en ond Dæmon og bragte en ny Stemning frem. Hvad var den sande Bevæggrund til, at hun nu betroede sig saa fuldt og helt til ham? Var det en ikke ganske ung Kvindes snilde Beregning overfor en forsmaaet Tilbeder, der nu toges til Naade af Mangel paa en bedre? I mange Aar havde han plejet sine Tvivl om Kvindens Trofasthed, de vare ligesom gaaede over i Blodet. Fra det virkelige Liv havde han nok af Beviser, der styrkede hans fikse Ide. Saaledes havde Ida Bruun elsket ham, men giftede sig med en rig Grosserer, og hun befandt sig saa vel som Fisken i Vandet. Amalie Knudsen forgudede ham, da hun indlod sig i den hellige Ægtestand med Thorson. Og Sigrid selv havde jo betraadt den samme Upaalidelighedens Vej. — —

Han sad en Stund i dybe Tanker uden at sige noget; men pludselig rejste han sig og sagde mildt:

»Tak for Deres Fortrolighed, kjære Frøken Sigrid! Jeg sætter større Pris paa den, end De

aner, og jeg haaber, at jeg en Gang til Gjengjæld kan faa Lejlighed til at fortælle Dem min Sjælehistorie; men mit Sind er ikke i Hvile nu, og vi maa desuden opsøge vort Selskab.«

Paa Hjemturen sagde Holst:

»Hør nu, min kjære Skovgaard! De maa Pinedød lade den gamle Sørøverrede paa Gotland være i Fred og følge med os til Gøteborg. Vi blive da Rejsefæller til Danmark, og De gjør mig en stor Glæde ved at gaa ind paa mit Forslag. Synes du ikke, Sigrid, at det var rart at faa ham med, for saa kunde I slaa Farter sammen som i gamle Dage?»

»Naar Hr. Skovgaard har lagt en bestemt Rejseplan, maa Fader ikke søge at forandre den; thi han kunde fortryde det.«

»Jeg har ikke for Vane at fortryde mine Handlinger, jeg bærer blot Ansvaret for dem.«

»Jeg tror Pinedød, at der er Krigshumør i Luften; men jeg synes, at I to skulde lade det gamle Himphamp hvile og være fornøjelige Mennesker. Følger De saa med, Skovgaard?«

At Sigrid ikke støttede Faderens Forslag gjorde Udslaget, ellers havde han ikke gaaet ind derpaa; men nu kom han i det drilske, god-

modige Hjørne, der satte ham i godt Humør, og han svarede:

»Jeg gaar med Glæde ind paa Deres Forslag, hvis jeg ikke bedrøver Deres Frøken Datter altfor meget derved.«

»Det skal De have Tak for, De er en Dane-
mand!« sagde Holst oprømt og slog Ivar paa
Skulderen, idet han hviskende tilføjede: »Men
Kvindfolk har De Pinedød ingen Forstand paa.«

Sigrid lo indvendig og var sjæleglad over
den kjærkomne Rejsefælle. Maaske det var dette,
som gav Kinderne Rødme og gjorde Afskeden
fra Ida let, saa hun med glædestraalende Blik
kunde tilraabe hende: Paa Gjensyn!

De havde besét de øverste Fald ved Troll-
hättan og stode nu ved Udsigtstaarnet. Holst var
træt og vilde tilbage til Hotellet, medens Ivar og
Sigrid ønskede at se det nederste Fald. De brød
sig ikke om Hindringer, men banede sig Vej over
Granitblokkene ned til Helvedfaldet. Nu og da
maatte Ivar give Sigrid en Haandsrækning; fra
Blok til Blok gik det, snart gled den ene, snart
den anden, og ofte maatte Hænderne tages til
Hjælp paa de mest uvejsomme Steder. Man lo

og spøjte derover. Fortidens fortrolige Du listede sig med ind i Tiltalerne, og Sigrid var glad som et Barn. Den ubekvemme Nedgang anstrængte og gav rødmende Kinder; ofte dvælede Ivars Øjne paa sin smukke Ledsagerske, hvis klare Latter han ikke havde hørt i saa mange Aar.

De naaede Faldet, hvis vældige Vandmasse styrtede ned over Stentrakterne og blev til sønderrevet, hvidt Skum. En øredøvende Larm af Vandets Brusen gjorde Ordet halvdødt, før det kom fra Læben, og saa talte man ikke, men betragtede det storslaaede Naturoptrin i Tavshed.

Ude i Elven laa en lille Granitø; nogle nedrammede Pæle, hvorpaa en Planke var lagt, gjorde en Overgang let. Sigrid vilde dog blive tilbage, og Ivar gik alene; men da han i længere Tid stod som fastnaglet af det ualmindelige Skuespil af stærke, brydende Kræfter uden at sige et Ord, medens hun selv havde en trykkende Fornemmelse af Ensomhed, kaldte hun paa ham, og han gik hende i Møde for at hjælpe hende over. —

Hun lænede sig til hans Arm og hævede Øjet op mod Vandfaldet, der nu kunde ses i hele sin frygtelige Vildhed og majestætiske Vælde. Tusender af vilde, sammenfiltrede Bølgearme udstraktes som til Favntag; men fik de et

levende Væsen fat, var Døden det vis. Det, som ikke krystedes til Døde mod Elverkongens Bryst, maatte nedenfor Faldet gaa ned i Malstrømmen, bestandig nedefter for at knuses mod Traktens Bund. Den ellers saa rolige Elv var som troldgjort af overnaturlige Magter, der gjorde den vild og ustyrlig, lig en Urkraft, der nylig var sluppen løs og vilde knuse alt paa sin Vej.

Hver lidet Fnug, den fik i Fang
den hvirvler mod Dybets Bund
og synger derover sin Vaadesang
med tusendtunget Mund.

Tavse stirre de paa Bølgernes vilde Gang ligesom Birkene og Granerne, der lude over Elven deroppe paa den haarde Fjæld og lytte til de mange Elverøster, ængstelige over, at den Tid kunde komme, da Rødderne løsnede sig fra deres Holdepunkt, og det gaar mod Døden. — — Øjet fæstholdes af de fraadende, brusende Bølger, der lig sammenslyngede Lindormelegemer bugte sig fremad med ilende Hast, indtil de rulle ned i Dybet og give Plads for andre Fremtoninger. Men Elven synes at blive mere og mere vild og nærgaaende. Har den til Hensigt at lokke ned i Dybet, at troldbinde Sans og Samling, saa Mennesket maa synke i dens kolde Favn. — Uvilkaarlig flyttes Foden længere bort fra den bratte Fjældvæg.

Og mens Elven udaander sine vemodige Klagesuk i lokkende Tonefald, og tusendfoldige, forvirrede Røster udraabe Naturens Vælde og Majestæt, manes Alvor frem i Sindet. Mennesket føler sig saa uendelig lille og hjælpeløst, føler Trang til at bøje Knæ for en Magt, der er stærkere end de mægtige Vande. En forunderlig Forladthed, Følelse af Ensomhed og Øde paa tvinges Sindet, naar man vedblivende stirrer paa Elven og søger at forarbejde Naturindtrykkene. At leve her alene var en Umulighed, Elvens buldrende Leg vilde virke knugende som Ørk og Øde. Maaske man kunde vænne sig dertil og blive Naturmenneske. Birkene og de smaa Naaletræer i Fjældvæggens Kløfter og Spalter havde hørt paa Elvens Sange og stærke Røster saa længe, at de ikke kunde undvære dem; men ét eneste levende Væsen, om det saa kun var en liden Smaafugl, maatte man mærke i sin Nærhed for at holde det ud.

Sigrid følte det samme, mens hun stod der, enten hun stirrede ned i Elven ved sin Fod, hvor Malstrømmen hvirvlede alting rundt, eller hun rettede Øjet opefter mod Faldets dæmoniske, brydske Bølger. — Tilsidst svimlede det for hende,

og med begge Hænder greb hun fat i Ivars Arm, idet hun sagde:

»Aa, Ivar! Det svimler for mig!«

»Vær tryg, jeg er hos dig!«

Hun havde Øjnene mod ham med et lykkeligt Smil og spurgte:

»Hvorledes kommer du til at udtale disse Ord, der ere dyrebare for mig?«

»Fordi de ere Udtryk for min Sjæls inderste Tanke.«

»Jeg drømte dem i en sorgfuld Stnnd, og de bragte mig Trøst.«

»Du og jeg trænge til hinanden, kjære Sigrid?«

»Ja!« hviskede hun.

Hans Arm lagde sig beskyttende om hendes Liv, og, idet han bøjede sig mod hendes rødmende Aasyn, sagde han:

»Jeg har levet et helt Liv i Længsel efter dig, og nu føle baade du og jeg, at vi tilhøre hinanden.«

Hun saa paa ham med et kjærligt Blik, hvori hendes hele Sjæl laa, og deres Læber mødtes i et inderligt Kys.

Birkene saa derpaa, Solglans lagde sig over Elven, dens vilde, stærke Sange lode nu som et

tusendstemmigt Kor af jublende Røster. Glæde-
 straalende udbrod Ivar:

»Sigrid, min længe savnede Brud, min Hustru
 for Gud! Nu maatte Elverkongen give dig til-
 bage.« — — — — —

De gik ind gennem Skoven, hvor de sølv-
 glinsende Birke stode i jomfrueligt Skrud og frydede
 sig. Solgløden laa som et gyldent Smykke paa
 deres Bladehang, Lærken sang sin kviddrende Tak
 til den synkende Sol, hævende sig saa højt i den
 æterklare Luft, at den kunde sige Farvel. Insek-
 terne svirrede i Luften og nøde Livet i travl,
 legende Lyst paa deres pilsnare Flugt.

Ivar og Sigrid følte en usigelig Glæde over
 deres gjenfundne Lykke, der ligesom fik sit rette
 Udtryk i Naturens Jubel over Livet.

»Min Kjærlighed til dig, Sigrid«, sagde han,
 »har været den røde Traad i mit Liv, Drivkraften
 i de fleste af mine Handlinger, og da den syntes
 at briste, stod det bedste i mig Fare for at dø.
 Nu, da jeg føler, at jeg ejer dig fuldt og helt, faa
 mine Ungdomsidealer nyt Liv.«

»Du har altid ejet mig fuldt og helt, fra jeg
 var et lidet Barn.«

»Det skjønner jeg nu; men vil du hjælpe mig
 til at give mine Tanker Virkelighedens Klædebon,

for det er jo ikke nok, at de ligge i min Sjæl og kræve Liv, naar de forblive ufødte.«

»Jeg vil følge dig, hvor du gaar; thi jeg tror paa dig og elsker dig.«

»Nu kan jeg se Sammenhæng mellem Aarsag og Virkning, mellem mit indre Liv og Virkelighedens Frugter. Før var du min Afgud, der optog mine bedste Tanker, røvede min Styrke og gjorde mig til en trældbunden Mand. Det kunde kun bringe Skuffelse og Nederlag. Vor Kjærlighed maatte først renses fra selviske Følelser og Tanker, før vi kunde blive hinandens Medhjælp til at tjene det, som er større end os selv. Nu har vor Trofasthed staaet sin Prøve, og vi føle, at vi skulle tjene det ædleste og bedste i Verden. Derfor kan og vil Gud give Kræfter til et Livsvirke, hvori der er Sandhed.«

»Og Kjærlighed«, sagde Sigrid.

Vandfaldets Brusen lød i det fjærne som et hendøende Sus, der gik gennem Birkenes Bladehang med Hilsen til de to lykkelige, der nær havde stirret sig blinde paa Spliden i Tilværelsen, men nu følte, at de turde fortro sig til de stærke, bærende Kræfter, som adle og bringe Harmoni.
